NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 15 גראשען

10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 281 | Łódź, Poniedziałek, 7 grudnia 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, מאנטאג, פ' מקץ, כ"ג כסלו תרצ"ז | 14-טער יארגאנג

היינט דער בעשלוס

וועגן דער אבדיקאציע פון ענגלישען קעניג אדער דעמיסיע פון קאבינעט

פרעמיער באלדווין שטעלט היינט אין פארלאמענט די צוטרוי-פראגע

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.)

נאך דער זיצונג פון מיניסטארען-ראט וועלכע האט זיך פערענדיגט 7 א זייגער אין אווענד איז ער קלערט געווארען אז היינט איז נישט אנגענומען געווארען קיין שום דעציזיע. ס'איז אויך נישט וואהר־שיינליך אז די רעגירונג זאל מארגען אפגעבען א דעקלאראציע אין פארלאמענט, די רעגירונג האט זיך באגרענעצט וועגען דעם ווי אזוי צוצושטעלען די פאר־שטעלטע דאקומענטען. די רעגירונג האט גענומען אין באטראכט די אויפרעגונג אין דער עפענטליכער מיי־נונג און איז געגען אויסאיבען א דרוק אויפן קעניג. די רעגירונג וויל זיך טיילען מיט דער פעראנטווארט־ליכקייט פארן קאנסטיטוציאנעלען קאנפליקט מיט דעם קעניג.

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.)

נאך דער זיצונג פון מיניסטארען-ראט האט דער פינאנץ מיניסטער טשעמבערלען אפגעהאלטען א קאנ־פערענץ מיט דער ענגלישער פרעסע. וואו ער האט ערקלערט, אז דער פרעמיער באלדווין וועט מארגען אפגעבען אין פארלאמענט אן ערקלערונג, כדי אפצו־ווייזען די פאוואורפען געגען דער רעגירונג און קלאר מאכען איהר שטעלונג. ווייטער האט טשעמבער־לען ערקלערט, אז די רעגירונג דריקט נישט אויס קיין דרוק אויפן קעניג און דער קעניג שטעלט זיך נישט אקעגען דער מיינונג פון קאבינעט וויל אנדערש האלט זיך די רעגירונג אפגעגעבען אין דעמיסיע.

די רעגירונג וועט היינט שטעלען אין פארלאמענט די פראגע וועגען צוטרוי וואטום.

פרעמיער באלדווין וועט היינט אין פארלאמענט פארעפענטליכען זיינע געשפרעכען מיטן קעניג, וועל־כע זענען ביז איצט נישט באקאנט.

פאריז, 6. (ספ. טעל.)

די „האוואס"-אגענטור טיילט מיט פון לאנדאן אז נאך דער היינטיגער זיצונג פון ענגלישען מיניסטאר־ראט האט דער פרעמיער באלדווין מיטגעטיילט די מיניסטארען דעם אינהאלט פון זיינע געשפרעכען מיטן קעניג עדווארד, די געשפרעכען ווערען געהאל־

טען בסוד, היינט איטהערעפריה האט אויסגעזעהען, אז סיי דער קעניג און סיי די מיניסטארען זענען גע־בליבען ביי זייערע שטעלונגען. אזוי אז ס'איז מעג־ליך נאר די אבדיקאציע פון קעניג אדער דעמיסיע פון קאבינעט.

די ענגלישע געזעלשאפטליכע מיינונג איז בעזונ־דערס נאכן אויפרוף פון טשערטשילן אינטאנצען אויף דער זייט פון קעניג; דעריבער איז מעגליך, אז די מיניסטארען וועלען געצוואונגען ווערען אפצו־שלעפען דעם ענין.

לאנדאן, 6. (ספ. טעל.)

היינט איז פארגעקומען א זיצונג פון פרעמיער באלדווין, אינערי - מיניסטער, האנדעלס - מיניסטער, ארבייטס און געזונטהייטס - מיניסטארען ווי אויך דער פאר־זיצער פון געהיים-ראט. די זיצונג האט צו־געגרייט מאטעריאל פאר דער בעראטונג פון מיני־סטארען-ראט וואס איז בעשטימט געווארען אויף 5 אין אווענד.

11 א זייגער האט פרעמיער באלדווין אפגעהאל־טען א געשפרעך מיט דער קעניגין מאריא.

פאריז, 6. (ספ. טעל.)

האוואס מעלדעט פון לאנדאן: „דער סאנדיי דיספעטש" האט היינט ארויסגעגעבען אן אויסער־גע־וועהנליכע אויסגאבע מיט א גרויסען קאפ „דער קע־ניג האט אנגענומען א בעשלוס און קאן נישט אפ־זאגען דעם פארלאנג פון דער רעגירונג". די צייטונג שרייבט, אז אין פרינציפ קען די אבדיקאציע פראק־לאמירט ווערען נאר דורך דעם פרעמיער און פארלא־מענט. דער קעניג וויל נישט אפטרעטען פון דער פריי־הייט פון זיין פריוואטן לעבען.

„מיר ווילען דעם קעניג"

גרויסע דעמאנסטראציעס אין לאנדאן לכבוד עדווארד דעם 8-טען

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

דער ארציביסקופ קענטערבורי האט היינט נאכ־מיטאג בעזוכט דעם פרעמיער באלדווין. אויפן וועג האט איהם דער המון בעגריסט מיט אויסגעשריי'ען: „מיר ווילען דעם קעניג עדווארד".

די פוילען האבען געטראגען טראנספאראנטען מיט דער אויפשריפט: „לאזט אונזער קעניג צו־פרידען. די אבדיקאציע וועט זיין א סיגנאל צו רע־וואלוציע".

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

פאר'ן אנהויב פון דער זיצונג פון מיניסטארען־ראט, האבען זיך פאר'ן בנין פון פרעזידיום פער־זאמעלט מאסען מענשען. האלב 6 האבען זיך בע־וויזען עקסטרא-אויסגאבעס מיט דער איבערשריפט „מיר ווילען דעם קעניג". דער המון האט געזונגען דעם קעניגליכען הימן. ווען די מיניסטארען האבען פערלאזען די זיצונג, האט דער המון איינגעארדענט א פיינדליכע מאניפעסטאציע.

100 טויזענד בריף פון פרויען אין פוילען

צום ענגלישען קעניג מיט אויסדרוקען פון אנערקענונג

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)

די ווארשאווער פאסט-דירעקציע טיילט מיט, אז די לעצטע טעג זענען אפגעגאנגען פון ווארשא צעהנדליגער טויזענדער בריף אויפ'ן אדרעס פון קעניג עדווארד. אויך פון גאנץ פוילען געהען אפ טויזענדער און טויזענדער בריף אויף דעםזעלבען אדרעס. די אלגעמיינע צאהל בריף אויפ'ן אדרעס פון ענגלישען קעניג זאל בעטרעפען הונדערט טוי־זענד. אזוי ווי די בריף זענען פערמאכט, קען מען נישט וויסען דעם אינהאלט פון זיי. יעדער־פאלס איז מען זיך משער, אז די בריף זענען פון פרויען אין פוילען, וועלכע דריקען אויס אנערקע־נונג דעם ענגלישען קעניג פאר זיין שטעלונג.

מיסיס סימפסאן אין פראנקרייך.

זי נעהמט קיינעם נישט אויף

קאנע, 6 (ספ. טעל.)

די פרוי סימפסאן איז האלב 12 אווענד געקו־מען קיין קאנע און צוגעפאהרען צו דער משפחה קראסער אין דער ווילע „לוביע".

די ווילע איז בעלאגערט דורך רעפארטערען און פאטאגראפען. קיינער ווערט אבער נישט צוגעלא־זען צו דער מיסיס סימפסאן.

דער קעניג וועט נישט פערעפענטלי־כען קיין מאניפעסט צום פאלק

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

איבער פון די העכסטע בעאמטע האט היינט אפגעלייקענט די קלאנגען, אז דער קעניג עדווארד וועט זיך ווענדען מיט א מאניפעסט צום פאלק.

קאמוניסטען בלייבען טריי דעם פאלקס-פראנט

אפיציעלע ערקלערונג פון דער קאמוניסטישער פארטיי אין פראנקרייך

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

דער סעקרעטאריאט פון דער פראנצויזישער קאמוניסטישער פארטיי מעלדעט: די קאמוניסטישע פארטיי, די איניציאטארין פון פאלקס-פראנט, שטעלט נאכאמאל פעסט, אז זי וועט לאיאל אונטערשטיצען די רעגירונג אין רעאליזירען דעם פראגראם פון פאלקס-פראנט. די פארלאמענטארישע גרופע, אפ־האלטענדיג זיך פון שטימען, האט זיך אפגעזאגט צו אפראבירען די בלאקאדע פון רעפובליקאנישען שפא־ניען, וואס איז אין סתירה מיט'ן גייסט פון פאלקס־פראנט. די קאמוניסטישע פארטיי דריקט אויס איהר וואונש, אז זי זאל שוין מעהר נישט דארפען אויף אזא אופן אונטערשטרייכען איהר שטעלונג.

פאריז, 6 (ספ. טעל.)

די אנגעשטרענגטע בעציהונגען צווישען די קא־מוניסטען און די סאציאליסטען, האבען אויך בעקומען אן אפקלאנג אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען. די סאציאליסטען האבען אנגעהויבען צו שאפען בע־זונדערע סעקציעס אין די פראפעסיאנעלע פעראיינען.

די עסטרייכישע לעגיטימיסטען געגען אריער-פאראגראף

מוסאליני איז פאר צוריקשטעלען די האבסבורגער מאנארכיע

ווין (יט"א). דער פארשטעהער פון דער האב־סבורגער דינאסטיע אין עסטרייך באראן פאן וויזנער האט אין א געשפרעך מיט וויזנער יט"א-קארעס־פאנדענט קאטעגאריש אפגעלייקענט די ידיעה, אז די עסטרייכישע לעגיטימיסטען זאלען האבען בדעה איינצופיהרען דעם אריער-פאראגראף. עס איז אויך נישט ריכטיג, אז די לעגיטימיסטען זאלען האבען געשלאסען אן אפמאך מיט נאצי-דייטשלאנד.

פאן וויזנער האט אונטערגעשטראכען, אז צווי־שען די וויזנער לעגיטימיסטען זענען פערהאן פיל יודען, וועלכע האבען דאס רעכט צו גלויבען, אז דאס צוריקשטעלען די מאנארכיע וועט נישט אב־ריהרען זייערע בירגערליכע רעכט. פאן וויזנער גלויבט נישט, אז דער אפמאך צווישען עסטרייך און דייטשלאנד זאל זיך אפרופען אויף דער לאגע פון די עסטרייכישע יודען.

צום סוף האט פאן וויזנער ערקלערט, אז פון זיין לעצטען געשפרעך מיט מוסאליני'ן האט ער זיך איבערצייגט, אז מוסאליני איז גינסטיג גע־שטימט פאר דער צוריקשטעלונג פון דער האבס־בורגער מאנארכיע. מוסאליני בעטראכט עס אבער אלס א ריין-אינערליכע פאליטישע אנגעלעגענהייט פון עסטרייך.

אכט שלום-פונקטען פון אמעריקא

האט פערעפענטליכט מיניסטער הול

בוענאס איירעס, 6 (ספ. טעל.)

אויף דער נעכטיגער פלענאר זיצונג פון דער אמעריקאנער שלום - קאנפערענץ האט געהאלטען דער אמעריקאנער אויסערן מיניסטער הול, וועלכער האט שאַרף אנגעגריפען די פעלקער וואס ברעכען טראק־טאטען און פארגעשטעלט 8 פונקטען צו דערהאלטען דעם שלום אין אמעריקא און אין דער גאנצער וועלט.

1) פראפאגירען די שלום-אידעע אין דער גאנצער וועלט, 2) אפהאלטען רעגולערע קאנפערענצען צווי־שען די פארשטעהער פון די פעלקער, כדי צו ענט־וויקלען פערשטענדניש פאר צוזאמענארבייט. 3) מלחמה איז בשום אופן נישט קיין מיטעל צו רעגו־לירען קאנפליקטען, 4) שאפען אן אמעריקאנער פאר־ליטיק פון בשותפותדיגע נייטראליטעט. 5) פיהרען א ליבעראלע האנדעלס - פאליטיק און אפשאפען דעם צאל, 6. אנווענדען פרינציפיעלע יסודות פון אינטער־נאציאנאלער צוזאמענארבייט. 7) צוריקקעהרען און פערשטארקען די אינטערנאציאנאלע רעכט, 8) אפ־היטען די אינטערנאציאנאלע אפמאכען.

א נייע סאוויעטישע נאטע

צום נישט-אינטערווענץ-קאמיטעט וועגן די פרייוויליגע קיין שפאניען

לאנדאן, 6 (ספ. טעל.)

די סאוויעטישע רעגירונג האט היינט איבער־געשיקט צום נישט-אינטערווענץ-קאמיטעט א נייע נאטע. אין וועלכער זי פאדערט, אז דער קאמיטעט זאל תיכף אונטערנעהמען שריט צו מאכען א סוף דעם צופלוס פון מיליטערישע פרייוויליגע קיין שפאניען.

ד"ר ארטור רופין און ד"ר מאריס העקסטער

ערשיינען דינסטאג פאר דער קעניגליכער קאמיסיע

ירושלים. (יט"א) אויף דער דינסטאגדי־גער עפענטליכער זיצונג פון דער קעניגליכער קאמי־סיע, וועלען פערהערט ווערען אלס ווייטערדיגע פאר־שטעהער פון דער יודישער אגענץ דר. ארטור רופין און דר. מאריס העקסטער.

די ערקלערונגען פון די פערטרעטער יודישע זאכ־קענער, וועלכע וועלען בעלייכטען א רייע ווירטשאפט־ליכע און קאלאניזאציע-פראבלעמען, ווערען ערווארט מיט גרויס אינטערעס.

טרויער-אקאדעמיע אין ווין

צום אנדענק פון ד"ר יהושע טהאן ז"ל

ווין (יט"א) דא איז פארגעקומען א גרויסע טרויער-אקאדעמיע געווידמעט דעם אנדענק פון ד"ר יהושע טהאן ז"ל. צו דער אקאדעמיע איז געקומען א גרויסער עולם. בעזונדערס פון די מזרח-אייראפעאישע קרייזען.

ערפאָלגן פון שפּאַנישן רעגירונגס־מיליטער

די שטאַט וויטאָריאַ עוואַקויִרט פון די אויפשטענדיגע

טאַלאַווערא, 6. (ספּ. טעל.)
„האַוואַס״ מעלדעט אַז אין די אָפּעראַציעס ארום מאַדריד איז געקומען צו אַן איבעררייס.

פון בילבאַאָ מעלדעט מען, אַז אויפן פראָנט אַוואַלאַ נעבען ארטזאַן האָט דאָס רעגירונגס מיליטער אונטערגענומען א שאַרפען אַנגריף. דער שונא האָט זיך צוריקגעצויגען. דאָס רעגירונגס־מיליטער האָט פערנומען סאַן פעדראָ, וואָס איז זעהר א וויכטיגע פּאָזיציע און דאָמינירט איבער די פּאָזיציעס נעבען אינגאַרא. דאָס רעגירונגס־מיליטער געפינט זיך נעבען דער שטאַט וויטאָריאַ, וועלכע איז אינגאַנצען עוואַקויִרט געוואָרען.

מאַדריד, 6. (ספּ. טעל).
דער נעכטיגער טאָג אויפן מאַדרידער פראָנט איז אדורך רוהיג. אין די מאָרגען־שעה'ן האָבען די עראָפּלאַנען פון די אויפשטענדיגע באָמבאַרדירט די הויפּטשטאָט, דערהרגענדיג פיל פּערזאָנען, פאַרמיטאָג זענען די פֿאַמפּעס געפאַלען אין מיטען שטאָט, אַנ־מאַכענדיג שאַדענס און ברענגענדיג מענשליכע קר־בנות. אוועט־צייט האָט דאָס רעגירונגס - מיליטער אָפּגעשטויסען אַלע אַנגריפען אַטאַקענדיג פערזוויס־טונגען אין מיליטער פון די אויפשטענדיגע. די רעגירונגס אַרטילעריע האָט פערניכטעט דאָס דאָרף אַנאַר וועל דעל ריאָ, צווינגענדיג די אויפשטענדיגע זיך צוריקצוציִען.

אויפן פראָנט פון גוואַדאַלאַכאַראַ האָט דאָס רעגירונגס־מיליטער דערגרייכט גוטע רעזולטאַטען.

מאַדריד, 6. (ספּ טעל).
דער רעגירונגס קאָמוניקאַט מעלדעט, אַז נעבען אַחסערא זענען ארייַנגעפאַלען אין געפאַנגענשאַפט דייטשע זעלנער, אויפן באַסקישען פראָנט נעהט דאָס רעגירונגס מיליטער צו צו דער שטאָט וויטאָריאַ. זענען אַראָפּגעשאָסען געוואָרען 2 עראָפּלאַנען פון די אויפשטענדיגע.

—*—

די שווייצאַרישע רעגירונג וויל עלימינירען

פּאָליטישע מאָמענטען פון דעם פראַנקפורטער פראָצעס

דער „אַנגריף" זעהט פאַר א מילדען אורטייל

בערן, (יט"א). ווי די יודישע טעלעגראַפען־אַגענטור דערוויסט זיך פון גאַנץ זיכערע קוועלען, שטרעבט די שווייצאַרישע רעגירונג ווי ווייט מעגליך צו עלימינירען אַלע פּאָליטישע מאָמענטען פון דעם פאָרשטעהענדען פראָצעס פון דויד פראַנקפורטער, וואָס הויבט זיך אָן מיטוואָך, דעם 9־טען דעצעמבער, מען וועט זיך בעמיהען צו פערענדיגען דעם פראָצעס אין משך פון דריי טעג. קיין שום נאַצי־עדות חוץ פרוי גוסטלאָף זאָלען נישט פערהערט ווערען. אין די רעגירונגס־קרייזען האַלט מען אויך, אַז די נאַצי־רדי־פות אויף יודען אין זייער פוילען פערניעהם דאַרפען נישט בילדען דעם געגנשטאַנד פון געריכט.

אויך געוויסע אייפלוסרייכע יודישע קרייזען אין דער שווייץ בעגינסטיגען אַזאַ טאַקטיק פון אויפפאַסן דעם פראָצעס אַלס ריין אינערליך־שווייצאַרישען ענין, זיי ווילען נישט געבען די נאַצים קיין געלעגענהייט צו ענטוויקלען אויף דעם פראָצעס זייערע אַנטי־יודישע טעאַריעס.

„דער בונד"— אָפיציעלער אָרגאַן פון דער שווייצאַרישער רעגירונג — בעהאַנדעלט דעם פאָרשטעהענדען פראָצעס אין אַן'אַרטיקעל א.ק. „פון יודישען שטאַנדפונקט". דער אַרטיקעל זאָגט זיך ארויס געגען די פרובען פון אויסלאַנד אויסצונוצען דעם פראָצעס אַלס והערקציג צו פעראורטיילען די נאַצי־פּאָליטיק. ווי מען גלויבט האָט די פאַמיליע פון דויד פראַנקפורטער רעזיגנירט פון אַן'אויסלענדישען פערטיידי־גער אונטערן דרוק פון די שווייצאַרישע אָפיציעלע קרייזען. אַלס פראַנקפורטער'ס פערטיידיגער וועט אַ־רויסטרעטען בלויז דער שווייצאַרישער אַדוואָקאַט דר. קורטי.

דוד פראַנקפורטערן דראָהט א שטראָף פון 5 ביז 15 יאָהר תפיסה.

בערלין, (יט"א). דער „אַנגריף" האָט אָנ־ הויבען זיין סעריע אַרטיקלען וועגען פאָרשטעה־ דען פראַנקפורטער - פראָצעס מיט אַן'אָנקיט אַז דוד פראַנקפורטער וועט וואַרשיינליך פערמ ווערען „אויף א פּאָר יאָהר תפיסה און וועט שפּ פּעטערדיגנט ווערען צוליב זיין געזונד־צושטאַנד".

דער „אַנגריף" טיילט גלייכצייטיג מיט, אַז גוסטלאָפס געבורטשטאָט שטעטין, ווערען שוין מאַכט פאַרבערייטונגען צו דער ענטהילונג פון דענקמאָל, די ענטשפּרעכענדע פייערונגען אין וועל עס זאָל זיך אויך בעטייליגען היטלער, וועלען אויס־ נוצט ווערען פאַר א בּרייטע אַנטי־יודישע קאַמפּאַ דער אַרטיקעל פון „אַנגריף" ברענגט די געוו ליכע פּאָרציע פון אַנטי־יודישע רכילות, זלזולים או

—

א שניי פון א מעטער הויך איז ענגלאַנד

לאָנדאָן, 6 (ספּ. טעל.)
היינט איגדערפריה איז אינגאַנצען לאַנד אויסגעפאַלען א גרויסער שניי, וועלכער דערגעהט ביז צו א מעטער הויך. אויפ'ן ים הערשט א גרויסער שטורם. אַלע שיפען זענען געבליבען שטעהען אין די פּאָרטען.

צו דער
יודישער בעפעלקערונג
דער ראַבינאַט איז מודיע. אַז פון היינטיגן מיטוואָך אָן וועט זיך אויפ'ן אויסגעטריי־ בערטען פליש געפינען א שטעמפּ פון מנקר.
יעדער ייד, וואָס וויל נישט נכשל ווערען אין איסור חלב ודם, מוז דאָס נעהמען אין אכט אַנזאָגען דערוועגען ביי זיך אין דער היים.
ועד הרבנים עם ועד הכשרות

בעקאַנטמאַכונג!
דער ראַבינאַט איז מודיע צו לאַדזער קצבים דאָס ווען דער משגיח שטעלט א שטעמפּ אין א יאַטקע, אַז דאָס פליש איז ניט אין אָרדנונג, סיי צוליב'ן שטעמפּעל, סיי דער פּלאָמבע או"ו, דעסגלייכען עופות און סיי פון דער פרעמד און סיי היגע, איז דער משגיח בעפולמעכטיגט צוצונעהמען דעם הכשר.
אויב דער קצב וועט זיך אָקעגענשטעלען, וועט ער ווערען גע'אסר'ט.
ועד הרבנים
ועד הכשרות בלאָדז

אונזער אויפריכטיגען מיטגעפיהל דריקען מיר אויס דער פאַמיליע גאָלדשטיין, צוליב'ן טויט פון זייער מאַן און פאָטער
שלמה נ"ע
זייט געטרייסט מיט'ן טראָדיצ. המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים.
די פערוואַלטונגען
פון פּאָמאָרסקאַ 15 און פּילסודסקיעגאָ 66.

אונזער אויפריכטיגסטען בייליד דריקען מיר אויס אונזער
חבר שמחה אייזנער
צוליב'ן טויט פון זיין אונפערגעסליכע
פרוי נ"ע
דאָס טעכנישע פערסאָנאַל
פון פערלאַג
„נייער פאָלקסבלאַט"

אונזער חשוב'ן עהרען־פּרעזעס
ה' מ. שייניאַק
צוליב'ן טויט פון זיין שוועסטער
צלבה סענדאַטש נ"ע
דריקט אויס דעם טיפסטען בייליד
די קאָרפּאָראַציע
פון דער גראַפישער אינדוסטריע
פון דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע.

געדענקט, ביי
שטשעשליווי
א גרויסער אויסוואַהל פון
אָריגינעלע בּיליצער און
טאָמאַשאָווער סחורות
אויף אנציגער און פּאַלטענס
פון די בעסטע קוואַליטעטען
אויך פערשידענע רעשטען
קומט און איבערצייגט אייך
R. Szczęśliwy
לאָדז, 5 נאַוואָמיעסקאַ 5
טעל. 156-09.
געדענקט פראַנט II שטאָק.

וויכטיג פאַר דאַמען
נאָר 2 זל. ווערט פאַר איבערגעמאַכט די אַלטע
היטען
אויף גאַנץ נייע
אויף נייע היטען
3.50
„TOLA"
25 Zawadzka 25

Dr. med.
E. WAJNBERGOWA
אויגען־קראַנקהייטען
Dr. med.
M. WAJNBERG
נערווען־קראַנקהייטען
האָבען זיך איבערגעצויגען אויף
LEGJONÓW 3 (Zielona)
tel. 172-20.

Biuro pisania podań
do władz administracyjnych i sądowych.
Przepisywanie na maszynie.
M. AUGENFISZ
Łódź, Zawadzka 9.

ד"ר העללער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוואַכע
8 טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט
זונטאָג פון 10—2 מיטאָג.
פאַר פרויען — א ספּעציעלער וואַרטע־זאַל
פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פּרייזען

אויערען, נאָז און האַלז און לונגען־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. RAKOWSKI
פּיעטריקאָווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. אַז. וו. ווי אויך אַמבולאַטאָ־רישעס פון 9-2 און פון 4-8 אָוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען־ גאַבינעט
פאַר דורכלייכטונגען און אַלערליי־פאָטאָגראַפיעס

די בּיליגסטע קוועלע
פון אַלערליי
נייע = מאַשינען,
טיילען, נאָדלען או"וו. איז ביי
Skład maszyn do szycia
Singer i Lachman
Łódź, Zydowska 2,
telefon 246-73.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אַסיסטענט פון דעם גינעקאָלאָגי־שען קליניק אין פּאַריז.
ספּעצ. פאַר פרויען - קראַנקהייטען און שוואַנגערשאַפט).
ספּעצ. פון היילען אונפרוכטבאַרקייט.
נעהמט אָן אין לאָדז
פּילסודסקיעגאָ 51, טעל. 170-03
נעהמט אָן פון 8—10 און פון 4—8 אָוונט

לעטשניצע
פאַר וועגערישע־קראַנקע
מענער - שוואַכע און הויט־ קראַנקהייטען
פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
פּיעטריקאָווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אָוונט.
פרויען און קינדער נעמט אָן א פרוי־דאָק־טאָר פון 11-1 און פון 5-7 אָוונט.
א בעראַטונג 3 זל.

ספּעציעלע
לעטשניצע
פאַר פרויען־קראַנקהייטען
און אַקושעריע
ZGIERSKA 24
Dr. FELDMAN | Dr. PRAPORT
פון 3 ביז 6 | פון 10 ביז 1

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספּעציאַליסט
פאַר אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען, בעגען שוואַנגערשאַפט
שער 11, טעלעפאָן 246-09
נעהמט אָן פון 8—9 פריה און פון 4—8

Dr. med. Niewiażski
ספּעציאַליסט פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער - שוואַכע
אַנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
פראָנט, 1טער שטאָק
נעהמט אָן פון 8-11 און פון 5-9 אָוונט
זונטאָג און יום טוב פון 9-1 נאָכמיטאָג.
ספּעציעלער וואַרטע - זאַל פאַר פרויען

Dr. med. LEON FAMILIER
אינערליכע און קינדער - קראַנקהייטען
6. שערפּיען 37 בענעדיקטאַ
נעהמט אָן פון 5—7 נאָכמ.

Dr. med.
P. Braun
צוריקגעקעהרט
ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט - קראַנקהייטען, בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע
צעגעלניאַנאַ 4, טעל. 100-57
נעמט אָן פון 8—2 מיטאָג און פון 4—9 אָוו.
ספּעציעלער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.
פאַר א ונבעמיטעלטע—לעטשניצע־פּרייזען.

ד"ר
Wajnberg
ספּעציאַליסט פאַר לונגען, האַרץ און סקלעראָז קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9-10 פריה, 3-5, 8-9 אָוו.

Dr. med.
J. Nadel
ספּעציאַליסט פון אַקושעריע און פרויען־קראַנקהייטען
אַנדזשעיאַ 4, טעל. 228-92.
נעמט אָן פון 10—12 און פון 5—7 אָוו.
אין דער לעטשניצע בזשעזשינער 11
פון 12 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראָלאָג
ספּעצ. פאַר נירען בלאָז און אורין־טראַקט.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95.
נעמט אָן פון 9-11 און פון 6-8 אָוונט.
צוריקגעקעהרט

DR. MED.
G. GERSZTAJN
ספּעציאַליסט פאַר אויגען־קראַנקהייטען
צוריקגעקעהרט
Traugutta 12, tel. 175-10
נעמט אָן פון 11—2 און פון 5—8.30 אָוו

ווי אזוי האט זיך ענטוויקעלט

די בעקאנטשאפט צווישען קעניג עדווארד און מיסיס סימפסאן

צי וועט מיסיס סימפסאן ווערן ענגלישע קע־ניגין? די דאזיגע פראגע בעשעפטיגט איצט נישט נאר ענגלאנד, נאר כמעט די גאנצע וועלט. עס איז נישטא, דאכט זיך, אזא פערווארפען ווינקעל, וואו מען זאל נישט רעדען וועגען דעם יוגענדליכען ענג־לישען קעניג, וועלכער איז אויסערגעוועהנליך בע־ליבט און פאפולער ביי אלעמען, און אויך וועגען זיין געליבטער.

ווער־זשע איז זי, די מיסיס סימפסאן, וואס האט אזוי פערכאפט דאס קעניגליכע הארץ?

די אמעריקאנער פרעסע ווייסט צו דערצעהלען, אז די פרוי סימפסאן איז געבוירען אין באלטימאר, אין 1894, ד. ה. זי איז אלט 42 יאהר און איז מאקע אן איין עלטער מיט'ן קעניג עדווארד דער 8־טער.

איהר מיידלישער נאמען איז אואלי ווארפילד, זי קומט ארויס פון אן אלטער ענגלישער פאמיליע. איינער פון איהרע אבות, פאגאן דע ווארפילד, איז געווען א מיטארבייטער פון ווילהעלם דער עראבע־רער. פאגאן דע ווא־פילד האט געהאט דעם טיטול באראנעט און איז געווען בעל־הבית פון כמעט א העלפט פון ווינדזא־ער וואלד. ס'איז א מאדנער צו־פאל: נאך דער מלחמה האט די ענגלישע קעניגליכע משפחה, כדי אונטערצושטרייכען איהר צוגעבינדענ־קייט צו ענגלאנד, זיך אפגעזאגט פון דער פריהער פארמעלער פערבינדענקייט מיט דער קאבורגער די־נאסטיע און אנגענומען דעם נאמען ווינדזאר — פון נאמען פון דער געגענד, איבער וועלכער עס האבען געהערשט דער סימפסאנ'ס אור־עלטערן.

איינער פון די סימפסאנ'ס זיידעס האט עמיגרירט קיין אמעריקא און זיך בעזעצט אין מערילאנד. (די פרעסע וויל אויך דא זעהען עפעס מיסטישעס: די מוטער און שוועסטער פון קעניג הייסען אויך מערי).

אבער כאטש די אבות פון דער פרוי סימפסאן זיינען געווען גרויסע ערד־בעזיצער — האט זי אליין איהרע קינדער־יאהרען פערבראכט זעהר בעשיידען. איהר מוטער איז יונג געבליבען אן אלמנה. אין משך פון 8 יאהר האט די מוטער געהאלטען א פאמיליען - פענסיאנאט. אט דעם דאזיגען פרט קענען די ענגלישע סנאבען נישט מוחל זיין דער איצטיגער „פרעטענדענטין", אז אט איהר מוטער איז געווען א מין „זופען - פערקויפערין". אין 190[..] האט אבער די מוטער פון דער איצטיגער מיסיס סימפסאן צום צווייטען מאל חתונה געהאט מיט איי־נעם פון די באלטימארער גבירים, דזשאן-ראזין, און די איצטיגע פרוי סימפסאן האט א חוץ דעם בעקומען א גרויסע ירושה פון איהרען א פעטער סאלאמאן דעוויס ווארפילד.

אין באלטימאר האט די יונגע ווארפילד געהאט די בעסטע רעפוטאציע, איהר נאמען איז נישט פערבונדען געווארען מיט קיין שום מאן ביז זי האט נישט חתונה געהאט מיט איהר ערשטען מאן, אן אפיציר פון דעם אמעריקאנישען לופט-פלאט, לייטענאנט ספענסער.

די יונגע אואלי איז דעמאלט געווען וואונ־דערשעהן. מען האט אבער אויך דערצעהלט דעמאלט וועגען איהר אביסעל עקסצענטרישען כאראקטער. א חוץ דעם האט זי פיל געלעזען, פיל ארומגע־פאהרען איבער דער וועלט און פיל געזעהען. מיט איין ווארט — א זעהר אינטערעסאנטע, בעלעזענע, אינטעליגענטע פרוי.

א יאהר נאך דער חתונה איז דאס יונגע פאר אריבערגעפאהרען קיין קאליפארניע, וואו ספענסער איז געווען לייטער פון דער לופט-שולע. נאך 8 יאהר צוזאמענלעבען, האט זיך דאס פארפאלק געג'גט. ספענסער האט באלד חתונה געהאט מיט א צוויי־טער. אואלי האט צום 2־טען מאל חתונה געהאט ערשט אין 1928 מיט א געוויסען ערנסט סימפסאן, א גע־בוירענער אין קאנאדע, אבער וועלכער האט דעם גרעסטען טייל פון זיין לעבען פערברענגט אין ענגלאנד.

מיט איהר צווייטען מאן האט זיך אואלי בע־זעצט אין לאנדאן און דא אנגעהויבען צו קומען אין דער העכערער לאנדאנער געזעלשאפט, וואו זי האט זיך בעקענט מיט'ן פרינץ פון וועלס — איצט קעניג עדווארד דער 8־טער. פון אנהויב האט די בעקאנטשאפט געטראגען א ריין פריינדליכען כא־ראקטער. דער קעניג האט זיך אפט געטראפען מיט'ן פארפאלק, מען האט זיי שטענדיג געזעהען זאלבע דריט, און נאר לעצטענס האט זיך דער אזוי-גערו־פענער „דרייעק" אויסגעגליכען... דאס פארפאלק סימפסאן איז זיך פונאנדערגעגאנגען אלס פריינד. ערנסט סימפסאן איז א מיטאינהאבער פון א בעוואוס־טער פירמע „סימפסאן, ספיגנס און יונג." קיין קינדער האט די פרוי סימפסאן נישט געהאט. סימפ־סאן אליין האט פאר דער חתונה מיט אואלי זיך געג'גט מיט זיין ערשטער פרוי, כדי חתונה צו האבען מיט אואלי, אין וועלכער ער איז געווען שטערבליך פערליבט. פון דער ערשטער פרוי האט ער א וואונדערשעהן קינד, א טאכטער.

אין אנהויב פון דער בעקאנטשאפט פון קעניג מיט פרוי סימפסאן, האט די לאנדאנער געזעלשאפט געקוקט דערויף דורך די פינגער. מען האט גע־גלויבט, אז דאס איז איינע פון זיינע דורכגעהענדע קאפריזען. מען האט נישט איינמאל געבונדען דעם נאמען פון'ם פרינץ, באלד מיט איין, באלד מיט א צווייטען נאמען פון א דאמע פון דער געזעלשאפט, פון אן ארטיסטין א. ד. ג. אבער דאס אלץ איז פאריבער. מיט'ן פארפאלק סימפסאן איז דער ענין געווען אן אנדערער: אט האט מען זיי געזעהען אין דער קעניגליכער לאזשע אין באווענטגארדען, אט האט מען זיי איינגעלאדען אויף א „וויקענד" אין דער ווילע פון פרינץ, אין בעלוועדער; ביינאכט נאך די טעאטער-פארשטעלונגען, האט מען אפט געזעהען דעם פרינץ מיט די סימפסאנס אין די בעס־טע רעסטאראנען.

די לאנדאנער געזעלשאפט האט רוהיג געקוקט אויף דער בעקאנטשאפט, ביז דער פרינץ פון וועלס איז געווארען קעניג. ווען אין די קעניגליכע ביו־לעטינען האבען זיך אנגעהויבען בעוויזען ידיעות, אז צום קעניגליכען מיטאג זיינען איינגעלאדען געווא־רען צוזאמען מיט דעם הערצאג און הערצאגין פון יארק (די איצטיגע טראנפאלגערס) און סער סאמועל האר, געוו. וויצע־קעניג פון אינדיען, לארד ווילינגטאן און פא־פאלק טשערטשיל — אויך פרוי סימפסאן, האט מען זיך אנגעהויבען צו דעם ענין צוצוהערען.... און ווען דעם פערגאנגענעם זומער איז פרוי סימפסאן איינגעלאדען געווארען אנטייל צו נעה־מען אין דער רייזע פון קעניג איבער'ן מיטלענדישען ים אויף דעם קעניגליכען יאכט „נאלין" און עס האבען זיך בעוויזען פאטאגראפיעס אין פערשידענע פאזיצס און בעבען דעם קעניג שטענדיג די פרוי סימפסאן, און ווען מען האט דערזעהן איין פאטא־גראפיע — דער קעניג אין א פראסטען סוועטער און בעבען איהם די פרוי סימפסאן אויך אין א פראסטען סוועטער און פידזשאמע — האט דאס שוין געמאכט א געוויסען איינדרוק.... מען האט אבער אין דער לאנדאנער געזעלשאפט, ווי זיך אפגערעדט צו פערשווייגען די גאנצע מעשה. די אמעריקאנער פרעסע איז אבער נישט געווען געבונ־דען מיט דעם „שווייגען". דארט האט מען געשרי־בען און אילוסטרירט דאס געשריבענע מיט פער־שידענארטיגע פאטאגראפיעס...

אין די הויף־ביולעטינען זענען דערווייל פון צייט־צו־צייט געווען מעלדונגען, אז די פרוי סימפ־סאן איז איינגעלאדען אין שאטישען פאלאץ באל־מאראל, וואס האט געדינט אלס אפרוה־ארט פאר קעניג דזשארזש דער 5־טער, און וואוהין עס פער־איינזאמט זיך איצט אויך דער איצטיגער קעניג, און נאר געקליבענע פריינד ווערען אהין איינגעלאדען. ווייטער האט זיך בעוויזען א קליינע ידיעה, אז צו־זאמען מיט פרוי סימפסאן האבען אין דעם פאלאץ פערברענגט א פאר טעג, אלס געסט, דאס פאר־פאלק ראדזשערס, אינטימע פריינד פון פרוי סימפסאן, וואס זענען, ביז איצט דער לאנדאנער געזעלשאפט אינגאנצען נישט בעקאנט געווען. פאמעליך האט מען אנגעהויבען שרייבען וועגען דער פרוי סימפסאן אין דער פרעסע: אז זי וואוינט אין אן עלעגאנטער ווילע, וואס געהער צום קעניג, אז זי האט אן אויסגע־צייכענטע קיך און אז דער קעניג אינטערעסירט זיך מיט דער קולינארער קונסט; אז דער קעניג האט זיך פעראינטערעסירט מיט גערטנעריי און די פרוי סימפ־סאן אויך; אז די פרוי סימפסאן האט שעהנע אויגען, איינע פון די אנגענעהמסטע שטימען אין דער וועלט, אז זי האט אן אפענעם כאראקטער און זאגט דעם אמת אין די אויגען, ווען מען זי דארף; זי איז שארפ־זיניג, אינטעליגענט מיט עלעגאנטע גוטע מאניערן. גארנישט ווי אן אמעריקאנערין, נאר ווי א דיסטינ־גירטע ענגלענדערין.... זי איז ענליך צו דער פילם־ארטיסטין מיריאם האפקינס; זי האט ליב צו טאנצען טאנגא א. אז. וו.

ווען די צייטונגען האבען אנגעהויבען צופיל שרייבען וועגע' איהר, האט מען פון „אויבען" גע־געבען צו פערשטעהן, אז דאס איז נישט געווינשען.

די קעניגין מערי, אזוי האבען מיטגעטיילט די אמעריקאנער צייטונגען, האט דאן איינגעלאדען צו זיך דעם קעניג — דעם זוהן, און געשטעלט די פראגע פראסט:

„מיר דאכט זיך, אז איהר טראגט זאריין צופיל אמעריקאניזם אין אייערע בעקאנטשאפטען".

מען דערצעהלט, אז דער קעניג האט דאן גע־ענטפערט, דאס ער האט פעסט בעשלאסען אפצו־טיילען דעם טראן פון זיין פריוואטען לעבען; ער וויל עהרליך אויספיהרען זיין קעניגליכע „מלאכה", אבער זיין פערזענליך לעבען וויל ער איינשטעלען אזוי ווי עס וועט איהם געפעלען און ער וועט וועלן..

עס איז אבער לייכט צו זאגען — ער איז דאך א קעניג; און דא האט נאך עמיץ א ווארט.

מען דערמאהנט דערביי, אז זיין פאטער, קעניג דזשארזש דער 5־טער האט אויך, אלס פרינץ אי־בערגעלעבט אן ענליכע דראמע. אלס פרינץ האט קעניג דזשארזש חתונה געהאט מיט א יונגער אריס־טאקראטקע, אין וועלכער ער איז געווען שטארק פערליבט. נאכ'ן טויט פון קעניג עדווארד דער 7־טער האט אויפ'ן טראן געדארפט ארויף דער עלטערער ברודער פון פרינץ דזשארזש. נאר דער פרינץ פון וועלס איז פלוצים געשטארבען און פרינץ דזשארזש, דעמאלט הערצאג פון קלארענס , האט געמוזט זיך גט'ן מיט דער געליבטער פרוי, מיט וועלכער ער האט שוין געהאט א קינד, און חתונה האבען מיט א פרינצעסין פון קעניגליכען בלוט, הערצא־גין פון טעקסק ,וועלכע איז שפעטער געווארען די קעניגין מערי. די קעניגין מערי איז אלס הערצאגין פון טעקסק געווען די כלה פון פערשטארבענעם פרינץ פון וועלס. פרינץ דזשארזש האט צוזאמען מיט דער קרוין בעקומען בירושה אויך דעם פערשטארבענעם פרינצ'ס כלה.

קעניג דזשארזש דער 5־טער האט נאכגעגעבען די טראדיציעס, און עדווארד דער 8־טער?

די ביז-איצטיגע כלות, וועלכע זיינען געשדכ'נט געווארען קעניג עדווארד

און וועלכע ער האט איינגעטוישט אויף מיסיס סימפסאן

א טייל פון דער לאנדאנער פרעסע, דער טייל וועלכער בעדויערט דעם קעניג, וואס איז נעביך אזוי אריינגעפאלען און זיך פערליבט אין אן עלטע־רער, (איבער 40 יאהר) צווייפאכער גרושה, ברענגט א צעטעל מיט גלענצענדע שידוכים, וועלכע דער קעניג האט געקאנט טון. א צעטעל פון יונגע כלות, פון גוטע פאמיליעס, וועלכע בלייבען נעבעך נישט געטרייסט. און אט איז דער צעטעל:

1) לעדי אנגא האפ, די טאכטער פון וויצע־קעניג פון אינדיען, 22 יאהר אלט, א ברונעטקע, אן אמאזאנקע, א ליבהאבערין פון טאנצען, א פי־לאנטראפקע, ווי דער קעניג...

2) לעדי מעדי גראונא, טאכטער פון הערצאג פון וועסטמינסטער. א ליבהאבערין פון וועט-געיעגען, ספארט א. ד. גל. צוריק מיט 4 יאהר האט זי פערברענגט אין אפריקא, געיאגט לייבען און געמאכט א רייזע אויפ'ן עראפלאן אויף דער פרייע פון די חיות, מיט געפאהר פאר'ן אייגענעם לעבען.

3) לעדי אנזשעליקא מאנטעגיל דוגלאס-סקאט, אויך א ברונעטקע, זעהר שעהן, 30 יאהר אלט, (נישט קיין יונגע, אבער דאך יונגער פון דער מיסיס סימפסאן).

4) לעדי לעטיס אשלעי קופער, טאכטער פון גראף שאפטעסבורי. דעם ערשטען גראף פון ענג־לאנד. א פריילינע בלאנדינקע, א וויציגע, בעלעזענע, זי איז 25 יאהר אלט. א טיפיש ענגלישע שעהנהייט. פון די אלע כלות, האלטען די ענגלישע צייטונגען זי פאר דער פאסענדסטער. זי איז אויך א ספארטס־מענקע אין טאן פון קעניג.

און איצט געהען פרינצעסינס:

1) די גריכישע פרינצעסין אירינא, א קוזינע פון דער געוועזענער רומענישער קעניגין העלענא. זעהר א שעהנע בלאנדינקע מיט בלויע אויגען. די פרינצעסין איז ערצויגען געווארען אין ענגלאנד.

2) די יונגערע שוועסטער אירינאס, קאטערינא.

3) די רוסישע פירשטין קירא, טאכטער פון קי־ריל וולאדימיראוויטש. די פירשטין איז אן אור־אייניקעל פון דער ענגלישער קעניגין וויקטאריא. זי איז 26 יאהר אלט.

4) פרינצעסין אלעקסאנדרינא לואיזא — א שוועסטער'ן טאכטער פון דענישען קיניג — כריסטיאן. די דאזיגע כלה איז אלט 22 יאהר.

5) פרידעריקא בראונשוויג-לינערבורג (אן אייניקעל פון געוועז. דייטשען קייזער ווילהעלם).

טאג - טעגליך

די אינטערנאציאנאלע מלחמה אין שפאניען

א מיטגליד פון דער ענגלישער דעלעגאציע, וואס האט בעזוכט שפאניען, האט אפגעגעבען א בעריכט אין ענגלישען פארלאמענט בעת וועלכען ער האט ער־קלערט, אז אין שפאניען קומט פאר א קאמף אויף לעבען און טויט און הויפטזעכליך פיהרט זיך דער קאמף אין אינטערנאציאנאלען מאסשטאב, מיט אנדערע ווערטער: אין שפאניען קומט שוין אייגענטליך פאר א בעהאלטענע מלחמה פון איין זייט צווישען איטא־ליען און דייטשלאנד און פון דער אנדערער זייט רא־טען־פערבאנד און אפשר טאקע פראנקרייך אויך.

עס אונטערליגט נישט קיין ספק, דאס ווען די אויסלענדישע מלוכות וואלטען נישט געליפערט קיין געוועהר פאר די קעמפענדע צדדים אין שפאניען, וואלט שוין געווען א סוף צום בירגער־קריג, די פא־שיסטישע גענעראלען וואלטען שוין לאנג געווען פער־טריבען פון לאנד און די מאכט פון דער מאדרידער רעגירונג צוריקגעשטעלט.

די אויפשטענדיגע זענען אבער פריהער געווא־רען מיט געוועהר און אמוניציע, איטאליען און דייטשלאנד האבען באלד אין אנהויב געשיקט עראפלאנען, טאנקס, שווערע ארטילעריע און אמוניציע. די טעכנישע איבערמאכט איז געווען אויף דער זייט פון די אויפשטענדיגע און דאס האט זיי אויך פער־שאפט א רייע נצחונות. די לאגע איז פאר דער מאד־רידער רעגירונג געווען זעהר קריטיש און דאס האט בעוואויגען ראטען־פערבאנד צו קומען צו הילף די מאדרידער רעגירונג.

איצט, ווען אין הינזיכט פון טעכנישען קריגס־מאטעריאל האט זיך די מאדרידער רעגירונג אויס־געגליכט מיט די אויפשטענדיגע האט זיך די לאגע מיט אמאל געענדערט. די אויפשטענדיגע ווערען צו־ריקגעשטויסען אויף אלע פראנטען און די לאגע פון גענעראל פראנקאס ארמעע איז געווארען א פער־צווייפעלטע. און דא האט ווידער אמאל דאס היטלע־ריסטישע דייטשלאנד בעשלאסען צו קומען צו הילף איהרע הארציגע פריינד, אבער דאסמאל שוין מיט מענשען און זעלבסטפערשטענדליך, אז דער נייער שריט פון דער היטלער רעגירונג צו שיקען מיליטע־רישע אפטיילונגען קיין שפאניען איז מסוגל ארויס־צורופען ערנסטע פערוויקלונגען. **ש.**

פויזנער און פאמערער מארק=פאהרערס

אינטערווענירט אין אינערן-מיניסטעריום

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)

א דעלעגאציע פון צענטראלען קליינהענדלער־פערבאנד האט אינטערווענירט אין אינערן־מיניס־טעריום ווי אויך ביים ראט סוכענעק פון מינדער־הייטס־דעפארט. מכח די שרעקליכע עוולות און שי־קאנעס, וועלכע עס האבען אויסצושטעהן די פאהרערס, וואס פאהרען מיט סחורה אויף די מערק אין פויזנער און פאמערנער געגענד. די דאזיגע מארק-פאהרערס זענען אמייסטען לאדזער און קאלישער, זיי האבען אויסצושטעהן שרעקליכע צרות און סוף־כל־סוף לאזט מען זיי נישט צו אויסצופאקען זייערע סחורות אויפ'ן מארק.

דער ראט סוכענעק האט אויפמערקזאם אויס־געהערט די דעלעגאציע ,זיך בעקענט מיט די צו־געשטעלטע מאטעריאלען, און ווי די דעלעגאציע ערקלערט, צוגעזאגט תיכף ארויסצושיקען א פער־ארדנונג צו די סטאראסטוועס אין [illegible] אין פויזנער און פאמערנער קאנט, אז די יודישע הענדלער זאלען קענען האנדלען צוגלייך מיט די נישט-יודישע הענדלער.

וועגן נאוועליזירן דעם פאטענטן=סיסטעם

צוזאמענפאהר פון די האנדעלס-קאמערן

ווארשא, 6 (טעלעפאניש)

דעם 14 ד.ח. קומט פאר אין ווארשא א צוזאמענ־פאהר פון אלע האנדעלס־קאמערן, ווירטשאפטלי־כע ארגאניזאציעס און פארשטעהער פון דער שטייער־מאכט וועגען נאוועליזירן דעם פאטענטען־סיסטעם.

וועגען נאוועליזירען דעם סיסטעם פון האנדעלס־פאטענטען וועט רעפערירען א פארשטעהער פון סאסנאוויצער האנדעלס־קאמער און וועגען נאוועלי־זירען די אינדוסטריע־פאטענטען — א פארשטעהער פון דער לאדזשער האנדעלס־קאמער.

אונזער ווארט

סאציאלע גערעכטיגקייט

די איצטיגע סיים־סעסיע האט זיך אנגעהויבען אונטער'ן צייכען פון צוויי זעהר כאראקטעריסטישע מאמענטען, וואס אין פלוי וואלטען זיי אייגענטליך געדארפט אויסשליסען איינער דעם צווייטען. עס האנדעלט זיך נעמליך אין דעם, אז קיינמאל האט מען נאך אין סיים אזויפיל נישט גערעדט וועגען „סאציאלער גערעכטיגקייט" — און אויף קיין סעסיע איז נישט געקומען אזוי בולט צום אויסדרוק די טראגישע לאגע פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען, ווי אויף דער איצטיגער.

די יודישע פארלאמענטארישע פארשטעהערשאפט האט זיך אויף דער איצטיגער סעסיע אנגעטראפען — לויט ווי עס איז צו ארויסצולעזן פון דער ערשטער דיסקוסיע אין סיים — אויף א אייגהייטליכען פראנט פון גאנצען סיים, אויב עס האנדעלט זיך וועגען יודישע פראגען. קיין איין נישט־יודישע שטימע האט זיך נישט געהערט, ווי עס פלעגט דאך אמאל פריהער טרעפען, וואס זאל פערורטיילען די ענדעקישע העצע, וואס ווערט געפיהרט איבערן גאנצען לאנד געגען יודען, און וועלכע דערפיהרען צו זעהר טרויעריגע רעזולטאטען, להיפך, פון אלע רעדנער, אויב זיי האבען נאר בעריהרט דאס יודישע פראבלעם האט זיך גאר געהערט א צושטימונג און אויפמונטע־רונג פאר דער ענדעקישער ארבייט.

מען דארף זיך נישט מאכען קיין שום אילוזיעס, די ענדעקעס נישט זייענדיג אין סיים האבען דארט אפגעגעהאלטען א גרויסען נצחון. עס האט אין סיים פולשטענדיג געזיגט די ענדעקישע אידעאלאגיע און דער ענדעקישער שטאנדפונקט אין דער יודען־פראגע, די יודישע פארלאמענטארישע פארשטעהער געפינען זיך אין פולשטענדיג ענדעקיזירטען סיים.

און דער דאזיגער טריאומף־צוג פון דער ענדע־קישער „תורה" שטעלט זיך נישט אפ בלויז ביי דעם סיים. ער דרינגט אריין טיפער. דאס בע־ווייזט אונז די אינטערפעלאציע וועגען די געשעהענ־ישען אין ווילנא. דאס בעווייזט אויך דער מערקווירדי־גער פאקט אז פון איין זייט קען מען רעדען וועגען „סאציאלער גערעכטיגקייט" און פון דער אנדערער מא־לשטעהן דאס „ארויסקומען" פון זייערע אלט־אייני־געזעסענע עקאנאמישע פאזיציעס פון מיליאנען ביר־גער. „סאציאלע גערעכטיגקייט" און גלייכצייטיג נעמען פון די ענדעקער פרייע הענד און די הסכמה ארויס־צופיהרען זייער פערניכטונגס־יודען־פראגראם.

ק.

וואָס איז פאַר יודען בעסער?

פון ד״ר יעקב וויגאָדסקי

מקרמונים אַז איז דער יוד אין די מלוכות פון אַ נידעריגער קולטור געווען דער בליץ־אָפּליטער, וואָס ציהט אָפּ די אחריות פאַר אַלע צרות, וואָס די מלוכה מוז אויסשטיין אויף דעם יודען. דער יוד איז שולדיג אין אַלדאָס בייז, פון וואָס די אַנדערע גרופּע פון דער בעפעלקערונג ליידט!... אין אַזעלכע מלוכות בילדען יודען דעם פּונקט פון דעם קלענסטען ווידערשטאַנד, אויף וועלכען ס׳ווערט דעריבער שטאַרקער פאַר אַלץ געדריקט...

אין וואָס גאָר האָט מען יודען נישט בעשולדיגט פאַר די לעצטע יאָהרען, אָנגעהויבען פון דעם היסטאָרישען בלוט־בלבול און פערענדיגענדיג מיטן בלבול פון אַ „מינדערווערטיגער ראַסע“ אויפן סמך פון דער געפעלשטער וויסענשאַפט פון דער היטלער'ריסטישער „אַנטראָפּאָלאָגיע“ און „ראַסאָלאָגיע“... אין פּוילען האָבען זיך „מלוכה־מענער“ פון דער ענדעקישער „שיטה“ מיטאָמאָל געכאַפּט, אַז דער פּוילישער דאָרף, בפרט אויף די קרעסען לעבט איבער זעהר אַ שווערען קריזיס. אַזוי ווי די דאָרפישע בעפעלקערונג מאַכט אויס אין פּוילען לפי ערך אַ 70 פּראָצ. פון דער גאַנצער בעפעלקערונג, האָט מען זיך, פערשטייט זיך, דערשראָקען... מען האָט אָנגעהויבען שרייבען און רעדען אויף דער טעמע: „ווער איז שולדיג אין דעם?“ שולדיג איז נאַטירליך דער יוד, וועלכער דערלאָזט בלומרשט נישט די הונגעריגע פּויערים צו גיין אין שטאָט און דאָרטען בעשעפטיגען זיך מיט האַנדעל און אינדוסטריע! דעריבער מוז מען דעם יודען אַרויסוואַרפען פון זיינע שטאָטישע „פּרנסות“, וועלכע מען מוז איבערגעבען דעם פּויער!“ דערביי האָט זיך אָבער אַרויסגעוויזען, אַז ביי יודען איז דער פּראָצענט פּרנסה־לאָזע אויך אַ ריזיגער! אָבער אויף דערויף האָט דער אַנטיסעמיטיזם אַ פאַרטיגען תירוץ: „אין פּוילען איז בכלל דאָ צו פיל יודען, וועלכע מען מוז צווינגען צו עמיגרירען פון פּוילען! וואוהין? אַ דאגה מיר האָבען זאָלען זיי גיין אויפן צפון — אָדער דרום־פּאָליוס, וואו זיי ווילען... מיר, פּאָליאַקען, מוזען זיי האַלטען אין אַ שטענדיגען פּאַגראָם־צושטאַנד, וואָס זאָל זיי צווינגען, וואָס גיכער און אין וואָס פאַר אַ גרעסערער צאָהל צו פערלאָזען פּוילען!“

און וואָס וועט זיין, אַז אַלע יודען וועלען פערלאָזען פּוילען, הגם יעדער פערשטייט, אַז דאָס איז אוממעגליך? די דאָרפישע ערד — און אַרבייטסלאָזע פּויערים וועלען דאָך דאַן מוזען „אַרויסטרייבען“ די שטאָטישע פּאָליאַקען פון האַנדעל און אינדוסטריע; הייגט, וואו וועלען זיך די לעצטע אַהינטון?... בכלל איז דאָך די גאַנצע ענדעקישע עקאָנאָמישע „שיטה“, אויף וויפיל זי איז נישט קיין נידערטרעכטיגער פּאָגראָם־מיטעל, אַ גרויסע נאַרישקייט: אָפּגעזעהן, אַז קיין שום ווירטשאַפטליכע טעמים, ביי אין טייל פון דער בעפעלקערונג זיין בעשעפטיגונג, אין וועלכער ער ווייזט אַרויס אַ גרויסע קענטעניש, אַ גרויסע דערפאַהרונג — און אַוועקנעמען איהם אַ צווייטען טייל פון דער מלוכה־בעפעלקערונג, וואָס וויזט נישט אַרויס קיין שום דערפאַהרונג, — דאָס איז דאָך אַזאַ מין ווילדע נאַרישקייט, וואָס אפילו די ענדעקישע „פיהרער“ און „עקאָנאָמיסטען“ פערשטייען! אלא, וואָס דען? די פּוילישע אַנטיסעמיטען טראַכטען אויס דעם דאָזיגען בלבול פון דעם בלומרשטען נישט דערלאָזען דעם פּויער אין שטאָט און שטעטעל — אויף יודען, כדי אויסצונוצען איהם אַלס אַ מיטעל, וואָס עפענט טיר און טויערן פאַרן פּאָגראָם אויף יודען!

דאָס איז דער ציל פון דער גאַנצער אומפעראַנטוואָרטליכער ענדעקישער אַרבייט!

די לאַגע פון דער רעגירונג, וואָס טראָגט אויף זיך די גאַנצע אחריות פאַר דעם ווירטשאַפטליכען חורבן און פאַר דער פערשפּרייטונג פון דער דעמאָראַליזאַציע אין לאַנד, ווערט דערביי אַלץ שווערער און שווערער: אַרויסטרעטען געגען די פּאָגראָם־מאַכער מיט דעם גאַנצען כח און אויטאָריטעט פון געזעץ און פון אַ ווייט זעהענדיגער אויספיהרונגס־מאַכט, ווי דאָס האָט געטאָן למשל, בשעתו דער גרויסער מאַרשאַל יוזעף פּילסודסקי, איז ביי דער פערפיהרטער און אויפגערעגטער „געזעלשאַפטליכער מיינונג“ פון דעם דעמאָראַליזירטען המון, געוויס נישט קיין גרינגע זאַך, הגם דאָס איז פערבונדען מיט דער קלענסטער צאָהל קרבנות און מיט דער פעסטער און זיכערסטער צוריקשטעלונג פון די און אָרדנונג אין לאַנד...

גייט אָבער אַ רעגירונג ביי דעם אויספּרעכען פון אַ פּאָגראָם נישט מיט דעם וועג פון ענערגישען און גיכען איינשטעלען די רעכטליכע אָרדנונג אין לאַנד — ווערט זי נעמען איהר ווילען אַריינצוציגען אין דעם שטורעם פון די גאַסען־עקסצעסען, גנבענען וועלכע זי פערהאַלט זיך וואַקלדיג, און די עקסצעסען געהמען אַן אַ כראָנישען, לאַנג־דויערדען כאַראַקטער; געגען אַזעלכע עקסצעסען אָנגעהומען שאַרפע מיטלען ווערט אַלץ שווערער און שווערער... סוף־כל־סוף וועט אַזאַ רעגירונג, לכל הפחות אין אַ געוויסער מאָס, מיטגעשלעפּט פון דער דעמאַגאָגישער כנופיה, וואָס אָרגאַניזירט דעם פּאָגראָם... די דעמאַגאָגישע אַגיטאַציע פערשפּרייט זיך אַלץ ברייטער און ברייטער, נישט שאָנענדיג נישט די זיכערהייטסאָר־גאַנען און אפילו נישט דאָס מיליטער!...

אויף אַזאַ אופן ווערט געשאַפען אַ געוויסע מעגליכקייט מצד פערברעכערישע, פּאָליטיש ... מאַגאָגישע אָרגאַניזאַציעס פאַר פּרובען פון אַ ... איבערקעהרעניש...

פאַר אונז, יודען אין פּוילען, איז שווער צו ... טען, וואָס עס איז בעסער: אָדער אַנ׳אַנשטענדיג... אחריות״־פיהלענדיגע רעגירונג, וואָס לאָזט ... איבער צו פיל פרייען פּלאַץ פאַר דער אַנטיסעמי... שער פּאָגראָם־אַגיטאַציע, אָדער אַנ׳ענדעקישע... גירונג, וואָס דערפיהלט באַלד די שווערע לאַגע... כלפּי־חוץ, אי כלפּי־פנים, וועלכע עס פערשאַפט ... די פּאָגראָם־אַגיטאַציע...

געגען אַנ׳אומפעראַנטוואָרטליכער, דעמאַגאָ... פּאַרטיי איז אָמאָל דער בעסטער מיטעל אונטער... שטעלען זי אויף אַ פעראַנטוואָרטליכען אָרט און ... זי דאָרטען בעווייזען, וואָס זי קען! דאָס ערנסטע ... ווען אַזאַ אָרגאַניזאַציע האָט, ממעט, פרייע ... פאַר איהר פערברעכערישער טעטיגקייט, פאַר ... בע די אחריות טראָגט אַנ׳ערליכע, אָבער שוו... רעגירונג.

נעכטען איז אווענד

צו דער נייער סיים־סעסיע

דער פּרעמיער גענעראַל סלאַווּאָי סקלאַדקאָווסקי האָט זיך אַרויסגעוויזען פאַר דעם בעסטען פּאַרלאַמענטאַרישען בעריכט ערשטאַטער. קיינער האָט נישט אַזוי געגוי געשילדערט די שטימונג און איינדרוקען פון דער ערשטער סיים זיצונג. „איהר האָט מיך אויפגענומען קאַלט און שטרענג... מיין האַרציגע בעגריסונג האָט אייך נישט צופרידענגעשטעלט. איהר האָט מיין בעגריסונג אויפגענומען קאַלט מיט אַ געוויסען אונצופרידענהייט, און אפילו איראָניש“. צי קען מען גענויער אָפּשפּיגלען דעם איינדרוק פון עקספּאָזע פון פּרעמיער גענעראַל סלאַווּאָי סקלאַדקאָווסקי.

קיין שום פּאַרלאַמענטאַרישער בעריכט אָפּגעבער האָט נישט דערגרייכט אַזאַ ווייט געהענדען אָביעקטי־וויזם, מען האָט גיכער געשריבען וועגען אַפּלאָדיס־מענטען, וועגען אַ גוטע אויפנאַהמע, וועגען איבערשטימען טאָן פון דער רעדע, און מען האָט אויסגעמיטען די קאַלטע אויפנאַהמע, די צוריקגעהאַלטענקייט פון די סיים קאָלעגען.

איבריגענס איז דאָס געווען אַ זאַך פון אַרויס־פיהלען. קיינער פון די אַנוועזענדע אויף דער זיצונג האָט דעם פּרעמיער נישט איבערבעריסען, נישט גע־מאַכט קיין שום אויסרופען, נישט קיין צווידייטיגע צווישענרופען, נישט געריצט מיט בייזוויליגע בע־מערקונגען. די שטימונג האָט זיך אַלזאַ געפיהלט אין דער לופט. ער האָט זיך נישט געפּיבען אין קיין שום ווערטער וואָס זענען געדרוקט אין טאָג־בוך פון סיים.

און עס האָט זיך דאַך געדוכטען, אַז עס האָט געדאַרפט זיין אַנדערש. דער פּרעמיער איז אַרויף אויף דער טריבונע מיט געפיהלפולע ערקלערונגען, עס איז געווען אַ ליבע ערקלערונג פיל מיט סובטילע פערזיכערונגען.

מען האָט נישט געקענט אויף אַ האַרציגערן אופן בעטען וועגען ריקזיכטען, צערטליכער אויסדריקען די בענקשאַפט, זאָרגען וועגען דעם אויטאָריטעט פון סיים, ווי דאָס האָט געטון אויף דער דינסטאַג־דיגער זיצונג פון סיים דער פּרעמיער. דער סיים האָט מיט אונצוטרוי אָנגענומען די ליבע ערקלע־רונג, ער האָט לעצטפערט מיט ווערטער פון בעדוי־ערען, געמאַכט פאַרוואָרפען און קודם כל געווען זעהר קאַרג אויף אַפּלאָדיסמענטען.

מיט איינציגע הדשים צוריק האָט עס אַנדערש אויסגעזעהען. אויף דער טריבונע איז דער פּרעמיער גענעראַל סלאַווּאָי סקלאַדקאָווסקי בעגריסט געוואָרען מיט הייסע אַפּלאָדיסמענטען.

עס האָבען איהם אויפגענומען פריידיג די קאָנסערוואַטיסטען, עס האָבען זיך בעפרעהט די צו־העגגער פון די פּולקאָווניקעס, עס האָבען אויסגע־דריקט צופרידענהייט די פריהער אַזוי טרייע אָנ־העגגער פון קאַשטשאַלקאָווסקי, די פאָרשטעהער פון דער אַרבייטס־גרופּע, זייט דאַן איז ער געווען אַ אייזערנער פּרעמיער. ווען נאָך די געשעהענישען איך מישלעניץ איז ער אינטערפּעלירט געוואָרען אין סיים און ער האָט אָפּגעגעבען אַ קורצע ערקלערונג האָט איהם דער גאַנצער סיים אויפגענומען מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען.

וואָס פאַר אַ ענדערונגען זענען אַלזאָ פאָרגע־קומען? עס איז געטוג דער בעריכט פון פּרעמיער, גענעראַל סלאַווּאָי סקלאַדקאָווסקי. דאָס וואָס עס האָט נישט בעמערקט דער פּאַרלאַמענטאַרישער בעריכט אָפּגעבער, האָט אַרויסגעפיהלט דער פּרעמ־יער. „איך האַלט געוויס זאַכען, וואָס זענען גע־שעהען זייט נעכטען אווענד, פאַר בויטיג אויפצו־קלערען פאַר דער הויכער קאַמער“ — האָט דער פּרעמיער ערקלערט, עס זענען אַלזאָ געשעהען גע־וויסע זאַכען. מען האָט אינטריגירט, געמאַכט פער־שווערונגען געזוכט עפּעס אַ אופן זיך אָקעגענצושטעלען דער רעגירונג.

דאָס האָט זיך אָנגעהויבען נישט פון דינסטאַג. די אַקציע האָט זיך געפיהרט שוין אַ סך פריהער. ווען פּרעמיער סלאַדקאָווסקי האָט איבערגענומען די רעגי־רונג, האָבען די קאָנסערוואַטיסטען געדרעכנעט, אַז דער בצחון איז שוין דערגרייכט געוואָרען. אַמייסטענס האָט זיך געפּרעהט פון דעם אוועקגעהען פון זיין לאַנדסמאַן, דער רעדאַקטאָר פון „סלאָווא“ מאַצקע־וויטש.

מען האָט זיך גאָר בעמיהט צו דערפיהרען צו אַ סעפּאַראַציע צווישען פּרעמיער און וויצע פּרעמיער צו פאַרסירען אַ גט מיט דעם לאַנדווירטשאַפטס מיניסטער צוגעבען איהם איינציגע פּאָליטישע פריינד קאָנסערוואַטיווען לאַגער.

דערווייל האָט אָבער פּרעמיער סקלאַדקאָווסקי שוין אויף דער זיצונג פון סענאַט פעסטגעשטעלט די אונטיילבאַרקייט פון דער רעגירונג בעהמער אין שוץ דעם וויצע־פּרעמיער קוויאַטקאָווסקי, דאַן געהען זיי צוזאַמען, דער צ׳וויל געניסט פון דעם פון מיליטערישען מובדיר, צאָהלענדיג דערפאַר געגענזייטיגע דאַנקבאַרקייט.

דאָס האָט ביי די קאָנסערוואַטיסטען אַרויסגערופען אַ אונצופרידענהייט מיט׳ן פּרעמיער, מען האָט איהם וואָס אַנ׳אמת נישט אָנגעגריפען דייטליך אין דער פּרעסע, אָבער אויף פערזאַמלונגען האָט מען זיך בעקלאָגט, און מען האָט געגעבען אַ אויסדרוק פון דער אונצופרידענהייט אין דעם קרייז נאָך די וויבאָרען.

נאָך פאַר דער עפענונג פון דער סיים סעסיע האָבען די קאָנסערוואַטיסטען פון „טשאַס“ אויפגעפאָדערט צו אַ אַקציע, צו בעלעבען די סיים און זיך אָקעגענצושטעלען דער רעגירונג און בעזונדער דעם וויצע פּרעמיער און לאַנדווירטשאַפטס מיניסטער די דאָזיגע טעטיגקייט האָט געזאָלט ראַטעווען דעם כבוד פון דער קאַמער, צוריקגעבען איהר די ... מען פּאַרלאַמענט.

דער סיים האָט אָנגעהויבען פון אַ ברוגז פון די דויערע און פּראָטעסטען, ווייל אַלץ נעמלין די וויכטיגסטע געשעהענישען אין פּוילען האָבען זיך אָפּגעשפּילט אָהן זיין אָנטייל, דיפּלאָמאַטישע ... אויסלענדישע הלוואות, דעוויזען בעגרענצונגען, באַנציעלע פעראָרדנונגען, שריט פון קאָנסטיטוציאָנעלען כאַראַקטער זענען פאָרגעקומען אין דער צייט ווען די סיים פעריען. די דעפּוטאַטען זענען איינגעלאַדען ג׳וו אָרען אויף די פייערליכקייטען אַלס שטומע עדות.

און אָט אויף דער ערשטער זיצונג האָט מען זיך בעמיהט זיי איבערצובעטען מיט ליבע ערקלערונגען, קאָמפּלימענטען וועגען שענקייט, מיט אַ עהרענטען העכערען פון ראַנג, אַזוי האָט מען אין אַלטע צייטען אין גאַליציען טיטולירט שילער ... „סטודענטען“, לעהרער אַלס „פּראָפעסאָרען“.

דער סיים איז דורכ׳ן פּרעמיער אויפגעהויבען געוואָרען אויף עטליכע ראַנגעס צו הויך און ער האָט זיך דערפיהלט ווי אַ באַטשעלניק פון אַ ... לוגג, וועלכען מען האָט צוליב העפליכקייט אַנגערופען מיניסטער.

די געפּלאַגטע דעפּוטאַטען, וועלכע מוזען זוכען אַנערקענונג ביי זייערע וועהלער אויף געשלאָסענע פערזאַמלונגען אין אויף אַזאַ אופן ערפיהלען די פעהלונג צו ווירקען אין זייער געביט, האָט זיך אויך געוויזען, אַז די אויפריכטיגע ווערטער פון פּרעמיער וואָס זענען געפאַלען פון דער טריבונע, זענען פערווירצט מיט ביטערניש, אַז וויפיל זיסקייט האָט מען זיי אַריינגעגאָסען אין בעכער.

מען האָט פאָרגעלעגט די דעפּוטאַטען 60 גאַנצען, מען האָט זיי געוואָרפען צו די פיס אַ ריזיגע פּראָבלעמען. דער וויצע־פּרעמיער האָט בעריכט די פראַגע פון זלאָטע, גלייכגעוויכט פון בודזשעט, שטייער־סיסטעם און אפילו פערליפענדיג דעם וועג דעם פּולקאָווניק קאָץ פערעפענטליכט פון דער סיים־טריבונע אַנ׳אידעאָישע דעקלאַראַציע... האָט אויסגעזעהן, אַז עס איז פערהאַן נענגע מאַטעריאַל צו אַ פּאָלעמיק, צו הויבען די דיסקוסיע אין אַ ניוואָ, בכדי צוצוגעבען דעם סיים דעם שיין פון אַ פּאַרלאַמענט, צו בעפרייען דעם בנין פון ... ליבע קאָמפּען, אינטריגעס, רייבונגען און מחלוקת פון קליקעס.

דער פּעראַרימטער סיים איז אַריינגעפאַלען אין פּערצווייפלונג. ער האָט אָפּגעוואָרפען אַלע טעמאַטען וואָס די רעגירונג האָט איהם אונטערגערוקט. ער האָט פעסטער געוואָלט גיהען אויף דעם אייגענעם וועג פון דער קאַהר פון דער דעפּוטאַטען פּריסטער דעם „שחיטה“ וועג, וואו מען דאַרף זיך פּאָרטיפען אין טעמאַטען און עס איז נענגע אינער צווישען די לעצטע נומערען פון „דזיענניק אוסטאָווי“ אָדער אַנדערע עהנליכע צייטונגען.

וואָס איז געשעהען יענע נאַכט, וואָס דער סיים האָט קאַלט אויפגענומען דעם פּרעמיער, וועלכען ער האָט היינט בעגריסט, נאָך מיט 6 חדשים צוריק...

(ווייטער זעה 10־טע זייט)

אַ דייטש בוך וועגען פרידריך ניצשע,

וואָס האָט אָנגעצונדען מיט כעס דעם „פעלקישען בעאָבאַכטער“

דער היטלער־אָרגאַן פערטראָגט נישט קיין אמת

בערלין (יט״א) אַ בוך וועגען פרידריך ניצשע האָט איז די טעג ערשינען אין אַ דייטשען פערלאַג אין ווייטמאַר, האָט אַריינגעבראַכט דעם „פעלקישען בעאָבאַכטער“ אין אַ פיבער פון כעס און אויפרעגונג. דאָס ערשייבען פון אַזאַ בוך איז באמת אין די היינטיגע דייטשע בעדינגונגען אַ געשעהעניש, וואָס האָט נישט זיין גלייכען אין נאַצי־דייטשלאַנד.

ווי בעקאַנט, לעגען זיך די נאַציס זייט יאָהרען אין דער לענג און אין דער ברייט צו „בעווייזען“ אַז ניצשע איז געווען אַנאַנטיסעמיט. זיי מאַכען זיך באַטירליך נישט חיסענדיג וועגען די צעהנדליגער שטעלען אין די ווערק, באַטיצען און בריף פון גרויסען דייטשען פילאָזאָף, אין וועלכע ער האָט נישט בלויז אויסגעדריקט פערהערליכונג פאַר יודען און מיט זיין שאַרפער און בייסיגער פעדער געשמיסען די אַנטיסעמיטען פאַר זייער גייסטיגער בעגרעניצט־קייט און טפשות, נאָר אָפט אויך מיט דער גאַנצער לידענשאַפט פון זיין אימפּולסיווער נאַטור געריסען שטיקער פון דער יונקעריש־פרייסישער שאָוויניסטי־שער מעגאַלאָמאַניע און דער גרויסשפּרעכערישער „געדמאַנישער“ אינטעליגענץ פאָרגעוואָרפען דעם „עיפּוש פון ביער זויפעריי, וואָס טראָגט זיך פון איהר, די נאַציס האָבען זיך אויפגעטראָגען מיט פרידריך ניצשע׳ס שוועסטער, עליזאַבעט פערסטער־ניצשע, פרוי פון אַנטיסעמיטען־פיהרער אין די 90־ער יאָהרען פון פאָריגען יאָהרהונדערט, וועלכע איז געווען, פּונקט ווי איהר מאַן, אַ פערביסענע יודען־פיינדין — און מיט איהר „הילף“ רעקלאַמירט ניצשען אַלס אַנטיסעמיט, (די אונאָבהענגיגע וויסענשאַפטליכע קריטיק האָט, ווי בעקאַנט, נאָך אין אָנהויב פון זיבעטען יאָהרהונדערט פעסטגעשטעלט, אַז אַלס אַרויסגעבערין פון ניצשע׳ס ליטעראַרישען עזבון, איז די לעצטענס פערשטאָרבענע פערסטער בעגאַנ־גען מעהרערע פעלשונגען אין איהר ברודער׳ס שריפטען).

דער אויטאָר, פון נאָר־וואָס ערשינענעם בוך וועגען ניצשע׳ן, קורט פאָן וועסטערן־האַגען, האָט זיך איצט מע׳ז געווען צו בעווייזען דעם שקר פון אַנטיסעמיטישען ממזר, וועלכען מען האָט אונטערגע־וואָרפען ניצשע׳ן. וועסטערן־האַגען טרעט באַטירליך נשט אַרויס געגען די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע אַוווּר פאַטאַרען פון ניצשע׳ס פילאָזאָפיע — דאָס וואָלט ער איינפאַך אין היינטיגען דייטשלאַנד נישט געקענט טאָן. ער קומט אָבער אין רעוואָלטאַט, פון זיין ניצשע־אַנאַליז, צו דער מסקנה, אַז דער פילאָזאָף איז ווייט נישט געווען קיין אַנטיסעמיט, נאָר פערקעהרט — אַ פריינד פון יודען.

עס איז פערשטענדליך, אַז דער „פעלקישער בעאָבאַכטער“ איז דערפון מלא־חמה און אַז דער נאַצישער לייב־אָרגאַן רעדט מיט שוים אויף די ליפּען וועגען נייעם ניצשע־אינטערפּרעטאַטאָר און וועגען פערלאַג, וואָס האָט געהאַט די חוצפה אַרויסצו־געבען אַזאַ קראַמאָליע.

„אַזאַ בוך — שרייבט דער אָרגאַן פון אַלפרעד ראָזענבערג — האָט געקענט שרייבען אָדער אַ יוד אָדער אַ ... דאָס בוך האָט אָבער געשריבען אַ „ריינער“ דייטש מיט׳ן נאָמען קורט פאָן וועסטערן־האַגען. „ניצשע, יודען און אַנטי־יודען“ הייסט דאָס בוך“.

ביי דער געלעגענהייט מוז אָבער אויך דער „פעלקישער בעאָבאַכטער“ (צום ערשטען מאָל אין אַ היטלער אויסגאַבע) מודה זיין, אַז ניצשע איז נישט געווען „אַזאַ אַנטיסעמיט“, ווי די נאַציס וואָלטען עס ווינשען.

„עס איז אמת — שרייבט דער „בעאָבאַכטער“ — אַז ניצשע האָט זיך איינגעשטעלט פאַר יודישער אַסימילאַציע; דאָס איז אָבער געשעהען דערפאַר, ווייל ער האָט געהאַט יודישע פריינד. באמת איז ניצשע נישט געווען קיין אַנטיסעמיט אין אונזער זין פון דעם וואָרט. עס איז אויך אמת, אַז אין געוויסע פראַגען האָט ניצשע אפילו פערטיידיגט יודען, בעזונדערס ווען ער איז אַריינגעפאַלען אין יאוש מחמת דעם אייראָפּעאישען ראַסען כאָאָס און ווען ער האָט אויפגעגעבען די האָפענונג פאַר אַ רייניגונג און שטאַרקונג פון דער דייטש־נאָרדישער ראַסע“.

(דער „דייטש־נאָרדישער“ פרידריך ניצשע איז ווי בעקאַנט געווען פון פּוילישער אָפּשטאַמונג, ער האָט דאָס פּוילישע פאָלק אין די צייטען פון פּוילענס קנעכטשאַפט פערטיידיגט און האָט, פערקעהרט, נישט געהאַט קיין שום סימפּאַטיע פאַר די „דייטש־נאָרדי־שע“ מעגאַלאָמאַנען און האַקאַטיסטען).

די „חיסענשאַפטליכע“ רעצענזיע אין „פעלקישען בעאָבאַכטער“ ענדיגט זיך, נאַטירליך, מיט אַ מסירה צו דער „געשטאַפּאָ“: עס איז נויטיג, די מאַכט־אָרגאַנען זאָלען אויספאָרשען — ווי עס שרייבט דער „פ. ב.“ — ווי אַזוי אַ טיישער פערלאַג האָט געהאַט די דרייסטקייט אַרויסצוגעבען אַזאַ בוך אין 1936“, אַ בוך, וואָס „שטעלט פאַר פאַלש“ די לעהרען פון אַ גרויסען דייטש, וועלכער איז געווען אַ „פאַרלויפער פון דער נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישער וועלט־אַנשוי־אונג“.

תנחום בערמאז

ערד, ערד, ערד!

(צו דער חנוכה-אקציע פון קרן-קימת לכבוד דעם 15-יעהריגען יובל פון עמק-יזרעאל)

ווידער האט דער ישוב דורכגעלעבט שווערע טעג, ווידער האבען יודישע קרבנות בעפעסטיגט מיט זייער בלוט דעם אייביגען באנד צווישען אונזער פאלק און דעם לאנד פון אונזער עבר און פון אונזער עתיד, באך אנ׳איבעריגס מאל האט זיך ארויסגעוויזען, אז פעסט און ענטשלאסען שטעהט דער בויער פון דעם נייעם א״י אויף זיין פאסטען און לאזט זיך נישט אבשרעקען דורך קיין שום טעראר, דורך קיין שום געוואלד־

ס׳זענען אזעלכע די צייטען, ווען מען האט גע־דארפט מאכען פראפאגאנדע פאר ארץ־ישראל. דער אמת, וואס איז פראקלאמירט געווארען דורך די פא־טערס פון דער ציוניסטישער אידעע, די דיאגנאזע, וואס איז געשטעלט געווארען דורך די, וואס האבען זיך נאך מיט צעהנדליגער יאהרען צוריק אפגעשטעלט און געקלערט וועגען א ראדיקאלע לעזונג פון דעם גרעסטען יודישען אומגליק, וואס רופט זיך גלות, האט זיך ארויסגעשטעלט פאר די ריכטיגע. קיין שום מיטעל קען נישט לעזען די יודישע פראגע ראדי־קאל, א חוץ דער אומקעהר פון יודישען פאלק אין זיין אלט־בייער היים, אפילו נישט די ראדיקאלסטע אסימילאציע, מעג זי זיין א דייטש־נאציאנאלע אדער א רויט־סאוויעטישע.

פראפאגירען פאר דעם ציוניזם, פאר דעם אמת, וואס ער האט פאראויסגעזאגט איז הייגט שוין נישט מעהר נויטיג.

ס׳זענען נאר נויטיג שנעלע מעשים, ענערגישע פעולות, וואס זאלען צואיילען די פערווירקליכונג פון דעם אידעאל, ארויפציהען הויט און פלייש אויף די ביי יעצטיגע שטרעבונג. מען טאר אויף קיין איין רגע אויך נישט פערגעסען, אז היגדערנישען, שטוערי־קייטען מכל המינים, אויסדריקען פון שנאה און פון האס פעהלען נישט פון אלע זייטען. שונאים דער־לאנגען זיך איבער דעם צווייטען די הענד ביי דער אייר־דלעכער ארבייט פון שטערען דער פערווירקליכונג פון דער יודישער פאלקס־שטרעבונג: דער ענגלי־שער אנטיסעמיט און רעאקציאנער, דער אראבישער גרויס־גרונד־בעזיצער, וואס עקספלאאטירט זיינע פלאכען לויט דעם מוסטער פון דעם מיטעלאלטער און דער חבר־קאמוניסט, וואס טראגט דער וועלט דעם אנזאג פון דער אמת׳ער גאלדענער תקופה — האבען זיך ברידערליך דערלאנגט די הענד ביי דעם בע־קעמפען דעם ציוניזם, ביים צוזאמענברעגען האלץ אויף דעם שייטער־הויפען, אויף וועלכען עס דארף פערברענט ווערען די לעצטע און איינציגע האפנונג פון א זעלבסטשטענדיגען פאלקס־לעבען פון דעם אייביגען וואנדערער.

אין אזא צייט, ווען די פראגע איז שוין נישט מעהר, צי איז דער וועג דער ריכטיגער, נאר ווי ווערט ער, אט דער וועג פון אונזער פרייהייט, וואס שנעלער אויסגעטראטען, פאדערט זיך פון יעדען יוד א ענערגישע אקטיווע מיטארבייט פאר דער פערווירקליכונג פון אונזער אידעאל.

ס׳איז איצט די צייט פאר בלויז סימפאטיע!

עס פאדערט זיך א אקטיווע מיטארבייט און מיט־הילף נישט נאר פון די יודען, וואס געניסען שוין אונמיטעלבאר פון די מיה און שווייס פון דעם פריהער דיגען ציוניסטישען דור, נאר פון די, וואס זייערע זיהן, ברידער, קרובים און בעקאנטע לעבען שוין היינט אין א״י, נאר אויך פון די, וואס קלייבען זיך נאך שיקען אהין זייערע זיהן און טעכטער און ווילען אויך אליין וואס שנעלער דארטהין אנקומען.

און וועלכער יוד קלערט דען נישט וועגען דעם?

וואס מעהר אקט ווע אויפטו פאר א״י און אין א״י, אלץ מעהר וועט ווערען אפגעשוואכט די שלאג־בען־ארבייט פון די כלערליי מקטרגים און סאדיסטען. וואס שטערען אונז אין אויפבוי פון אונזער היים. אלץ מעהר וועט ווערען פערגרעסערט די אויפנאהמס־פעהיגקייט פון לאנד, אלץ מעהר וועלען מיר קאנען פאדערען א פערשטארקטע עליה קיין א״י.

און ארבייט פאר ארץ־ישראל הייסט קודם־כל ארבייט פאר דעם „קרן קימת לישראל״, וואס לייזט אויס די זאמדען און בלאטעס פון א״י, כדי זיי זאלען שפעטער מיט דער הילף פון „קרן־היסוד״ קענען אויסגעזאנדעלט ווערען אין גן־עדנ׳ס, וואס גיבען ברויט און ארבייט טויזענדער יודישע זיהן און טעכטער.

די קאן געמאלט זיין דער אויפבוי פון א יודישען ארץ־ישראל אויב עס וועט נישט געמאכט ווערען די גרעסטע אנשטרענגונג פאר דעם עיקר, פאר דעם יסוד, וואס איז קודם כל נויטיג. פאר דעם אויפבוי — פאר דעם באדען, אויב ס׳וועט נישט געגעבען ווע־רען דעם קק״ל די מעגליכקייט צו ערפיהלען זיין גרויסע אויפגאבע צו ערוואַרבען די שטים, וואס זע־נען נויטיג צו קאלאניזירען טויזענדער און טויזענדער יודען אין דעם יודישען דארף.

עס מוז זיך אויך עהדליך ענדערען די ביז־איצ־טיגע טעות׳דיגע מיינונג צו דער פראגע פון „גאולת־הארץ״, אז מ׳איז יוצא לבני דער מצוה פון אויס־לייזען דעם ארץ־ישראלדיגען באדען מיט גראשענ־דיגע נדבות, בשעת יעדעס קינד ווייס שוין היינט, אז כדי איינצוארדנען די קלענסטע ארבייטער־משפחה אויפן דארף אין א״י איז נויטיג ערד און ווערט פון מעהרערע צעהנדליגער פונטען.

ערד, ערד, ערד! דאס איז דער הילכיגער רע־טונגס־רוף. וואס אונזער שיף, וואס טרינקט זיך, רופט צו די זיהן פון פאלק.

אין מיטען פון די בלוטיגע טעג האט דער ישוב דורכ׳ן מויל פון אייבעם פון זיינע בעסטע זיהן גע־שיקט דעם שובא דעם עטפער: „וואס שנעלער פער־גרעסערען אונזער ערד־אייגענטום אין א״י!״ וואס שנעלער פערגרעסערען אונזער צאהל אין א״י!

דער דאזיגער רוף מוז אויך ווערען דער ענט־פער פון גאנצען יודישען פאלק אויף די לעצטע גע־שעהענישען און א תשובה דער קעניגליכער קא־מיסיע אויף איהרע פראגען און פארשונגען.

פערגרעסערט, און וואס אמשנעלסטען, די באַ־דען־רעזערווען פון דעם „קרן־קימת לישראל״, ווייל ס׳קאן חלילה ווערען צו שפעט!

שאפט וואס מעהר באדען אונטער די פיס פאר דעם פאלק, וואס לעבט תמיד אין דער לופטען און פון לופט!

ס׳איז פאר אונזער וויכטיגסטער פון אלע ארביי־טען א שעה פון ענטשיידונג. די ארבייט מוז דערויי־בער געמאכט ווערען אין א מלחמה־טעמפא: „שנעל און מיט מסירות־נפש״!

די חנוכה־זאמלונג פאר גאולת־הארץ לכבוד דעם 15־יעהריגען יובל פון עמק־יזרעאל דארף זיין דער מעכטיגער אויסדרוק פון אונזער ענטשלאסענעם ווילען צו בעפרייאונג.

דאס לעבען אין ארץ־ישראל

ידיעות פון דער יודישער טעלעגראפען־אגענטור

אנ׳אינוואלידען־היים אין תל־אביב

תל־אביב. די אפטיילונג פאר סאציאלער הילף ביים וועד־הקהלות פון תל־אביב און יפו האט גע־עפענט א היים פאר אינוואלידען, אין וועלכער עס געפינט זיך שוין א געוויסע צאהל מענער און פרויען, וועלכע פלעגען זיך ביז־אהער וואלגערן אין די גאסען. די אפטיילונג פאר סאציאלער הילף, וועלכע האלט אויס די היים פאר אינוואלידען, האט שוין בעקומען א בוי־פלאץ אין הדר־יפו, וואו זי האפט איינגיכען אויסצובויען א ספעציעלען בנין פאר דעם נייעם סאציאלען אינסטיטוט.

א דענקמאל פאר פעלדמארשאל אלענבי אין ירושלים

ירושלים. אויפן סקווער פאר דער געביידע פון דער ירושלים׳ער צענטראל־פאסט וועט מען אויפשטעלען א דענקמאל נאכן פערשטארבענעם פעלדמארשאל לארד אלענבי, דעם עראבערער פון ירושלים. די צוגרייטונגס־ארבייטען האבען זיך שוין אנגעהויבען („פאלעסטין״).

פתח־תקוה — א מוניציפאליטעט

פתח־תקוה. אינגיכען וועט דער לאקאלער ראט פון דער גרעסטער יודישער קאלאניע פתח־תקוה וועלכע צעהלט שוין ביים היינטיגען טאג 18 טויזענד נפשות, פערוואנדעלט ווערען אין א מוניציפא־ליטעט, לויטן געזעץ וועלען די וואהלען צו דער פתח־תקוה׳ר שטאט־פערוואלטונג פארקומען ערשט אין א יאהר ארום („דבר״).

שטרייק־נאכוועהענישען ביי די אראבער

יפו. די אראבישע סוחרים בעקלאגען זיך זעהר שטארק אויף דעם שוואכען פדיון אין זייערע גע־שעפטען. לויט זייער מיינונג איז דאס א רעזולטאט פון דעם לאנגען אראבישען שטרייק, וואס האט צו־שטערט די קויף־קראפט פון אראבישען פויער. די גאלער קאמיסיע אין יפו, וועלכע האפט, דאס אפשר פעלאכען ווידער טענה׳ן, אז אהן א בעדייטענדער און גיכער הילף וועלען זיי נישט קאנען בייקומען די ביטערע לאגע. אין וועלכער זיי געפינען זיך צוליב׳ן שטרייק.

טיפוס צווישען די אראבער

ירושלים. אין דעם אראבישען דארף אבו גאש, וואס געפינט זיך אויפן שאסע צווישען ירו־שלים און תל־אביב, איז אויסגעבראכען א טיפוס־עפידעמיע. ביז איצט האט מען אריבערגעפיהרט אין ירושלים׳ער רעגירונגס־שפיטאל 20 טיפוס־קראנקע.

בטל געווארען דער פלאן וועגען „קאנטאניזאציע״

ירושלים. די „אושאנס אריאן״ טיילט מיט: דעם פלאן וועגען צוטיילען פאלעסטינע אויף קאנ־טאנען קען מען בעטראכטען פאר דערלעדיגט. נאך א גרינדליכער אונטערזוכונג פון דער דאזיגער פראגע איז מען געקומען צו דער איבערצייגונג, אז דער פראיעקט לאזט זיך נישט פערווירקליכען אין א״י, ווייל עס האנדעלט זיך נישט אין שאפען אזעלכע קאנטאנען, ווי עס עקזיסטירען א שטייגער אין דער שווייץ, נאר וועגען שאפען קינסטליכע קאנטאנען, וואס מען קאן זייערע גרעניצען נישט בעשטימען.

אראבישע ארבייטער שטעלען ארויס פאדערונגען

ירושלים. ווי „דבר״ גיט איבער פון רחובות, האבען די אראבישע ארבייטער, וועלכע די ציטרוס־עקספארט־פירמע „פרדס״ בעשעפטיגט ביים לאדען אראנזשען־קעסטלעך אויפן דארטיגען וואקזאל, גע־פאדערט פון די יודישע ארבייטסגעבער א העכערונג פון זייער לוין אויף 8 פונט א חודש און חוה־טאג און וואך. א טייל פון די ארבייטער האט גלייך גע־וואָרפען די ארבייט. ווי אנ׳אראבישער ארבייטער האט דערציילט, איז די דאזיגע פאדערונג געשטעלט געווארען אויפן אנטרייב פון דער אראבישער נאציא־נאלער קאמיסיע אין יפו, וועלכע האפט, דאס אפשר וועט מען אויף דעם וועג צווינגען יודען צו שיקען די טראנספארטען דורכן יפו׳ער פארט.

אראבישע פאליציאנטען שטעלען פאדערונגען

יפו. „אד־פאע״ מעלדעט, אז די אראבישע פא־ליציאנטען אין יפו האבען איבערגעשיקט דעם גע־נעראל־אינספעקטאר פון דער פאליציי א מעמאר־יאל, פאדערענדיג זיי צו צאהלען דעם זעלבען גע־האלט ווי די יודישע פאליציאנטען, „וועלכע ארביי־טען אין יפו און וואוינען אין תל־אביב״.

פארטיפיקאציעס אין עבר־הירדן

ירושלים. פון אמאן ווערט מיטגעטיילט דער „אל ליוואַ״, אז אויף די גרעניצען פון סיריען, אי־ראק און סאאודיען ווערען איצט דורכגעפיהרט פער־שידענע פארטיפיקאציע־ארבייטען, און אין צוזאַ־מענהאנג דערמיט האבען זיך פערשפרייט קלאנגען, אז די רעגירונג גרייט זיך אויסצובויען פיל פעסטונ־גען אויף די דאזיגע גרענעצען. מיט די ארבייטען פון די פארטיפיקאציעס פיהרט אן פיק־פאשא. דער קאמענדאנט פון מיליטערישען גארניזאן אין עבר־הירדן.

חבלי עליה

ירושלים. „אל איסלאמיא״ טיילט מיט, אז די פאליציי פון לבנון האט נישט ווייט פון דער א״י־גרעניץ ארעסטירט זיבען יודען, צווישען זיי דריי מיידלעך, וועלכע האבען געפרובט אריינקומען קיין א״י.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעצ. פאר הויט ווענערישע קראנקהייטען און מענער־שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען פון ציגעל־נאם 7 אויף
69 פילסודסקיעגא 69
(רוג נארוטאוויטשא) טעל. 141-32

אלעקסאנדער יאנאי

די געשיכטע פון א יודישען קעניג, וואס איז אויך געווען א כהן גדול און דערפיהרט צו א בירגער־קריג אין א״י מיט 2 טויזענד יאר צוריק

פון חיים שוים

דער רעזולטאט איז געווען זעהר א טרויעריגער. פטאלעמעאוס האט איצט געקאנט פערנעמען גאנץ ארץ־ישראל און מאכען א סוף צו דער חשמונאים־מלוכה. זיין מארש דורך יודישע שטעט און דערפער האט זיך אויסגעצייכענט מיט בלוטיגער בארבאריי. ער האט בכלל פיינט געהאט יודען. די אורזאך איז געווען, וואס די יודען אין מצרים, וועלכע זענען דאן געווען פיל אין צאל און שטארק אין איינפלוס, האבען געהאלטען מיט זיין שונא, זיין מאמע׳ן. קלעאפאטרא׳ס איבער־קאמאנדירען זענען געווען צוויי יודען, חלקיה און חנניה, זיהן פון דעם כהן־גדול חוניו. וועלכער איז אין אנטיוכוס׳עס צייט אנטלאפען קיין מצרים און דארטען אויסגעבויט א בית־המקדש.

הכלל, די יודישע לאגע אין ארץ־ישראל איז געווען א פערצווייפעלטע. אין מיטען דער דאזיגער מהומה איז אנגעקומען קלעאפאטרא׳ס ארמעע. פטא־לעמעאוס איז צושלאגען געווארען, אבער קלעא־פאטרא האט פערנומען גאנץ ארץ־ישראל און די לאגע איז נאך קריטישער געווארען. געווען אנ׳אימ־פעריאליסטישע גרופע אין קלעאפאטרא׳ס הויף אין אלעקסאנדריע, וועלכע האט צוגערעדט קלעאפאטרא׳ן צו מאכען א סוף צו דער חשמונאי׳שער מלוכה און דערקלערען פאלעסטינע פאר א פראווינץ פון עגיפטען, ווי עס איז געווען אין די ערשטע הונדערט יאהר נאך דעם טויט פון אלעקסאנדער מוקדון.

אלעקסאנדער ינאי איז געווען איצט צו שוואך ארויסצוויידען א ווידערשטאנד בעגען דער עגיפטי־שער ארמעע. ארויסגעהאלפען האט איהם קלעא־פאטרא׳ס יודישער בענעראל חנניה. ער האט דער־קלערט קלעאפאטרא׳ן, אז עס לוינט זיך איהר נישט פערנעמען ארץ־ישראל און פערניכטען די יודישע מלוכה, ווייל זי וועט זיך מאכען מיט דעם פאר שונאים אלע יודען פון עגיפטען, און אהן דער שטיצע פון די יודען וועט זי זיך נישט קאנען האל־טען געגען איהר זוהן.

קלעאפאטרא האט געפאלגט דעם יודישען קאמאנדיר זי האט אויפגענומען איהרע אימפעריא־ליסטישע פלענער בנוגע ארץ־ישראל און געשלאָ־סען א בונד מיט אלעקסאנדער ינאי. די חשמונאים מלוכה איז געבליבען גאנץ און אומבעריהרט, און בערעטעוועט האט איהר דער שטארקער איינפלוס פון די עגיפטישע יודען אין קעניגליכען הויף אין אלעקסאנדריא.

די עגיפטישע יודען האבען געראטעוועט די יודען פון ארץ־ישראל, אבער זיך אליין האבען זיי דערמיט קיין טובה נישט געטון, נאר א גרויסע רעה די עגיפטישע אימפעריאליסטען זענען דורך דעם געווארען יודישע שונאים און געהעצט געגען די יודען, אז זיי זענען נישט קיין עגיפטישע פאט־ריאטען, אז עס איז זיי בעהנטער צום הארצען די אינטערעסען פון דער יודישער מלוכה אין ארץ־ישראל ווי די אינטערעסען פון דער עגיפטישער מלוכה.

אלעקסאנדער ינאי האט, דוכט זיך, שוין בע־דארפט זיין אנגעלערנט. אבער ווי נאר די עגיפטישע ארמעען האבען זיך צוריקגעצויגען פון ארץ־ישראל, און ער, דער מלך און כהן־גדול, האט ווידער בע־קומען א פרייע האנד, האט ער ווידער צונויפגעקלי־בען א געדונגענע ארמעע און אנגעהויבען א גאנ־צע רייה מלחמות. צוערשט איז ער אוועק אין עבר־הירדן און דארטען איינגענומען צוויי שטעט. דערנאך האט ער זיך א נעם געטון צום ים־ברעג. מיט עכו האט ער שוין מורא געהאט זיך אנצו־הויבען. דערפאר אבער האט ער דארטען איינגענומען אנדערע שטעט, צווישען זיי עזה. א גאנצען יאהר האט ער בעלאגערט די שטאט, און ווען ער האט צום סוף זי איינגענומען, האט ער געלאזט זי אויס־רויבען און אונטערצינדען.

וואלט אלעקסאנדער ינאי געווען בלויז מלך, וואלטען אפשר יודען געשוויגען און איהם געלאזט ווייטער פיהרען זיינע מלחמות מיט געדונגענע זעל־נער, איז ער אבער צו אלע צרות נאך געווען גאר כהן־גדול, און דאס האבען יודען נישט געקאנט פערלייד ען.

אנ׳אויפשטאנד, וואס האט זיך אנגע־הויבען מיט אתרוגים און געענדיגט מיט בערג הרוגים

ווען אלעקסאנדער ינאי וואלט געווען בלויז מלך, וואלטען זיינע געגנער, די פארטיי פון די „פרושים״, גאר קיין געלעגענהייט נישט געהאט צו מאכען א דעמאנסטראציע געגען איהם. זיי וואלטען נישט געהאט וואו אויסצודריקען עפענטליך זייער ביטערע געגנערשאפט צו זיין פאליטיק, וואס איז בעשטאנען אין האלטען אנ׳ארמעע פון געדונגענע, גוי׳אישע סאלדאטען און פיהרען שטענדיג מלחמות און פאליטישע אינטריגעס, כדי גרעסער און שטאר־קער צו מאכען די יודישע מלוכה.

ווען אלעקסאנדער ינאי וואלט געווען בלויז מלך וואלט ער, קומענדיג צוריק אהיים פון שלאכטפעלד, געזעסען אין ירושלים אין פאלאץ פון די חשמונאים, ארומגערינגעלט פון געטרייע בעאמטע און הויף־דינער און בעוואכט פון א געטרייער, גוי׳אישער, לייב־גווארדיע. דאס פאלק וואלט נישט געקאנט צו־קומען צו איהם.

איז אבער אלעקסאנדער ינאי געווען אויך כהן־גדול און האט פון צייט צו צייט געמוזט דערשייבען פאר דעם פאלק אין דער „עזרה״ — דעם הויף פון בית המקדש — און דארטען טון די „עבודה״, דעם הייליגען גאטסדינסט, אלס העכסטע פערטרעטער פון דעם יודישען פאלק פאר גאט. האט ער דא געמוזט זיך באגעגענען פנים אל פנים מיט׳ן פאלק, און ס׳איז געקומען צו א פיינטליכער דעמאנסטראציע געגען איהם און א בלוטיגען צוזאמענשטויס.

דאס איז געווען באך דעם ווי אלעקסאנדער ינאי איז שוין געזעסען זיין יאהר אויפ׳ן טראן פון די חשמונאים, באך דעם ווי ער האט איינגענומען עזה און אומגעבראכט די אייבערהאויבער פון דער דאזיגער העלעניסטישער שטאט אין א ים פון בלוט און פייער.

ס׳איז געווען סוכות צייט, און אלעקסאנדער ינאי איז געקומען אויף יום טוב צוריק אין ירושלים געקרוינט מיט נצחון. ער האט זיך געפיהלט גליקליך און האפערדיג. דאס עס האט זיך איהם זיך איינגעגעבען צו צעשלאגען זיינע פיינט און ארויסצוברייטערן די יודישע מלוכה סיי אין מערב, צום ים צו, סיי אין מזרח, צום מדבר צו.

איצט, האט ער זיך געטראכט, קומט דער פרעה־ליכער יום טוב סוכות און מ׳קאן אויף א קורצער ווייל זיך אפרוהען פון מלחמה, טויזענדער יודען פון נאהענט און פון ווייט זענען אין דער צייט פון יאהר עולה רגל קיין ירושלים צו פייערען דעם גרויסען יום טוב אין בית המקדש. האט אלעקסאנדער ינאי געמיינט אז דעם יאהר וועט סוכות זיין באן פרעהליכער ווי אלע יאהר. ווארים ירושלים איז איצט נישט נאר די הייליגע שטאט, זי איז אויך די הויפט־שטאט פון א גרויסער, זעלבסטשטענדיגער יודישער מלוכה, ער, דער מלך און כהן־גדול, האט דערפאר בעלאזט וויסען אין הייליגטום, אז ער וועט אליין טאן יום טוב די „עבודה״. זאלען אלע יודען, וואס וועלען זיין פערזאמעלט אין דער „עזרה״, איבער־הויפט די געגנער זייגע, די „פרושים״, איהם זעהען אין די גילדערנע פראכט־קליידער פון דעם כהן־גדול, אוז זאלען ז יי וויסען, אז ער, דער איינציקער פון שמעון החשמונאי, איז נישט נאר מעכטיג מיט זיין קעניגליכען צעפטער, נאר ער ווארפט אויך אן אויף אליין א הייליגע פארכטיגקייט, ווען ער טרעט אויף אין בית־המקדש מיט׳ן גילדערנעם דיא דעם (ציץ) אויפ׳ן קאפ, מיט די בלישצענדיגע איידעל־שייטענער אויפ׳ן ברוסט און מיט די גילדערנע גלעק־לעך ביים זוים פון זיין בלוי־רויטען פורפור־מאנטעל.

(פארטזעצונג קומט)

ארץ־ישראל אין איצטיגען מאָמענט

וואָס עס דערצעהלט געוו. לאָווניק אַלעקסאַנדער יאָעל

אין לאָדז ווײַלט איצט ה׳ אַלעקסאַנדער יאָעל, געוועזענער לאַנג־יעהריגער לאָווניק פון לאָדזער מאַגיסטראַט און בעקאַנטער ציוניסטישער עסקן, וועלכער וואוינט שוין זייט 14 חדשים אין ארץ־ישראל.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דעם ווײַלען פון ה׳ אַלעקסאַנדער יאָעל האָבען מיר בעקומען פון איהם אַ רייהע שילדערונגען פון ארץ־ישראל׳דיגען לעבען. ה׳ יאָעל האָט אָנגעהויבען דערפון

ווי אַזוי ס׳האָט אויסגעזעהען אין לאַנד בעת די טרויעריגע געשעהענישען

מיין מיינונג וועגען ארץ־ישראל איז אַלגעמיין בעקאַנט. אין יאָהר 1933 האָב איך געהאַט די מעגליכקייט דאָס ערשטע מאָל צו בעזוכען דאָס הייליגע לאַנד און פערבראַכט דאָרט 8 וואָכען, דער דאָזיגער בעזוך האָט נאָך פערפעסטיגט מיין מיינונג וועגען לאַנד און אויך מיינע איבערצייגונגען, היינט נאָך 14 חדשים סטאַבילען וואוינען אין ארץ־ישראל האָב איך די מעגליכקייט און דאָס רעכט צו שרייבען דערפון מיט פולער זיכערקייט, אַז איך האָב נישט קיין שום טעות.

ווי האָט עס אויסגעזעהען בעת די געשעהענישען אין ארץ־ישראל?

ס׳איז נישט קיין ספק, אַז די דאָזיגע געשעהענישען האָבען בעריהרט נישט נאָר די יודישע בעפעלקערונג נאָר אויך די נישט־יודישע, איך בין פעסט איבערצייגט, אַז טראָץ די גענויע בעריכטען אין דער יודישער פרעסע, טראָץ די ערצעהלונגען פון טוריסטען, וועלכע זענען געקומען, האָט דאָך דער יודישער עולם אין חוץ לארץ נישט בעקומען קיין אמת בילד דערפון, וואָס איז ווירקליך פאָרגעקומען, מ׳האָט דאָס געמוזט איבערלעבען און מיטמאַכען צוזאַמען מיט׳ן גאַנצען ישוב.

איך וועל זיך דעריבער בעמיהען איבערצוגעבען פאַר די לעזער כאָטש אַ קיצור דערפון.

אין דעם טרויעריגען זונטאָג, ווען ס׳איז אָנגעקומען קיין תל־אביב די טרויעריגע ידיעה וועגען די ערשטע קרבנות אין יפו האָט דער גאַנצער ישוב אויפגעציטערט, ס׳איז מיטאַמאָל אויפגעטרייסעלט געוואָרען דאָס איבעריגע לעבען פון לאַנד, אין אָנהויב פון אַראַבישען טעראָר האָט מען אָבער געמיינט, אַז דאָס איז אַ פאָראיבערגעהענדע ערשיינונג. האָט מען דאָך שוין איבערגעלעבט אַזעלכע אַקטען פריהער אויך און בעזונדערס אין יאָהר 1929. מיר האָבען אויך געוואוסט, אַז די אַראַבער איז עס דעמאָלס נישט אָנגעקומען אַזוי לייכט, אַז אויף יעדען אונזער קרבן זענען געפאַלען 3 זייעריגע. באַלד האָט זיך אָבער אַרויסגעשטעלט, אַז די לאַגע איז דאָסמאָל אַ גאַנץ אַנדערע, און באַלד איז געשעהען דער גרויסער נס, דאָס וואונדער וועלכע האָט פעראייניגט דעם גאַנצען ישוב אָהן אויסנאַהם, ווער ס׳האָט נישט בייגעוואוינט די לויה פון די ערשטע קדושים, אין וועמען ס׳זענען נישט אַריינגעדרונגען די ווערטער פון מאיר דיזענגאָף ז״ל ביים הספד „ידינו לא שפכו את הדם הזה״, דער וואָס האָט נישט מיטגעמאַכט דעם קאַמף מיט זיך אַליין, אַז ער זאָל בעהערשט ווערען פון געפיהל פון שווייגען דער קען נישט בעגרייפען אונזער שפעטערדיגע האַלטונג — „די הבלגה״.

מיר וואָלטען זיך געקענט ערפאָלגרייך אַקעגענשטעלען די אַראַבישע טעראָריסטען, ומיר האָבען דאָס נישט געטון בכיון, ווייל מיר ווייסען, אַז מיר בויען אונזער לאַנד.

ווער ס׳האָט נישט בייגעוואוינט די לויה פון די צוויי יודישע קראַנקען - שוועסטערען, וועלכע האָבען אַקאָרשט געטראָגען הילף די זעלבע אַראַבישע טעראָריסטען, וועלכע האָבען זיי ערמאָרדעט, ווער ס׳האָט נישט מיטגעמאַכט דעם איבערפאַל אויף אַ יודישער שול און ביים ערמאָרדען אומשולדיגע קינדער דער קען זיך נישט פאָרשטעלען דעם גרויסען כוח, וועלכען מיר האָבען געמוזט האָבען ביים שווייגען.

זעהר אָפט האָב איך בעקומען אָנפראַגען פון מיינע באַהעגטע און פריינד פון חוץ לארץ, פאַרוואָס דער ישוב שווייגט, פאַרוואָס ענטפערט ער נישט מיט דעמזעלבען טעראָר, צי איז נישט פערהאַן אין לאַנד קיין שמירה, קיין הגנה וועלכע זאָל ענטפערן ווי ס׳געהער צו זיין אויף די געשעהענישען? אַזעלכע אָנפראַגען האָט מען געהערט אין ישוב אויך. אָבער דער ישוב האָט געשוויגען נישט צוליב מורא, דאָס איז געווען אַ גרויסע פאָלקס־דיסציפלין און פאָלקס־אָרגאַניזאַציע, וועלכע האָט זיך אָנפערטרויט די פיהרער און פערשטאַנען זייער טאַקטיק, דאָס איז געווען די גרעסטע גבורה און העלדישקייט זיך צוריקצוהאַלטען פון רעוואַנזש. דער פעסטער בעשלוס איז אָבער געווען, אַז די ענטגילטיגע זיגער וועלען זיין מיר.

ווי אַזוי האָט אויסגעזעהען, דאָס איבעריגע לעבען ביי די שרעקליכע געשעהענישען? אויך דאָס מוז מען זאָגען, אַז אין דעם פרט איז אויך געווען אַנדערש ווען אַזעלכע געשעהענישען זאָלען פאָרקומען אין חוץ לארץ, דאָס איבעריגע לעבען איז נישט אָפגעשטעלט געוואָרען אפילו אויף אַ מאָמענט, אין תל־אביב, ירושלים, היפה, קבוצות, מושבות איז דאָס לעבען נישט שטעהען געבליבען אפילו אויף איין מינוט. אַרבייטער זענען געגאַנגען פינקטליך צו דער אַרבייט, און געקומען פינקטליך, סוחרים האָבען געעפענט זייערע געוועלבער, קונים זענען געקומען, אין הויזליכען לעבען האָט זיך גאָרנישט געענדערט דערביי איז אָבער יעדער צובעגרייט געווען צו ברענגען אלס קרבן דאָס אייגענע לעבען ווען דאָס וועט נויטיג זיין, אַ מוסטער פון העלדישקייט און קרבנות־גרייטקייט האָבען דערביי אַרויסגעוויזען די יודישע שאָפערס, וועלכע האָבען נישט אָפגעשטעלט די קאָמוניקאַציע אפילו אויף איין רגע, הגם די גרעסטע געפאַהר האָט געלויערט אויף די וועגען, ווען ס׳איז אָנגעקומען אַנ׳אויטאָ פון ירושלים, וועלכער האָט מיט זיך געבראַכט 3 שווער־פערוואונדעטע, וואָס זענען אָפגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאָל, וועלכער איז געווען אַדורכגעלעכערט פון קוילען, ווען די רעדער זענען געווען צוריסען, איז דערזעלבער אויטאָ אין 20 מינוט אַרום צוריקגעפאָהרען קיין ירושלים מיט נייע 30 פּאַסאַזשירען, דאָס בעווייזט, אַז גאָרנישט האָט געקענט אָפשרעקען דעם ישוב. די טעראָריסטען האָבען זיך נישט גערעכענט מיט קיין שום זאַך, געוואָרפען באָמבעס אויף פרויען און קינדער אין צענטער שטאָט. זיי האָבען אונטערגעלעגט די געפעהרליכע טייוועלס־מאַשין ביים ברעג פון ים אין תל־אביב און זי רייסט אויף וואָלטען זיכער געוועזען צעהנדליגער קרבנות, דער ישוב איז געבליבען פעסט און איינגעהאַלטען, דאָס לעבען איז געווען נאָרמאַל מיט גאָרנישט געשטערט, די רוה פון שבת איז אפילו נישט געשטערט געוואָרען, וואָס האָט געטון די שמירה? ס׳איז פאַר יעדען איינציגען פערשטענדליך, אַז אויב מ׳גנבעט מוז מען היטען, אַז מסוי בעפאַלט אימיצען מוז מען זיך שיצען. די אויפגאַבע האָט ערפילט די שמירה, אונזער יוגענד און פועלים האָבען בעוויזען איינגעהויערע העלדישקייטען ביים אָפשלאָגען און פערהיטען פון אַנגריפען און אָנפאַלען, און דאָס אַלע אַרבייטער אין עמק, אויף די פעלדער, און די פרדסים, זיי האָבען געאַרבייט נאָרמאַל און ערשט נאָך דער אַרבייט האָבען זיי זיך געמוזט שטעלען אויף שמירה צו פערטיידיגען דעם ישוב. דאָס זענען געווען העלדישקייטען, וועלכע וועלען ערשט פערשריבען ווערען דורך די קומענדיגע היסטאָריקער, טויזענדער און טויזענדער האָבען זיך אויפ׳ן אַפּעל געשטעלט אַלס פרייוויליגע שומרים, זיי זענען געשטאַנען אויף דער וואַך אין די געפעהרליכסטע ערטער. אין תל־אביב איז אויך יעדען צעהנטען דאַך געשטאַנען אַ בחור אָדער בחורה מיט לאַרנעטען און ביקסען און פעהנער, מיט וועלכער איינער דעם אַנדערען האָט געקענט געבען סמנים, צי דער שונא קומט נישט אַמאָל, מיר זענען דעמאָלס רוהיג געשלאָפען נישט דערפאַר, ווייל מיר האָבען זיך נישט געריכט אויף קיין אָנגריף פון תל־אביב, נאָר דערפאַר, ווייל מיר האָבען געהאַט, אַזאַ שמירה, איך האָב געזעהען ווי אַ 17־יעהריגער יונגערמאַן, וועלכער האָט נאָר וואָס געענדיגט די מיטעל־שול (ער איז אַ לאָדזער) ווען ער האָט בעקומען אַ בעפעהל פון זיין אָרגאַניזאַציע צו געהען אויף שמירה אין איינעם פון די געפעהרליכסטע פונקטען, איך האָב געזעהען ווי ער האָט זיך געזעגענט מיט זיין מוטער וועלכע איז גראָד געווען נאָך אַ שווערער אָפּעראַציע. די מוטער האָט נישט געוויינט, שטיל מיט איהר עוואָכער שטים האָט זי געזאָגט: „פאָהר געזונד מיין קינד, און קום צוריק״ סיי דער זוהן, סיי די מוטער האָבען געוואוסט, אַז ס׳האַנדעלט זיך וועגען ראַטעווען ארץ־ישראל.

ווי אַזוי איז געווען מיט דער אַפּראָוויזאַציע און יקרות? מיר האָבען אמת איבערגעלעבט מאָמענטען פון פרייזען־שטייגערונג, אָבער קיינמאָל האָט אונז קיין לעבענסמיטעל נישט אויסגעפעהלט, אין דער היינטיגער צייט האָבען די טעראָריסטען געהאַט דעם גרעסטען טעות, זיי האָבען אונז געוואָלט אויסהונגערן, אָבער דווקא צוליב דעם האָט זיך אין אַ שנעללע טעמפאָ אָנגעהויבען ענטוויקלען דאָס פלאַנצען ירקות, פירות און מילכוואַרג, קיין מאַנגעל דערין איז שוין שפעטער נישט געווען, דערביי האָט אַ גרויסע ראָל געשפּילט די געזעלשאַפט „תנובה״ דאָס איז גראָד געווען אַ גרויסער נוצען פאַרן ישוב, און דאָס וועט זיין צום גינסטען פאַר דער נייער עליה, וועלכע מוז קומען קיין ארץ־ישראל און וועט וויסען מיט וואָס פאַראַ בעשעפטיגונגען זיי דאַרפען זיך פערנעהמען.

צווייטער אַרטיקעל קומט.

Dr.
Wołkowski
ציגעל־גאַס 11, טעל. 238-02
ספּעצ. פאַר טריפּער. סיפיליס און הויט־קראַנקה,
בעהאַנדלונג פון מענער־שוועכע
נעמט אָן פון 8—11 ביינאַכט און 4—9 צוועגע

די פרוכטבאַרע טעטיגקייט פון „אָרט״

אין אַלע לענדער מיט יודישע ישובים

פאַר זיין אָפּפאָהר פון פוילען האָט דר. ד. לוואָוויטש, דער וויצע - פאָרזיצער פון דער צענטראַל־פערוואַלטונג פון פערבאַנד „אָרט״ אין פאַריז געהאַט אַ שמועס מיט די פרעסע פאָרשטעהער וועגען די דערגרייכונגען פון „אָרט״ פערבאַנד.

ביים היינטיגען טאָג קאָן מען זאָגען, האָט דערקלערט דר. לוואָוויטש, אַז דער „אָרט״ פערבאַנד איז ווירקליך געוואָרען אַנ׳אַלוועלטליכע יודישע אָרגאַניזאַציע. ער האָט אָפּטיילונגען אין אַלע לענדער פון מזרח־אייראָפּע (פוילען, ליטע, לעטלאַנד, רומעניען) ווי אויך אין מערב אייראָפּע (דייטשלאַנד, פראַנקרייך, ענגלאַנד,) און דער עיקר מעבר לים, אין צפון אַמעריקע, וואו עס פונקציאָנירען איבער 100 אָפּטיילונגען פון „אָרט״ קאַנאַדע, אַרגענטינע, מעקסיקע, קובא, דרום אַפריקע און אויסטראַליע. די „אָרט״־אָפּטיילונגען אין אויסלאַנד זענען לכתחילה געשאַפען געוואָרען אַלס הילפס קאָמיטעטען פאַר דעם אויפבוי און איבערבוי אין די מזרח־אייראָפּעאישע לענדער.

צוזאַמען מיט דער אויסברייטערונג פון די „אָרט״ אָרגאַניזאַציעס אויף דער גאַנצער וועלט האָט זיך אויך פערברייטערט די נעץ פון די פערשידענע אומשיכטונגס אינסטיטוציעס. ביים היינטיגען טאָג צעהלט דער פערבאַנד „אָרט״ 128 פאַכשולען און פאַכקורסען, 127 קאָלאָניעס (דער גרעסטער טייל געפינט זיך אין סאָוועט רוסלאַנד), 113 פאַבריקען אין דאָרטען פערבאַנד און אין אַנדערע לענדער. אַלע „אָרט״ אינסטיטוציעס האָבען ביז איצט פערדינט ביי 200 טויזענט משפחות, ד.ה. אַן ערך אַ מיליאָן נפשות.

אויפ׳ן געביט פון רעקאָנסטרוקציע זענען טעטיג אויך אַנדערע יודישע אָרגאַניזאַציעס, און כדי די אַרבייט זאָל קאָאָרדינירט ווערען, וואָלט געווען געוואונשען צוזאַמענצורופען אַ קאָנגרעס פאַר יודישער אויפבוי־אַרבייט, אין וועלכען עס זאָלען זיך בעטייליגען „יקא״, „דזשאָינט״, „היצעם״ א.א. די אויפגאַבען פון אַזאַ אויפבוי־קאָנגרעס וואָלט געווען נישט נאָר צו קאָאָרדינירען די טעטיקייט פון די פערשידענע יודישע הילפס - אָרגאַניזאַציעס, נאָר אויך ווייזען דער נישט־יודישער עפענטליכקייט אַז די יודישע בעפעלקערונג פערמאָגט שוין גענוג קוואַליפיצירטע אַרבייטס־עלעמענטען, וועלכע טויגען זיך פאַר די אַלטע און אויך פאַר די נייע איינוואַנדערונגס לענדער. איך האָף, האָט בעטאָנט דר. ד. לוואָוויטש, אַז אַפשר זאָל שוין געלונגען אין קומענדיגען זומער צונויפצורופען אַזאַ קאָנגרעס, דער אויפבוי קאָנגרעס וואָלט אויך פיל פערליכטערט אויסצואַרבייטען אַנ׳אַלגעמיינעם קאָנסטרוקטיווען פּלאַן פאַר עטליכע יאָהר פאָרויס.

צום סוף פון שמועס האָט דר. ד. לוואָוויטש געענטפערט אויף איינציגע פראַגען, וואָס די פרעסע פאָרשטעהער האָבען איהם געשטעלט.

די ערשטע פראַגע איז געווען פון דעם בעשטאַנד פון דעם אַמעריקאַנער „אָרט״. בראש פון „אָרט״ אין אַמעריקע שטעהט די גוט בעקאַנטע פערזענליכקייט: ב. וולאַדעק, וועלכער איז מיט אַ קורצער צייט צוריק געווען אין פוילען. דער עקזעקוטיווע פון אַמעריקאַנער „אָרט״ איז דר. הענרי מאָסקאָוויץ, אַ דעמאָקראַטישער פּאָליטיקער און נאָהענטער פריינד פון פּרעזידענט רוזוועלט. דער וויצע פאָרזיצער איז אַדוו. לואי ב... דער פאָרזיצער פון ניו־יאָרקער לאָקאַלען קאָמיטעט איז דער קלאַרינעטיסט(?) קלאַריס פּיליע. אין דער ניו־יאָרקער „אָרט״ עקזעקוטיווע קומט אויך אַריין דער ניו־יאָרקער גובערנאַטאָר לעהמאַן. בעזונדערס אַקטיוו איז אין אַמעריקע די פרויען אָרגאַניזאַציע פון „אָרט״ זי האָט אין אַמעריקע אַ סך אָפּטיילונגען, וועלכע טוען זעהר אַ סך וויכטיגע אַרבייט. ביי דעם ניו־יאָרקער „אָרט״ זענען אויך טעטיג די אָרגאַניזאַציעס פון פּראָפעסאָרען, פון דאָקטוירים פון דענטיסטען, פון לעהרער און סטודענטען. עס עקזיסטירט אויך אַ בעזונדער יוגענד אָרגאַניזאַציע פון „אָרט״.

די קאַמפּיינס וואָס דער „אָרט״ האָט געפיהרט אין אַמעריקע האָבען שטענדיג געבראַכט גוטע רעזולטאַטען. דער „אָרט״ איז אין אַמעריקע פּאָפּולער אפילו צווישען נישט יודישע קרייזען. עס איז גענוג צו זאָגען, אַז בשעת דעם אַכט־מיליאָן־דאָלאַר־קאַמפּיין פון „אָרט״ אין יאָהר 1926 איז אויפן באַנקעט אויפגעטרעטען דער פּרעזידענט הובער. אויף דעם צווייטען קאַמפּיין פון יאָהר 1926 איז אויפגעטרעטען מרס. רוזוועלט, די פרוי פון איצטיגען פּרעזידענט. אין שפּיץ פון דעם דעמאָלדיגען קאַמפּיין איז געשטאַנען פּאָול וואַרבורג, דער זוהן פון פעליקס וואַרבורג. און דער ניו־יאָרקער גובערנאַטאָר לעהמאַן וואָס איז כמעט די קאָמיטעטען פון די מערב־אייראָפּעאישע לענדער איז גענוג צו זאָגען, אַז אין דער שפּיץ פון דעם לאָנדאָנער קאָמיטעט שטייט לאָרד ראָטשילד.

צום סוף האָט דר. לוואָוויטש בעמערקט, אַז זיין איצטיגער בעזוך אין פוילען איז נישט געווען פערבונדען מיט קיין שום געלד־קאַמפּיין, אַז ער איז געקומען עקסטרא פון פאַריז אום צו בעגריסען דעם צוזאַמענפאָהר פון דעם אַלפּוילישען „אָרט״ און עס האָט איהם זעהר געפרייט צו הערען אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר פון דעם אַלפּוילישען „אָ ר ט״, אַז דאָס פּוילישע יודענטום מאַכט איצטער ערנסטע אָנשטרענגונגען ביים דורכפיהרען די אַלע זעהר וויכטיגע קאָנסטרוקטיווע אומשיכטונגס־פּלענער, וועלכע זענען לעצטענס געוואָרען בעזונדער אַקטועל פאַר דיזען גאַנצען אינטערנאַציאָנאַלען יודענטום. עס איז דעריבער צו האָפען אַז די „אָרט״־אַקציע אין פוילען, וועלכע ווערט איצט אָנגעפיהרט דורך ב. אייזענדראַוויטש און צו וועלכער עס וועט איינגיכען קומען קיין פוילען דער פאָרזיצער פונם „אָרט״־פערבאַנד ל. בראַמסאָן, וועט ביי אַלע שיכטען פון פּוילישען יודענטום געפינען אַ וואַרעמען אָפּקלאַנג.

ראַדיאָ - ווינקעל

א וויכטיגע מתנה פאַרן 600,000־סטן אַבאָנענט פון פוילישען ראַדיאָ

די צאָהל ראַדיאָ הערערס, וואָס די ראַדיאָ־... שע אַגענץ רעגיסטרירט טאָג־טעגליך, וואַקסט, אַז ... ליאַדע טאָג וועט אין וועלכען נישט אין פּאָסט ... פערדעגיסטרירט ווערען דער 600 טויזענטסטער אַבאָנענט פון פוילישען ראַדיאָ.

כדי די דאָזיגע געשעהעניש זאָל נישט אַדורכ... געהן אַזוי, האָט דער פוילישער ראַדיאָ בעשלאָסען צו געבען במתנה דעם דאָזיגען אַבאָנענט אַ ... זייטערל, ווידער די צוויי אַבאָנענטען, וואָס וועלען אַרויסקומען האַרט נעבען איהם, וועלען בעקומען ... מינע מתנות.

אַזוי נאָך מאַכט זיך אַ געלעגענהייט פאַר ... וואָס וועלען זיך אין די נאָהענטסטע טעג רעגיסטרירען אַלס ראַדיאָ - אַבאָנענטען, צו בעקומען ... דריי פּרעמיעס.

מען נוצט אויס די ענערגיע פון דער זון אויף צו פערשטאַרקען די ראַדיאָ סטאַציעס

דער רעיון צו בענוצען די ענערגיע פון דער זון אַלס טרייב־קראַפט איז שוין אפילו לאַנג בעקאַנט, איצטער אָבער איז דאָס געוואָרען אַנ׳עגין פאַר ... וויכטיגע וויסנשאַפטליכע פאָרשונגען. אויף ... לעצטער וועלט - קאָנפערענץ פאַר ענערגיע־... האָט דער דירעקטאָר פון דער „סמיטסאָניען אינסטי... טוט״ בעקאַנט געמאַכט די פערזאַמעלטע מיט ... רעזולטאַטען, וואָס ער האָט בעקומען אין זיינע לאַבאָראַטאָריעס. דער אַפּאַראַט, וואָס ער האָט ... בעשטעהט פון דריי פּאַראַבאָלישע אַלומיניום־שפּיגלען צו 6 פוס אַ לענג און 2 פוס אַ ברייט. די ... שיין האָט זיך קאָנצענטרירט אויף אַ רעהרל ... אַ שוואַרצער פליסיגקייט ... פון זידען (העכער 250 גראַד היץ לויט צעלזיוס). די ... דאָזיגער אַפּאַראַט הייסט אַראָקאָלאַר. די היץ, ... איז אַרויסגעקומען דורך דער דאָזיגער פליסיגקייט האָט געקאָנט אונטערהייצען אַ קליינע מאַשין מיט ... קראַפט פון 0,5 קילאָוואַט און פערשטאַרקט ... דאָס אויפנעמען ראַדיאָ.

אַמעריקאַנער ראַדיאָ־קעניגין

מיט עטליכע חדשים צוריק האָט דער אַמערי... קאַנער ראַדיאָ פּראָקלאַמירט אַ פּלעביסציט ... פּאָפּולערסטער ראַדיאָ - אַרטיסטין. איז ... געפאַלען אויף חושעסים דריקאַנעם, וועלכע ... אַזוי נאָך בעקומען דעם טיטול פון „ראַדיאָ־קעניגין״. די דאָזיגע אַרטיסטין האָט איהר אומגעוויינ... ערפאָלג צו פערדאַנקען איהר אויסערגעוועהנלי... מיהזאַמער צוגרייטונג צו די אויפטריטען. זי ... זיך אַריינצולעבען אין אינהאַלט פון דעם ... זינגט אַזוי ווייט, אַז זי טוט זיך אפילו אָן אין ... הלבשה, וואָס איז אין איינקלאַנג מיט דער ... פון דעם געהעריגען טעקסט.

פּלפּול - פּאָלעמיק פון אַמעריקאַנער רבנים וועגען ראַדיאָ

אין אַמעריקא איז ראַדיאָ שוין אַזוי וויט ... ליך אין טאָג־טעגליכען לעבען, אַז די דאַרטיגע ... האָבען געפונען פאַר נויטיג צו פאַראינטערעסירן ... זיך הערמים.

אין די לעצטע נומערן פון רבנישען ... זשורנאַל „הפרדס״, ניו־יאָרק, וואָס פערנעמט ... מיט פּל׳ערליי שאלות־ותשובות און פּלפּול, ... זיך אַנ׳אינטערעסאַנטע פּאָלעמיק בנוגע דעם, ... וואָלט זיך צום ראַדיאָ בעצויגען דער „שלחן ערוך״. דער גרעסטער טייל רבנים זאָגט זיך דאָס ... אַז עס קאָן קיין שום ספק נישט זיין, נאָר ... מעג מען טאַקע אום שבת אויך הערען. ... ליכע רבנים זענען בספק: צי מעג מען דעם ... „אָנשטעלען״ אום שבת, צי נישט? לויט ... אויס, דאַרף מען „על פי שלחן ערוך״ ... דעם ראַדיאָ־אַפּאַראַט אַ טאָג פריהער, ה.ה. ... שבת.

יודיש־געזעלשאַפטליכער לעקסיקאָן

אונטער׳ן פּראָטעקטאָראַט פון בעדייטענדע ... ענטליכקייטען פון פוילישען יודענטום, איז אַ ... בעקאַנטע שרייבער און געזעלשאַפטליכע טוער ... וואַרשאַ, צוגעטרעטען אַרויסצוגעבען אַ יודיש ... געזעלשאַפטליכען לעקסיקאָן. דער לעקסיקאָן ... אַ סיסטעמאַטישע געזעלשאַפטליכע אָפּשפּיגלונג ... דיש־געזעלשאַפטליכען לעבען אין די לעצטע ... דיגער יאָהרען, דאָרט אָביעקטיוו און אמת ... אַלץ, וואָס איז געשאַפען געוואָרען אויף אַלע ... פון יודישען לעבען, דורך מאָנאָגראַפיעס ... געזעלשאַפטליכע אינסטיטוציעס, זייער ענט... און אָפּשאַצונג פון זייער טעטיגקייט.

די ביאָגראַפישע טעטיגקייט נעהמט ... געזעלשאַפטליכע טוער אויף אַלע געביטען.

צו דעם דאָזיגען מאָנומענטאַלען ווערק ... געצויגען אַלע שרייבער. דער מאַטעריאַל ... אַרבייט ווערן דורך ספּעציאַליסטען. דער ... וועט אַרויסגעהן אין 7 בענדער. לאָדז און ... געגנד וועט געווידמעט ווערען אַ ספּעציעל... די אַרבייט אין לאָדז אָרגאַניזירט דער ... וועלכער איז דעלעגירט געוואָרען פון ... דער וויסענשאַפטליכער אָפּטיילונג פון דער ... רעדאַקציע געהערען: רעד. אויגער, י. קאַ... ד״ר טאַרטאַקאָווער, ד״ר עלענבערג און ד״ר ...

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג, 7 דעצעמבער
כ"ג כסלו תרצ"ז

זון-אונטערגאנג 3.22
זון-אויפגאנג 7.49

קהלה-אונטערשטיצונג פאר קליינהענדלער וועלכע קענען נישט אויסקויפען קיין פאטענטען

אינטערווענץ פון דער פעראייניגונג פון די יודישע קליינהענדלער-פעראיינען

אלס פארשטעהער פון דער פעראייניגונג פון די יודישע קליינהענדלער-פעראיינען אין לאדז, האט אדוו. צימערמאן אינטערוועניר'ט ביים קהלה פרעזעס מיגצבערג, וועגען דעם, אז די קהלה זאל אונטערשטיצען מיט הלוואות די קליינהענדלער, וועלכע זענען נישט בכוח אויסצוקויפען קיין פאטענטען אויפ'ן יאהר 1937.

דער פרעזעס מיגצבערג האט זיך שטארק פאר־אינטערעסירט מיט דעם ענין און געבעטען, אז די פעראייניגונג זאל איהם צושטעלען א רשימה פון די פערארימטע קליינהענדלער, וועלכע רעפלעקטירען אויף הלוואות, כדי צו קענען אויסקויפען פאטענטען און נישט פארלירען זייער עקזיסטענץ.

אין צוזאמענהאנג דערמיט ווערט די פעראייניגונג פון די יודישע קליינהענדלער-פעראיינען רעגיסטרירען היינטיגען דינסטאג 10 א זייגער אינדערפריה די קליינהענדלער, וועלכע דארפען אזא אונטערשטיצונג, די רעגיסטראציע קומט פאר אין לאקאל פון דעטאליסטען-פערבאנד, לעגיאנוב 8.

דער טערמין פון דער 1-טער זיצונג פון נייעם שטאט-ראט

בעשטימט געווארען אויף דעם 17-טען דעצעמבער

נעכטען איז צוריקגעקומען פון אורלויב דער ציטווייליגער שטאט פרעזידענט גאדלעווסקי, ווי מיר דערוויסען זיך, האט דער שטאט־פרעזידענט נאך נעכטען אפגעהאלטען א קאנפערענץ מיטן וואיעוואדע וועגען דעם טערמין פון דער ערשטער זיצונג פון שטאטראט וועלכע דארף צונויפגערופען ווערען נאך דעם ווי דער וואיעוואדע האט אפגעווארפען די וואהל פראטעסטען.

מען אינפארמירט אונז פון א זעהר קאמפעטענטער קוועלע, אז די ערשטע זיצונג פון שטאט־ראט, אויף וועלכע ס'וועלען פארקומען די וואהלען פון דער שטאט פערוואלטונג וועט נאנץ זיכער פארקומען דעם 17-טען דעצעמבער

מארגען וועלען שוין די ניי־געוועהלטע ראטמענער בעקומען בריף פון דער וואהל־קאמיסיע אז זיי זענען ענדגילטיג געוועהלט געווארען אין נייעם שטאט ראט.

ראטען-פערבאנד קויפט אין לאדז באנוועל-אפפאל

(אג) אין די לעצטע וואכען האט מען אויפ'ן לאנדאנער מארק פון באנוועל-אפפאל אבסערווירט א לעבהאפטען אנטייל פון ראטען־פערבאנד אין די קניות. אין שייכות דערמיט איז דער אנבאט פ'ין דאזיגען רויה-שטאף אין ענגלאנד שטארק פערקלענערט געווארען.

שוין זייט אייניגע חדשים ווי ראטען-פערבאנד בעהמט אנ'אקטיווען אנטייל אויף די אויסלענדישע רויה־שטאף־מערק. און דאס אין דער ראל פון א קונה. דאס געשעהט אין א צייט ווען די באנוועל־פראדוקציע אין ראטען־פערבאנד איז געוואלדיג געשטיגען, און לויט דער מיינונג פון עקספערטען, האט ראטען-פערבאנד שאנסען אינגיכען צו ווערען א געפעהרליכער קאנקורענט פאר אמעריקא אין אינדיען אויפ'ן מארק פון באנוועל רויה-שטאף. די דאזיגע אין פלוג אונפערשטענדליכע סתירה אין דער רויה-שטאף-פאליטיק פון די סאוויעטען, נעהמט זיך פון דער ענטוויקלונג פון דער וואלענער און האלב-וואלענער פראדוקציע, צו וועלכער עס ווערט צוגענוצט באנ'וועל-אפפאל. דערפ'ין נעמט זיך דער גרויסער געברויך פון באנוועל-אפפאל דורך דער סאוויעטישער טעקסטיל-אינדוסטריע.

ווי ווייט עס איז דער געברויך פון דער סאוויעטישער טעקסטיל-אינדוסטריע אויף באנוועל-אפפאל בעווייזט דער פאקט, וואס צווישען די לאדזער אימפארט-פירמען, האבען זיך אין די לעצטע טעג פערשפרייט קלאנגען, אז ראטען-פערבאנד האט דורך דער פערמיטלונג פון איהרע האנדעלס-אגענטען איינגעקויפט אין לאדז בעדייטענדע פארטיעס באנוועל-אפפאל.

משוגע צי חסר דעה?

דער „ארענדאווניק" און אנ'איינלאדונגס-קארטעל פון יודישען פיש-סוחרים-פעראיין

דער „ארענדאווניק" איז געפאלען אויף א נייער המצאה, ס'איז ערב די תגאות, מ'דארף אנהויבען צו העצען דעם גאנצען עולם, אז ער זאל נישט קויפען ביי יודען, אלע מיטלען זענען שוין אויסגעפרובט און אויסגענוצט געווארען, מ'מוז געבען עפעס נייעס. עפעס געהיימנישפולעס, אזעלכע פאר וואס די טרייע אנהענגער פון די ענדעקעס און „ארענדאווניק" זאלען זיך דערשרעקען.

זענען די דאזיגע פעדער־שאקאלען געפאלען אויף א המצאה, וואו די חוצפה און נידערטרעכטיגקייט דערגעהט ביז צו דער העכסטער מדרגה.

אין שבתדיגען נומער פון „ארענדאווניק" איז אפגעדרוקט א גאנץ פשוט איינלאדונגס־קארטעל אויף א זיצונג פון יודישע פיש סוחרים פעראיין, א העלפט אויף יודיש און העלפט אויף פויליש, די אונטערשריפט אונטער'ן קארטעל איז פאלגענדע:

„ס'געהט איצט פאר די תגאות, די יודישע פיש-סוחרים האבען דערפיהלט, אז די פוילישע קונים וועלען ביי זיי נישט קויפען קיין פיש אויף יום טוב, דעריבער האבען זיי שוין געמאכט א קאנצעסיעלע די פאלאקען פונאנדערשיקענדיג קארטלעך אויף פויליש און יודיש, הגם זיי האבען דאס געקענט מאכען בלויז אויף יודיש... דער פוילישער קונה וועט דאס וויסען ווי אפצושאצען."

מען שטויגט פשוט: משוגע צי חסר דעה? וואס האט אנ'איינלאדונגס-קארטעל פון פיש-סוחרים-פעראיין צו טון מיט קויפען פיש אויף חגא? מ'דארף אבער דערויף נישט צו פרעגען קיין שאלה, מיט א יודישער אויפשריפט אין „ארענדאווניק" וויל מען אפשרעקען דעם עולם און ווארנען פאר עפעס א פערשווערונג וואס די יודען טראכטען צו. ווער יועט אבער קענען אויפווייזען די לייענער פון „ארענדאווניק" זייער בפירושע פעלשונג און ווער וועט פון דער אנדערער זייט אויפמערקזאם מאכען די יודישע בעל-הביתטע וואו זי זאל מאכען איהרע איינקויפען?

SUKNA KORTY
E. L. KAHAN
PIOTRKOWSKA 80
SKŁAD KOMISOWY Z. BORNSTEIN S.A. STARZYCE

רעזאלוציע פון פ. פ. ס.

אויף דער נעכטיגער פערזאמלונג אין דער „פילהארמאניע"

(א) נעכטען איז אין דער „פילהארמאניע" פארגעקומען א פאליטישע פערזאמלונג צונויפגערופען דורך א. ק. ר. פ. פ. ס.

אלס רעפערענטען זענען אויפגעטראטען: וואכאוויטש, פאטקאנסקי און גאלינסקי.

נאך די רעפעראטען האבען די פערזאמעלטע אנגענומען א רעזאלוציע, אין וועלכער עס ווערט אויסגעדריקט אנערקענונג פאר דעם העלדישען פאלק, וואס שיצט די פרייהייט פון שפאניען. די פערזאמעלטע האבען אויך געפאדערט אויפצולעזען דעם סיים און סענאט און פונאנדערצושרייבען נייע וואהלען, בכדי אויף אזא אופן זאל זיך די בעפעלקערונג ארויסזאגען, ווער עס דארף פיהרען ארדענונג אין דער מלוכה, ווייטער ווערט געפאדערט צו בעשטעטיגען דאס פרעזידיום פון דער לאדזער שטאט-פערוואלטונג, וועלכעס וועט געוועהלט ווערען אויף דער נאהענטסטער זיצונג פון שטאט-ראט.

ס'איז אויך געפאדערט געווארען א 40-שעה'דיגער ארבייטס-טאג און ארבייט פאר אלע ארבייטסלאזע.

רעפעראטען אין צענטר. סוחרים-פעראיין

מכח דער פעראדנונג וועגען דער פליכט פון פיהרען האנדעלס-ביכער

אין שייכות מיט דער פעראדנונג פון 23 אקטאבער ד. י. פון האנדעלס- און פינאנץ-מיניסטעריום וועגען דער פליכט צו פיהרען האנדעלס-ביכער, איז אין צענטראלען סוחרים-פעראיין (פיעטריקאווער 10) נעכטען פארגעקומען א רייה רעפעראטען.

נאך דער איינלייטונגס-ווארט פון פרעזעס איגנאצי יאשונסקי, בעקומט דאס ווארט דער רעפערענט אדוו. ראפאפארט, וועלכער רעדט (אין יודיש) ארום די בעדייטונג פון דער פעראדנונג פון שטאנדפונקט פון האנדעלס-קאדעקס.

דער צווייטער רעפערענט אדוו. זעלמאנאוויטש קלערט אויף, וואס פארא פירמעס ס'זענען פערפליכטעט צו פיהרען האנדעלס-ביכער און רעגיסטרירען אין האנדעלס-געריכט.

אנ'אויספיהרליכען און פאכמענישען רעפעראט האלט דאן רעד. העלער פון ווארשא ווי אזוי די ביכער דארפען, לויט דער פעראדנונג, געפיהרט ווערען, דערביי גיט דער רעפערענט איבער די דעציזיעס אין א רייה פראצעסען פון העכסטען געריכט. צום סוף גיט דער רעפערענט א רייה בוכהאלטערישע אנווייזונגען.

נאך די רעפעראטען האט זיך ענטוויקעלט א לעבהאפטע דיסקוסיע. אויף די געשטעלטע פראגען ענטפערען די רעפערענטען, און 3 א זייגער נאכמיטאג שליסט פרעזעס יאשונסקי די פערזאמלונג.

„ערב-זונטאג"...

אנפאלען, געשלעגען, מעסער-שטעכעריי

(א) אין קארידאר אויף גליבנא 32 האט מען געפינען א שווער-צושטאכענעם מיט מעסערס אין דער ברוסט און רוקען דעם 21-יעהריגען אנטאני טשערניק-טשערניצקי, א שלאסער.

פריהער האט ער אין דעמזעלבען הויז געהאט פערבראכט אויף א פרייליכער סעודה, און כנהוג האט מען זיך בין גלעזעל וגלעזעל צווערטעלט.

טשערניק איז ארויס אין קארידאר, און דא האט ער אין דער פינסטער געכאפט דעם פינסטערען פסק — ער ווייסט נישט פון וועמען. אין א זעהר שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל. פאליציי האט פעראר־דענט אנ'אויספארשונג.

(א) אויף ראקיטשינער 9 האט מען בעת א געשלעג מיט מעסערס „צורעכטגעמאכט" דעם קאפ ביי דעם 36-יאהריגען אלפרעד זענגליי. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים.

(א) אויף רוג צמענטארנע און יעזשעגא האבען עטליכע אומבעקאנטע פערשוינען מיט א שטעקען אנידערגעלייגט דעם 30-יעהריגען לוציאן וואשניעווסקי (זשימנא 1) און דערנאך מיט מעסערס איהם צושטאכען דעם קאפ. פאגאטאוויע האט איהם ערטיילט ערשטע הילף און אפגעפיהרט אהיים. פאליציי זוכט די אנפאלער.

צוגאנג-פאבאר-קאמיסיע

דעם 15-טען דעצעמבער ד. י. דארפען זיך מעלדען די פאבאראווצעס פון יאהרגאנג 1915 און עלטערע, וועלכע האבען נאך ביז איצט נישט ערלעדיגט די דינסט פליכט, וואס וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) שטעקעל (לימאנאווסקיעגא 37), יאנקעלעוויטש (אלטער מארק 9), סטאנקיעוויטש (פאמארסקא 91), באדקאווסקי (זאוואדזקא 45), גלויכאווסקי (נארוטאוויטשא 6), האמבורג (גליבנא 50), פאוולאווסקי (פיעטריק. 307).

דעלעגאטען-צוזאמענפאהר פון „פראצא"

(א) דעם קומענדיגען זונטאג, דעם 13 ד. ח. וועט אין לאדז פארקומען א קרייז-צוזאמענפאהר פון די פראפ. פעראיינען „פראצא".

צום צוזאמענפאהר קומען דעלעגאטען פון אלע אינדוסטריע-צענטרען פון דער לאדזער וואיעוואדזשטווע. עס וועט ארומגערעדט ווערען די איצטיגע סיטואציע אין דער אינדוסטריע און דער פלאן פון אנ'אקציע וועגען פערקלענערן די ארבייטס-צייט, בכדי צו פערקלענערן די ארבייטסלאזיגקייט.

פערזאמלונג פון מאלער-ארבייטער

(א) נעכטען איז אין לאקאל פון סעזאן-ארבייטער-פעראיין (פאדלעשנע 26) פארגעקומען א פערזאמלונג פון מאלער-ארבייטער, געווידמעט זייער שווערער איצטיגער לאגע.

אין רעזולטאט איז בעשלאסען געווארען צו שאפען אנ'איינהייטליכע פראפעסיאנעלע ארגאניזאציע פון מאלער-ארבייטער, און דערנאך אונטערנעהמען אנ'אקציע וועגען שליסען אנ'איינהייטליכען קאלעקטיווען אפמאך.

גנבה און שווינדעל

אדער — דער „ריכטיגער מאן אויפ'ן ריכטיגען פלאץ"

(א) אין ביורא פון דער כאינער ענדעקישער פארטיי זענען ענטדעקט געווארען מיסברויכען, וואס בעשטעהן אין פערשווענדען געלד, און פשוטע גנבות, וואס עס איז בעגאנגען איינער פון די פערוואלטונגס-מיטגלידער.

דער ענין איז שוין אריבערגעשיקט געווארען צו דער פראקוראטור, און מחמת דער געפיהרטער אויספארשונג ווערען די פרטים דערוויילע געהאלטען בסוד.

שיכור און צוהורג'ט

(א) נעכטען פארטאג האט מען אויף דער פילסודסקיעגא גאס געפינען ליגען א צעהורג'טען און צובלוטיגטען אומבעקאנטען מאנספערשוין. די ארויסגערופענע פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט, אז ביי דעם אומבעקאנטען איז בעשעדיגט דער שארבען און דאס פנים, צוליב א פאל.

דעם פערוואונדעטען און פולשטענדיג שיכור'ן פערשוין האט מען אפגעפיהרט אין שפיטאל.

ZACHĘTA
זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגער דאפעלטער פראגראם!
I
גרעפין מאריקא
אין די הויפט-ראלען:
DOROTA WIECK
און SZÖKE SZAKALL
II
„גאס פון וואהנזין"
אין די הויפט-ראלען:
BEBE DANIELS
און WARNER BAXTER
אנהויב טעגליך 4 א זייגער נאכמיטאג,
שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג.

די בעסטע
און
געזונדסטע
זענען
די 4-וואטקאווע
גילזען
„OSMAN"

זיצונג פון ביודזשעט=קאמיסיע ביי דער קהלה-פערוואלטונג

נעכטען איז פאָרגעקומען א וויכטיגע זיצונג פון דער ביודזשעט קאָמיסיע ביי דער קהלה־פערוואַלטונג, ס'איז בעטראַכט געוואָרען דער ביודזשעט פון דער סאָציאַלער הילפס־אָפּטיילונג און פון יתומים־פערזאָרגונג.

דער ביודזשעט פון דער סאָציאַלער הילפס־אָפּטיילונג איז אָנגענומען געוואָרען אין דער הויך פון פאָראַיאָהריגען ביודזשעט, די יתומים־פערזאָרגונג איז געהעכערט געוואָרען מיט פערציג טויזענד זלאָטעס, צוליב דער ערעפענונג פון קהלשען יתומים־הויז.

היט זיך פאר אנ'אפעריסט וואס שטעלט זיך פאר אלס אינקאסענט פון החברה

פון קהלה - סעקרעטאַריאַט איז מען אונז מודיע, אז זייט איניגע טעג טראַטירט אין שטאָט עפעס א יונגערמאַן וועלכער שטעלט זיך פאָר אלס אינקאַסענט פון דער קהלה און מאַהנט־איין קהלה־עטאַט.

די קהלה מאכט אויפמערקזאַם, אז זי האָט קיינעמען נישט בעפולמעכטיגט איינצוקאַסירען קיין געלד און דער כלומרשטער אינקאַסענט איז א פשוטער אפעריסט.

בעפאלען א יודישען יונגערמאן

בעכטען, אַרום 11 אַ זייגער אין אָוועגד איז דורך עטליכע פערשוינען בעפאַלען געוואָרען אויף עק וואָלטשאַנסקאַ און 6־טען שערפיען דער 24־יאָהריגער הד־ציון זשעטעלניצקי פון טראַגוטאַ 4.

די אַנפאַלער האָבען איהם אריינגעזעצט אַ מעסער אין די פלייצעס.

דורך דיזעלבע פערשוינען איז בעפאַלען געוואָרען דער 24־יעהריגער סקיבילסקי, וועלכען די אַנפאַלער האָבען אַנגענומען פאַר אַ יוד.

ביידע שווער־פערוואונדעטע זענען דורך דער פאַגאָטאָוויע אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפיטאל.

זעלבסטמארדען

(א) אין דער טורמע אויף קאָפערניקאַ 29 האָט אָראָפּגעשלינגען אַ לעפעל דער 28-יאָהריגער אַרעסטאַנט אַנטאָני סטאַנקיעוויטש. מ'האָט איהם אַריבערגעפיהרט אין פאַזנאַנסקי'ס שפיטאָל צו מאַכען אַנ'אָפּעראַציע.

* * *

(א) אויף באַלוטער מאַרק אין דער טראַמוואַי־פאַטשעקאַלניע האָט זיך געסם'ט מיט יאָדינע די 16-יאָהריגע שילערין סאַלאַ יאַקסמאַן פון פאַביאַניק. מען האָט זי אָפּגעפיהרט אין ראַדאָגאָשטשער שפיטאָל. די סיבה פונ'ם זעלבסטמאָרד-פרוב זאָל זיין ענטוישונג אין ליבע.

קיין ארץ=ישראל דורך טריעסט און קאָנסטאַנצע.

שיפסקארטען אויף הר=ציון און הר=כרמל.

פעקלעך קיין רוסלאנד פינקטליך און שנעל ערלעדיגט

דאס וועלט=רייזע-ביורא Union Lloyd

42 פיעטריקאווער 42 טעל. 107-87.

פון יודישען טעאטער

„ראזמאיטאשטשי" געשלאסען פאר'ן יודישען טעאטער

מיט דער גענכטיטער לעצטער פאָרשטעלונגען פון די בערימטע שוישפילער לוסי און מישא גערמאַן, איז פאַרן יודישען טעאַטער געשלאָסען געוואָרען דאָס טעאַטער „ראָזמאַיטאָשטשי". היינט הויבט שוין אָן דאָרט צו שפילען דאָס נייע פוילישע טעאַטער.

דער היינטיגער טאָג איז דעריבער פאַרן יודישען טעאַטער, א טרויעריגער דאַטום, אין היינטיגען טאָג געשעהט דער גירוש פון יודישען טעאַטער. מען טרייבט אַרויס דאָס יודישע טעאַטער פון א פאַסיגען און שעהנעם בנין אין אַ צייט, ווען קיין אַנדערער שעהנער טעאַטער־בנין איז אין שטאָט נישט פאַראַן, אַזוי אַז דאָס יודישע טעאַטער ווערט אַנטטערגעוואָרפען צו זיין היימלאָז.

עס געהערט דעריבער צו איינע פון די גרעסטע עוולות, וואָס מען האָט געקאָנט, אין דער איצטיגער אַנטיסעמיטישער צייט אָפּטאָן דעם יודישען טעאַטער, דאָס הייסט דאָך פשוט אַרויסנעמען ביים יודישען טעאַטער דעם באָדען, אויף וועלכען עס האָט געלעבט און געקאָנט האָבען אויסזיכטען צו ענטוויקלען.

עס איז איצט אַ שווערע צייט פאַר יודען. מען רייסט אָפּ אַלע עקאָנאָמישע צווייגען פון חיונה פאַר יודען, דאָס יודישע קולטור־לעבען בעגעגענט זיך, אויף שריט און טריט, מיט שוועריגקייטען און שטערונגען, איז אַזאַ צייט נויטיגט זיך אַ קאָנצענטראַציע פון יודישע כוחות. עס דאַרפען אַנגעשטרענגט ווערען אַלע מעגליכע מיטלען, נישט צו דערלאָזען אונז אַרויסשטופען פון די פאָזיציעס, וועלכע בילדען אונזער לעבען. דאָס יודישע טעאַטער איז אַ צווייג פון אונזער קולטור־לעבען.

אין „ראָזמאַיטאָשטשי" האָט דאָס יודישע טעאַטער אויסגעזעהען ליטעריש מיט לייטען גליך.

די יודישע געזעלשאַפט פיהלט און בעגרייפט ווי גרויס עס איז די עוולה, וואָס עס ווערט היינט אָפּגעטאָן דעם יודישען טעאַטער.

פאַבריקען און האַנדעלס - לאָקאַלען זענען ליכט צו טוישען עס זענען פערהאַנען גענוג, אָבער טעאַטער - בנינים זענען איצט נישט בנמצא. בפרט נאָך אַזאַ בעקוועמער און שעהנער טעאַטער.

פאַר אַלעמען. וועמען עס איז טייער און ליב דאָס יודישע טעאַטער און זענען בעזאָרגט פאַרן גורל פון יודישען טעאַטער, איז היינט אַ שווערער וועהטאָגליכער טאָג און אין דער געשיכטע פון יודישען טעאַטער אין לאָדז, ווערט איצט פערשריבען אַ טרויעריג בלעטעל.

די פוילישע פרעסע פרעהט זיך און זי האָט זיך מיט וואָס צו פרעהען. עס קומט דאָך צו נאָך אַ גוטע פוילישע קולטורעלע פאָזיציע. — נאָך אַ פויליש־טעאַטער; ווערט דאָך די לאָדזער פוילישע סצענע רייכער און די יודישע סצענע ווערט אָרימער.

עס קאָן למשל נישט זיין קיין רייד וועגען דעם, אַז מיר זאָלען זיין געגנער פון רייכער מאַכען די פוילישע טעאַטער־קולטור אין לאָדז, ווי יעדער בירגער נעהמען מיר אויך מיט דער בעסטער צופרידענהייט יעדען קינסטלערישען אויפשטייג פון פוילישען טעאַטער.

נאָר די טרינדער פון ניעם פוילישען טעאַטער האָבען פאָהרעסטוועגען געדאַרפט אַ טראַכטען, אַז זיי בויען אויף דער חורבה פון יודישען טעאַטער, אויב זיי האָבען דאָס נישט גענומען אין אַכט, געהערט דאָס נישט צו די שענסטע קולטורעלע מידות, מיט וועלכע אַזאַ קולטור - אינסטיטוציע, ווי עס איז טעאַטער. דאַרף זיין בעהערשט.

דערוויל איז אַ פאַקט, אַז היינט ליגט שוין דאָס יודישע טעאַטער אויפ'ן גאַס.

דעריבער קאָנען דאָ מיט גאָר נישט בערעכטיגען די פערענטפערונג פון די תנין־פיזיציער.

צום האָטעל חדיפות און צרות, וואָס פאַלט לעצטענס אויף יודענס קעפ, ווערט אויך אַריינגערעכענט דאָס היינטיגע פערטרייבען דאָס יודישע טעאַטער פון „ראָזמאַיטאָשטשי".

טעאַטער - מענש

פייערליכע אקאדעמיע פאר יוו"א

אין שייכות מיט דער אקציע, וועלכע ווערט געפיהרט איז לאדז

אין לאָקאַל פון דער יודישער געזעלשאַפט פון לאַנדקענטשאַפט איז שבת אין אָוועגד פאָרגעקומען אַ פייערליכע אַקאַדעמיע אין שייכות מיט דער אַקציע, וואָס ווערט איצט געפיהרט אין לאָדז לטובת דעם יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט.

צו דער דאָזיגער אַקאַדעמיע איז געקומען אַ זעהר גרויסער עולם פון אַלע שיכטען פון דער יודישער געזעלשאַפט, וואָס האָט בעוויזען די סימפּאַטיע און אינטערעס פון דער יודישער בעפעלקערונג פאַר דער גרויסער אַרבייט פון יוו"א.

די אַקאַדעמיע האָט געעפענט מיט אַ קורצע רעדע דער פערוואַלטונגס - מיטגליד פון דער לאָדזער געזעלשאַפט „פריינד פון יוו"א", ד"ר הערשפינקעל.

דאַן האָט דיכטער בראָדערזאָן אין אַ הארציגען טאָן גערעדט וועגען די גרויסע צילען פון „אונזער אוניווערזיטעט און אַקאַדעמיע" — פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט. דיכטער בראָדערזאָן האָט ווייטער גערעדט וועגען דער יודישער קולטור־שטאָט, ווילנע, וועלכע וויזט אַרויס אַזויפיל איבערגעבענקייט און ליבע דער דערמאַהנטער אינסטיטוציע און אויך בעטריבט דעם שריפטשטעלער און פאַרשער זלמן רייזען, וועלכער פיהרט אַרויך די אַקציע פאַר יוו"א אין לאָדז.

נאָכדעם האָט ה' זלמן רייזען אין אַ שעה'דיגען רעפעראַט איבערגעגעבען די פערזאָנאַלע ווענען דער בידאַ־צטיגער און געפלאַנטער אַרבייט פון יודישען וויסענשאַפטליכען אינסטיטוט. דער רעפעראַט איז אויסגעהערט געוואָרען מיט דער גרעסטער אויפמערקזאַמקייט דורך די פערזאַמעלטע און בעדאַנקט דעם ה' זלמן רייזען פאַר זיינע אויספיהרונגען.

ד"ר פ. פרידמאַן האָט דאַן אויף אַ וויסענשאַפטליך אַקאַדעמישען אופן רעפערירט די פראַגע, וואָס לאָדז קען אויפטאָן פאַר יוו"א אויפ'ן וויסענשאַפטליכען געביט.

דער דיכטער ז. סעגאַלאָוויטש האָט דאַן געזאָגט עטליכע ווערטער וועגען יוו"א, פערלאַנגענדיג פון אינסטיטוט צו זאָרגען פאַר דער שעהנער יודישער ליטעראַטור און דאַן האָט ער געלייענט אַ רייה פרעכטיגע לידער זיינע, וועלכע האָבען אַרויסגערופען בייפאַל ביים גרויסען עולם.

מארגן דינסטאג קומט פאר דער גראנדיעזער „שיר"-קאנצערט אין פילהארמאניע

מאָרגען דינסטאָג דעם 8-טען דעצעמבער ד.י. 8.45 אָוונט קומט פאָר אין פילהאַרמאָניע דער לאַנג ערוואַרטעטער קאָנצערט פון יודישע לידער וועלכער וועט אויסגעפיהרט ווערען דורך דעם רוהמפולען „שיר"־כאָר און סאָליסטען. ביים קלאַוויר — אַרטור באַלזאַם.

דער „שיר"־כאָר וועט זיך דאָסמאָל בעווייזען פאַר די לאָדזער מעלאָמאַנען מיט אַ פרעכטיג רעפּערטואַר פון לויטער יודישע שאַפונגען וואָס זענען אויסגעוועהלט געוואָרען און מייסטערהאַפט געוואָרען איינשטודירט דורך דעם גרויסען מייסטער פון יודישען ליד פּראָפ. י. פיוווישים.

דאָס מוזיקאַלישע לאָדז געדענקט נאָך גוט די בערירוהמטע „שיר"־קאָנצערטען וועלכע ציכענען זיך תמיד אויס מיט זייער קינסטלערישען ניוואָ.

ס'איז דעריבער פערשטענדליך וואָס דער קאָנצערט האָט אַרויסגערופען אַ זעהר שטאַרקע פעראינטערעסירונג.

Nie zaznają w zimie głodu bezrobotni, jeśli każdy złoży ofiarę na Pomoc Zimową.

צום בעזוך פון ד"ר נחום גאלדמאן אין לאדז

עס ווערען געמאַכט פאָרבערייטונגען, ... געהעריג מקבל פנים צו זיין אין אונזער ... דעם חשוב'ען גאַסט, דעם פאָרשטעהער פון ... יודישער אַגענץ ביים פעלקער-בונד אין זשענעווע ד"ר נחום גאָלדמאַן.

ווי עס איז שוין בעקאַנט, וועט ד"ר גאָלדמאַן ... זיך בעטייליגען אין אַ פייערליכער פאָלקס־... זאַמלונג, וואָס ווערט איינגעאָרדענט דאָנערשטאָג דעם 10-טען ד. ח. אין פילהאַרמאָניע-זאַל, ... וועלכער ער וועט אַרויסטרעטען מיט אַ גרויסען רעפעראַט אויף ד. ט.: „אין דער שעה פון ... שיידונג" (וועגען דער לאַגע אין ציוניזם און ... ארץ=ישראל).

ד"ר גאָלדמאַן איז איצט איינער פון די ... רענדע פערזענליכקייטען אין יודענטום בכלל ... אין ציוניזם בפרט און עס וועט זיין זעהר ... טערעסאַנט צו הערען זיינע אויספיהרונגען ... די אַקטועלסטע יודישע פראָבלעמען.

15-יעהריגער יובילעאום פון אויסלייזען דעם עמק-יזראעל דורכ'ן קרן קימת לישראל

היי־יאָהר פייערט דאָס נאַציאָנאַלע יודענ... דעם 15-יעהריגען יובילעאום פון אויסלייזען ... עמק-יזרעאל דורכ'ן קרן קימת לישראל.

בעזונדערס גרייט זיך צום דאָזיגען יובילעאום די נאַציאָנאַלע יוגענד, וועלכע וויל מיט די ... פייערונגען ברענגען צום אויסדרוק איהר אונ... טערטען ווילען, טראָץ אַלע שטערונגען, ... פאָרטצוזעצען די אַרבייט פאַר'ן אויפבוי פון ... ישראל און פאַר אויסלייזען נייע באָדען... דורכ'ן יודישען נאַציאָנאַל-פאָנד.

אין צוזאַמענהאַנג דערמיט איז די היי־יאָהר... חנוכה אַקציע פראָקלאַמירט געוואָרען אונטער'ן ... פון דערמאָנטען יובל, בכדי די אַקציע זאָל ... ווערען אין אַ ברייטען פערנעהם, האָבען אַל... ניסטישע גרופירונגען און יוגענד=אָרגאַניזאַציע... שלאָסען צו שטעלען אַלע זייערע מיטגלידער ... רשות פון דער דאָזיגער זאַמעל-אַרבייט.

די חנוכה-אַקציע האָט זיך אָנגעהויבען ... גען זונטאָג און וועט דויערען ביז'ן 17-טען ...

פון „קרן-היסוד"

דער נאָרמאַלער „קרן-היסוד"-קאַמפּיין ... לויפענדען יאָה"ר, וועלכער האָט זיך אָנגע... מיט צוויי וואָכען צוריק אין אונזער שטאָט, ... אינטענסיוו און מיט ערפאָלג געפיהרט אונט... לייטונג פונ'ם ענערגישען דעלעגירטען פון ... היסוד-דירעקטאָריום אין ירושלים, ה' א. ... או: ביי דער בעטייליגונג פון די אָנגעזעהנ... ציוניסטישע עסקנים אין אונזער שטאָט.

דערעפענונג פון דער ביל... אויסשטעלונג פון טוביה האנ...

נעכטען, זונטאָג איז אין לאָקאַל פון ... „יודישער געז. פאַר לאַנד-קענטניש" (פיעטריקאַ... 101) פאָרגעקומען די עפענונג פון דער ביל... אויסשטעלונג פון דעם בעקאַנטען מאָלער ... האָבער.

די דערעפענונג האָט צוגעצויגען אַ גרויסן ... עולם צווישען וועלכען מען האָט געקאָנט זעהן ... קאַנטע מאָלער, שרייבער און קונסט-ליבהאָבער... אויסשטעלונג איז אָפען יעדען טאָג.

דוד'ל, בעזין דיך!..

א בריוועלע צום ענגלישען קעניג

כבוד ידידי היקר המלך המפורסם לשבח מהו"ר דוד'ל דער 8-טער ירום הודו אין מדינת ענגלאַנד בק"ק לאָנדאָן

זאָג מיר, מלך דוד *), צי איז דאָס אמת וואָס ס'שרייבען די גאַזעטען אַז דו האָסט דיך פערפלאָנטערט אין א ליובקע מיט א 42 יעהריגער גרושה ? און אז דו האָסט בדעה צוליב דער דאָזיגער אשה צו פערלאָזען דעם ענגלישען טראָהן ?

זאָג מיר, מלך דוד, וואָס פאַר א שמע קולטו איז דיר איינגעפאַלען ? אַזאַ בחור ווי דו זנראַבנע, פּאָדסטאַווגע, א יונגעל פון דער היים, א לייטישע משפּחה, געוויקעט אין בוימעל, און ווי מ'שמועסט, ביזט דו א שטיקעל בעל פרנסה אויך, וואָלסט געקענט מפרנס זיין א ווייב מיט קינדער. וואָלסט געקענט טון א לייטישען שידוך און נעהמען א פאַר גילדען אויך. ס'וואָלט געווען א שמחה, אַז גאָט און לייט וואָלטען זיך געפרעהט, נעהסטו און טוסט אָפּ אַזאַ טראַגרע !

וואָס הייסט עפּעס פערליבען זיך ? דו פערגעסט ווער דו ביזט און ווער דאַכ חפץ מרת סימפּסאָן איז? דו פערגעסט גאָר אַז אין איהרע אָדערען פליסט נישט קיין בלוי בלוט ? והשכינה. ווי פערליבט מען זיך עס אין א 42-יאָהריגע גרושה ? אמת אַז אין דער מעטריקע איז געשריבען 42 ? דו קענסט נישט די ווייבער ? ווייסטו דען נישט אַז ווייבלעך ווערען נישט עלטער... אַז זיי געהען איבעריג צוריק. יעדעס יאָהר ווערע זיי מיט א יאָהר... יונגער ? און אַז ביי דער מרת סימפּסאָן שטעהט אין דער מעטריקע 42, האָט זי זיכער שוין געהערט א 50 מאָל שופר בלאָזען, געהסטו, דוד'ל קרוין, און פערליאַפעסט דיך אין אַזאַ פרי, וואָס על פי יושר וואָלט זי געדאַרפט זיין ריין באָבע, לכל הפחות — א שוויגער ?...

דאָס איז איינס. פאַרס'צווייטע ווייסטו כאָטש, וואָס דו געהסט טון ? ווייסטו כאָטש, אַז דו ברענגסט אַנ'אומגליק אויף דער מענערישער מענשהייט ? ווייסטו, וואָס ס'טוט זיך שוין איצט ? א רעוואָלוציע ! דו הערסט, דוד'ל, א רעוואָלוציע האָט שוין אויסגעבראָכען ביי די ווייבער. די ווייבערישע מענשהייט האָט אויפגעהויבען די קעפּ זיי האַלטען זיך אין איין בונטעווען, און ווער, מיינסטו, בונטעוועט זיך ? דו מיינסט אפשר יונגע מיידלעך ? אך, אַלטע ווייבער. אין דיין ליובאָווניצעס יאָהרען האָבען גענומען בריקעווען. טאָמער זאָגט איהר דער מאַן א שלעכט וואָרט גיט זי א פערציה דאָס נעזעל :

— ס'געשעפעלט דיר נישט, מאַך דיר אַנדערש. איך פאָהר שוין קיין לאָנדאָן ! ...

אַלטע זקנות האָבען זיך גענומען שמיקען און פודרען. שטעלען זיך אריין נייע ציין. פיהלען זיך אויס די „פראַנטע", שמירען זיך די ליפּעלעך „ ווירסען זיך די ניגעלעך, קומען זיך מיט „לעקעלעך", שטעהען גאַנצע טעג אין די שפּיגלען, נישט זיי קאָכן, נישט זיי צערעווען א שקאַרפּעטקע, נישט זיי געהען צו א קנעפּעל צום מאַכס הויזען. גאַנצע טעג האַלטען זיי אָן אסיפות, און וועגען וואָס, מיינסטו, רעדען זיי ? וועגען דיר, וועגען דער מאַדאַם מרת סימפּסאָן, און הערען זיי, אַז דו האָסט בדעה צו געהען פליטה פון קרייגדעל, טאַנצען זיי פון שמחה. ס'איז דאָך זיי די לעצטע טעג נישט צו דערקענען. און טאָמער זאָלסטו טאָקי געהן מיט איהר אונטער די חופה דערענגלעך, איז ביטער מיט אונז, זיי וויסען, דוד'ל קרוין, אַז אין דיר איז איצט אָפּהענגיג דער גורל פון דער גאַנצער מענערישער מענשהייט. אין דיר איז אָנ בעלאַנגען צי בלייבען מיר ווייטער פון אויבען, אָדער מיר ווערען שקלאַפען ביי די ווייבער.

אין נאָמען פון דער גאַנצער מענערישער מענשהייט אַפעליר איך צו דיר :

— הער, וואָס ס'זאָגט באַלדווין, און וואָס איך זאָג : לאָז דיך נישט פערפיהרען פון א קלידעל ! האָסט א בכבודע פרנסה, א פרויט מיט א מעסער, וואַרף עס נישט אַוועק ! ברענג נישט קיין אומגליק אויף אונז, מענער !

איך וויל האָפען, אַז דו וועסט דיך איבערלייגען. אַז סוף כל סוף וועסטו קומען צום שכל, און אַז מ'וועט דיך הייסט פרעגען : וואָס קלויבסטו אויס, די מרת סימפּסאָן צי ס'קריינדעל, וועסטו זאָגען : רבותי, איך בלייב ביים קריינדעל !...

— בעזין זיך, דוד'ל קרוין בעזין דיך !...

דיין איבערגעגעבענער פריינד

אב—נעק.

*) דער ענגלישער קעניג האָט ד נעמען, איין נאָמען איז דוד.

KINO TEATR MIRAŻ 11 LISTOPADA 16

היינט און פאלג. טעג!

„JADZIA"

אין דער הויפט-ראלע: Jadwiga Smosarska

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמיטאָג, שבת און זונטאָג — 12 בייטאָג.

REICHER

פּאָלודניאָווע 28, טעל. 91-93

ספעציאַליסט פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג

סעקסועלע בעראַטונגען פון פּסיכאָ־אַנאַ... רענטגען-בעשטראַהלונגען ביי הויט-קר...

נעמט אָן פון 8—11 און 5—8 אוונט... זונטאָג און חגאות פון 9—12.

ספארט-בעוועגונג

ווער האט איהם געבעטען?

דער לאדזשער באקס-קרייז-פערבאנד האט ארגא־ניזירט א פערמעסטונג פון דער לאדזשער ריפרעזענ־טאטיווער באקס - מאנשאפט מיט דער מאנשאפט פון דער דייטשער שטאט שטוטגארט. מיר ווילען שוין נישט בעריהרען די פראגע וועגען דעם, אז דער לאדזשער באקס-ספארט ווייזט גארנישט טעניסען פון דער פערמעסטונג פון אזא ,,וויכטיגער" מאנשאפט, ווי ס'איז די שטוטגארטער נישטא אין דער דאזיגער מאנשאפט קאן איין באקסער, וועלכער זאל קענען אימפאנירען. אזוי איז עס אבער שוין, אז דער לאדזשער באקס-פערבאנד מאכט מיט אזעלכע מע־טשען אוממעגליך פאר די הונדערטער יודישע ספארט־לער און אנהענגער פון באקס-ספארט צו בעזוכען אזא פערמעסטונג מיט א דייטשער מאנשאפט מיטן האקען-קרייץ, היטלערישער בעגריסונג און מיט אלע אנדערע קלימפערלעך צו להכעיס דער יודישער יוגענד.

דערביי איז אבער געשעהען אן אנדער זאך, דער לאדזשער באקס-קרייז-פערבאנד, וועלכער האט נישט געפונען פאר נויטיג און נוציך צו בעשטימען יו־דישע באקסער אין זיין רעפרעזענטאנץ אין דער פער־מעסטונג מיט פויזען למשל, האט דאס געפונען פאר נויטיג צו טון אין דער איבערמארגענדיגער פערמעס־טונג מיט די דייטשען. פארוואס פערשטעהט נישט, אדער וויל נישט פערשטעהן דער באקס-פערבאנד, אז די יודישע באקסער ווילען נישט קעמפען מיט די ,,גלייכגעשאלטעטע" דייטשען. אז די יודישע באק־סער האבען נישט קיין חשק זיך צו טרעפען אין אן אידעאלער ספארט - פערמעסטונג מיט די, וועלכע פערפאלגען, בעליידיגען, זידלען און מאכען צו נישט נישט נאר דעם יודישען ספארט, נאר אויך אלע יודען, ווי אויף צו להכעיס בעשטימט דווקא דער באקס-פערבאנד אין דער דאזיגער רעפרעזענטאנץ יו־דישע באקסער פון ,,הכוח". די פערוואלטונג פון ,,הכוח" האט זיך געווענדעט צום באקסער-פערבאנד, אז די יודישע ספארטלער זאלען בעפרייט ווערען פון דאזיגען מעטש, אבער פון דער העכסטער לאדזשער באקס - אינסטאנץ שווייגט מען און קיין ענטפער איז נישט פערהאן.

אבער דער גאנצער ענין האט נאך א זעהר אונ־אנגענעהמען ביישמאק פאר דער יודישער ספארט־יוגנד. בעת דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון לאד־זשער באקס - פערבאנד, האבען זיך אלע יודישע ספארט־פעראיינען אין לאדז בלאקירט, כדי צו קענען וועהלען אין קרייז-פערבאנד א יודישען פארשטעהער. דאס איז געלונגען און אלס פארשטעהער פון די יודישע פעראיינען איז געוועהלט געווארען א געוויסער ה' ליפשיץ פון ,,מכבי" און דאס אויפן אמט פון וויצע פרעזעס. די יודישע פעראיינען האבען איהם אהינ־געשיקט, כדי מיטצוארבייטען ביים אנטוויקלען דעם באקס-ספארט אין לאדז בכלל און בפרט זאל ער היטען די אינטערעסען פון די יודישע פעראיינען און פון די יודישע באקסער. און ווי אזוי ערפילט דער דאזיגער העד זיין שליחות. ס'איז נישט געוועזען אנדערער, וועלכער זאל איבערנעהמען די ארגאניזאציע פון דער פערמעסטונג מיט דער דייטשער מאנשאפט ווי דווקא דער יודישער וויצע-פרעזעס, פארשטעהער פון די יודישע פעראיינען, מיטגליד פון נאציאנאלען פעראיין ,,מכבי" ה' ליפשיץ.

ווער האט דעם דאזיגען ה' ליפשיץ בעפולמעכ־טיגט צו בעליידיגען די געפיהלען פון אלע יודישע ספארטלער און פון דער גאנצער יודישער בעפעלקע־רונג אין לאדז? ווער האט איהם געבעטען, אז ער זאל זיך שטופען דארט ווי מען דארף נישט? צי האבען איהם די יודישע פעראיינען צו אזעלכע מיס־יעס געשיקט אלס זייער פארשטעהער אין באקס־פערבאנד?

און אויב דער דאזיגער ,,מאן אויפן ריכטיגן פלאץ" פערשטעהט נישט די מאס פון טאקט און אויך נישט זיינע אויפגאבען, טא, וואס זאגט דערצו די פערוואלטונג פון ,,מכבי", וואו ליפשיץ איז א מיטגליד און וואס זאגט דערצו דער לאדזשער עקזע־קוטיוו פון וועלט - פערבאנד ,,מכבי", וועלכער היט די ריינקייט פון יודישען ספארט אין לאדז.

ווער האט דעם ה' ליפשיץ געבעטען און בעפול־מעכטיגט צו ארגאניזירן פערמעסטונגען מיט אונזערע בלוטיגסטע שונאים?

S.

חנוכת-הבית פון איבערגעבויטען לאקאל אין בר-כוכבא

דער ערשטער יודישער ספארט-און-טורן-פער־איין אין לאדז, וועלכער איז שוין אריין אין 25-טען יאהר פון זיין טעטיקייט, האט איצט איינגעצען איבערגעבויט זיין לאקאל אויף פיעטריקאווער 111 דער לאקאל מאכט איצט א זעהר גוטען איינדרוק און איז צונעפאסט געווארען צו די בעדערפענישען פון די טורנער און ספארטלער.

אין צוזאמענהאנג דערמיט איז פרייטאג אין אוונט פארגעקומען די פייערונג פון חנוכת הבית, צו וועלכער ס'זענען געקומען פארשטעהער פון דער לאדזשער עקזעקוטיוו פון וועלט-פערבאנד „מכבי", פארשטעהער פון „הכח" און „מכבי", פון דער פרעסע, געסט און פיל מיטגלידער.

דעם אוונט האט געעפענט דער פארזיצענ־דער פון „בר-כוכבא" דר. האגדזעל, אין א שעה־נעם רעפעראט האט דר. האגדזעל כאראקטעריזירט די אויפגאבען און צילען פון דער יודישער ספארט־בעוועגונג און אפעלירט צו דער יודישער געזעל־שאפט, אז זי זאל זיך מעהר אינטערעסירען מיט דער פיזישער רעגעסאנס פון דער יודישער יוגענד.

אין פערוויילונגס-טייל האט גרויס ערפאלג געהאט פרל. אדא פאלאמסקא, וועלכע האט פערעכ־טיג דעקלאמירט לידער פון היינע און טובים, ס'זע־נען אויך ארויסגעטרעטען ה' ט. ראזענבלום און מאליניצקי.

דער אוונד איז געשלאסען געווארען מיט א הערליכען ארויסטרעטען פון דער מוסטער-מענער־גרופע און פריי-איבונגען, שפרינגען איבערן-קאסטען און פערד און איבונגען אויפ'ן רעק, מיט די איבונגען האט אנגעפיהרט פראפ. סעגאל.

„בר-כוכבא" האט אויך צו דער פייערונג ארויס־געגעבען א ספעציעלע אויסגאבע, אין וועלכער ס'זענען אריינגעגאנגען ארטיקלען וועגען די אויפ־גאבען פון דער יודישער ספארט-בעוועגונג.

פון וועלט-פערבאנד „מכבי"

קורס פאר אינסטרוקטארען פון גימ־נאסטיק און באקס אין ווארשע.

דער צענטראל קאמיטעט האט בעשלאסען צו אר־גאניזירען אין ווארשע פאלגענדע קורסען:

1. א קורס פאר לעהרער (רינס) פון פאלקס-שולען — פון 25. דעצעמבער ה. י. ביזן 4. יאנואר 1937.

2. א קורס פאר אינסטרוקטארען (קעס) פון גימ־נאסטיק, - ערציהערישע און אויף מכשירים — פון 25. דעצעמבער ה. י. ביזן 6. יאנואר 1937.

3. א קורס פאר באקס - אינסטרוקטארען — פון 25. דעצעמבער ה. י. ביזן 6. יאנואר 1937.

דער אפצאהל פון יעדען אויבערדערמאהנטען קורס בעטרעפט: 45 זל. מיט קווארטיר און בעשפיי־זונג, און 10 זל. אהן קווארטיר און בעשפייזונג.

די מעלדונגען דארפען צוגעשיקט ווערען דער צענטראלע, ווארשע, קראלעווסקא 20, וו. 4, דער טערמין ווערט פערלענגערט ביז צום 10. דעצעמ־בער ה. י. צו די מעלדונגען דארף בייגעלעגט ווערען דער פאסטראפשניט פון איינגעצאהלטען געלד פארן קורס (קאנטא פ.ק.א. נומער 29,314, ד"ר י. ליר בוימער, ווארשע).

די אנטיילנעהמער געניסען פון 82% באהן־הנחות (לויט דער אלטער טאריף) היין ווארע און צוריק.

דער צענטראל - קאמיטעט וועט ערטיילען הנחות אין אפצאהל אויפן סמך פון א מאטיווירטע בקשה פון קלוב און בעשטעטיגטע דורכן קרייז קאמיטעט.

בעשלוסען פון 7-טען לאנדעס - צו־זאמענפאהר „מכבי" אין ווארשע

1. דער צוזאמענפאהר זאגט זיך ארויס פאר ער־טיילען יעדען קלוב, וועלכער איז נישט אונטערשטע־ליג אין מיטגלידס - אפצאהל, איין שטימע — נישט אפהענגיג פון די צאהל אויסגעקויפטע נאלעפקעס. פאר אויסקויפען 50 נאלעפקעס וועלען די קלובען בעקומען איין צוגאב - שטימע, פאר 100 — צוויי צוגאב-שטימען, פאר יעדע ווייטערע 100 נאלעפקעס — איינע ווייטערע צוגאב-שטימע. מאקסימום קאן יעדער קלוב בעקומען 5 שטימען, יעדער העלנאט האט נאר איין שטימע.

2. דער צוזאמענפאהר זאגט זיך ארויס פאר צו־לאזען אויף די זיצונגען פון צענטראל - קאמיטעט די פארשטעהער פון קלובען ביים בעהאנדלען זייערע ענינים.

3. דער צוזאמענפאהר בעשליסט. דאס אין דער רעוויזיאנס-קאמיסיע ווערען געוועהלט — א חוץ דריי מיטגלידער פון ווארשע — נאך צוויי מיטגלי־דער פון דער פראווינץ.

4. ביים בעשליסען סובווענצען פאר די קרייזען דארפען גענומען ווערען אין אכט קודם כל די ספארט אויסגאבען.

5. דער צוזאמענפאהר בעפולמאכט דעם צענטראל קאמיטעט אויפצולעזען קרייזען, וועלכע ווייזען נישט ארויס קיין קאנקרעטע טעטיגקייט.

6. דער צוזאמענפאהר בעפולמאכט דעם צענטראל קאמיטעט אויסטיילען פון לעמבערגער קרייז די קלוב־בען פון סטאניסלאוואווער וואיעוואדשאפט און שאפען א סטאט. אונטער-קרייז.

7. דער צוזאמענפאהר לייגט פאר דעם צענטראל־קאמיטעט אדורכפיהרען אן אימפרעזע ,,מכבי-טאג".

8. דער צוזאמענפאהר לעגט פאר דעם צ. ק. בע־טראכטען די מעגליכקייטען פון בעקומען מאטעריע־לע מיטלען אויף שאפען אן אינסטיטוט פאר פיזישע ערציהונג אין ווארשע.

9. דער צוזאמענפאהר בעפולמאכט דעם צ. ק. קויפען אן ערד-שטח פאר א שטענדיגען לאגער פון פערבאנד.

10. דער צוזאמענפאהר לעגט פאר דעם צ. ק. בעטייען די פערי-אדישע פערבאנד אויסגאבע (המכבי)

11. דער צוזאמענפאהר זאגט זיך ארויס פארן בעשלוס פון מיטעל - איראפעאישע מכבי פערבאנ־דען קאנפערענץ וועגען דער צייט פון ארגאניזירען די מכביאדע (יעדע 4 יאהר).

12. דער צוזאמענפאהר בעשליסט, צוליב טויט־ווענדיגקייט פון שאפען א צענטראל אינסטיטוט פאר פיזישע ערציהונג אין ארץ, פארלעגען דעם צ. ק. די בעארבייטונג פון א גענויעם פראיעקט אויף דער נאהענטסטע זיצונג פון אקציאנס-קאמיטעט.

13. דער צוזאמענפאהר לעגט פאר דעם צ. ק. אויפהויבען און עס וועט זיך בעווייזען די שלאגווני־דויבען די פיזישע דערציהונג ביי דער יודישער יוגענד.

14. דער צוזאמענפאהר לעגט פאר דעם צענטראל קאמיטעט נעהמען אונטער זיין אויפזיכט די אקא־דעמישע יוגענד. וועלכע איז פערנאכלעסיגט אין זיין פיזישע ערציהונג ארן נעהמט קיין שום אנטייל אין דער ספארט בעוועגונג.

פוסבאל

קראקאוויא — גארבארניא 3:6.

שלאנסק — פלארידסדארף (בערלין) 4:4.

רעפרעזענטאנץ פון שלעזיען — פ. א. ק. (וויען) 4:4

באקס

ווארשא — שטוטגארט 7:9

רובנשטיין האט געשלאגען הויך דעם דייטש שטעטער.

פויזען — שלעזיען

גימנאסטישע פערמעסטונג אין לאדז

נעכטען איז אין פילהארמאניע פארגעקומען א גימ־נאסטישער מעטש צווישען דער רעפרעזענטאנץ פון שלעזיען מיט דער רעפרעזענטאנץ פון מאזאווסא. די פערמעסטונג האט זיך פערענדיגט מיט א פונקטען רעזולטאט פון 156:170.

באקס-מעטש

נארוועגען — האלאנד 2:14

באקס-קאמפען אין ווארשא און לובלין

דער פוילישער מכבי פערבאנד האט איינגעלא־דען די דייטשע מכבי באקס מאנשאפט אויסשפילען צוויי צוזאמענטרעפען.

די איינגעלאדענע מאנשאפט וועט זיך דעם 26 דעצעמבער ה. י. צוזאמטרעפען מיט דער רעפרעזענ־טאנץ פון פוילישען מכבי פערבאנד אין ווארשע און דעם 27 דעצעמבער — מיט דעם באקס-רעפרעזענ־טאנץ פון לובלינער קרייז פערבאנד אין לובלין.

די ססיע פון אקציאנס-קאמיטעט פון מכבי-וועלט-פערבאנד אין ווארשא

די זיצונג פון אקציאנס קאמיטעט פון מכבי וועלט פערבאנד וועלכע האט געזאלט פארקומען דעם 25—26 דעצעמבער ה. י. איז צוליב נישט פאראויסגעזע־הענע סיבות אפגעלעגט געווארען און וועט פארקו־מען 2—3 יאנואר 1937 אין ווארשע.

אין דער זיצונג וועלען אנטיילנעהמען: פראפ. זעליג בראדעצקי, — פרעזעס פון מכבי וועלט-פער־באנד, ווי אויך פארשטעהער פון אלע לאנדעס פער־באנדען מכבי.

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספעציעל-ארצט פאר מענער - שוואכע, ווענערישע און הויט-קראנקהייטען

טראוגוטא 9. טעל. 262-98

נעמט אן פון 8—1 און פון 5—9 אוונט

זונטאג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאג

1-טע לעטשניצע

מיט שטענדיגע בעטען

פאר כירורגיע פון ציינער, קיהן-באקען און יאסלעס

פון Dr. med.

Sadokierski

פיעטריקאווער 56. טעל. 129-77.

עמפפאנגס-שעה'ן פון 9 פריה ביז 12 ביינאג.

דער גורל פון אפרי

סענסאציאנעלער און שפאנענדער ראמאן

(26

— דאס טייוולישע א נם מענשען אינטערעסירט מיך מעהר ווי דאס מלאכימ'שע. ס'איז אינטערעסאנ־טער, קלוגער... דאס מלאכימ'שע איז מילכיג, האט קיין שום טעם נישט!

ווען דער פארטרעט איז געווען פארטיג, האט איך איהם אויסגעזעהן, אזוי שלעכט, אז עס איז כמעט געווען א בילד פון א מכשפה, ס'האט איהר אריינגעבראכט אין א שרעקליכען צארן!

— און איהר רופט מיך נאך א מאהלער! א מיסטער זענט איהר. איהר זענט בלויז ביזוויל...

— וואס איז דער הערשענדער געפיהל איצט אין איער לעבען?

— איך פרעג אייך, וואס!

— נקמה! נקמה! נקמה! איך האב דאס אין מיך געזעהן און אזוי האב איך אייך געמאהלען.

— ס'אלינען איהר זעהט בלויז דאס שלעכטס אין מיר! איהר קוקט אויף מענשען מיט אויגען פון שפיאן, וואס וויל אויסשפיאנירען נאר דאס שלעכטע!

— א, איהר זייט אן אומשולדיג, צארט, נאאיוו מיידעל. — האט ער סארקאסטיש א זאג געטאן.

זי איז צו איהם צוגעגאנגען און איהם אראפ־געלאזט א פאטש גלייך איין באק אריין. די שלעכטע מאניערען האט זי זיכער געקריגען ארבייטענדיג אין די ביליגע קאפען און אין צירק. זי האט גלייך הור־טה געקריגען אויף דעם, וואס זי האט געטאן און זי איז שנעל ארויס פון דער סטודיע.

דער סקאנדאל מיטן פאטש, וואס דער מאלער אנדריי פיניי האט געקריגען פון דער שלאנגען טענ־צערין איז געווארען דער געשפרעך פון דער קינסט לערישער פאריז. אין ליטעראריש קאפעען וואו ליט־טעראטור איז די לעצטע טעמע און רכילות די ער־שטע, האט מען צעלייגט אויף טעלערלעך. און מאלער פאעטען, שרייבער, האבען געגעבען שטראמען צו באר־סן אין קאבארעט און ער האט געמאכט געשעפטען.

אייגמאל האט אנדריי פינער מיטגענומען צו באל ריסן אין קאבארעט זיין יונגען פריינד דעם מאלער מאריס, אלעקסאנדער מייערבערס זון ער זאל אנ קוקען די שלאנגען-טענצערין.

מאריס איז געגאנגען צו אנדרען, איז געווען אן אידעאלער יונגערמאן, קיינער א מילדער און גוטהאר ציגער. ער האט געהאט א פאעטישע נשמה און איז געווען א טרוימער. שעהן איז ער געווען ווי די וועלט, ער האט געהאט בלאנדע טעקרויזטע האר, ליבטיגע בלויע אויגען א צארט מויל און אן אריסטאקראטי־שען פראפיל. ער איז געווען העכער פון מיטעלען וואוקס און זיין שטעל און יעדע בעוועגונג. זיינע ליפען האבען געאטעמט מיט פיינקייט, א שטילער. אידעאלער טרוימער. איז אויף איהם אלעמאל געווען אויסגעגאסען וואס האט צוגעגעבען דעם זיבעטען חן.

ער האט זיך געזעצט מיט אנדערע ביי א טישעל און גלייכגילטיג געווארט ביז דער פארהאנג וועט זיך אויפהויבען און עס וועט זיך בעווייזען די שלאנגען טענצערין. ער איז געווען זיכער אז דאס וועט זיין א וואולגאריש פארשטעלונג ווי אין די אלע באלאגאנען וואוהין אנדריי שלעפט איהם כסדר.

ווען דער פארהאנג האט זיך אויפגעהויבען און מאריס האט דערזעהען רחלען איז ער געבליבען זי צען געפלעפט. ער איז איינגעגעצען נישט געווען צו־געגרייט צו זעהען אזא בילד־ שענהייט אויף דער ארעמער בינע פון א ביליגען קאפעשענט. איהר שיינקייט האט איהם אזוי פערבלענדעט, אז עס האט איהם אויש פערכאפט דעם אטעם און ס'האט איהם אויסגעפעהלט ווערטער זיך אויסצודריקען. ווען ער האט זיך געווענדעט צו אנדריי:

— זי איז דאך עפעס... א.. א.. זי איז דאך וואונ־דערלעך... זי איז דאך...

ער האט פערדרוקערט א סיגארעט און געבענקענדיג איין צי נאכן צווייטען שלינגענדיג נערוועז דעם רויך האט ער פרובירט זיך בערוהיגען און פערטריי־בען פון זיך עפעס א מאדנע שוועריקייט וואס האט זיך גענומען ליגען אויף זיין הארץ.

אנדריי האט בעמערקט מאריסעס צעררודערונג און ער האט איהם אפלאכעריש ארויסגעשוישקעט אין אויער:

— ליבע פון ערשטען בליק!

מאריס האט נערוועז א מאך געטון מיט דער האנד אנדריי זאל אויפהערען פאיאצעווען. זיין איבערלעב־ונג איז איצט געווען אזא שארף ערנסטע, אז ער האט נישט געקאנט דערלויבען קיין שפאס אויף איהר חשבון.

— וואס פאר א שטאלץ געזיכט! — איז מאריס זיך אויס פערגאנגען פון בעגייסטערונג — וואס פאר א שטאלץ געזיכט און אזא פיין ווייטאגט אין דעם. און א טעטסקייט בויגט ארויס אונטער דער מאסקע פון פערראכטונג.

ער האט בריוט געעפענט די אויגען און געשלינ־גען איהר יעדע בעוועגונג ווען זי האט געטאנצט.

— וואס פאר א נאציאנאליטעט איז זי?

— זי איז א אינטערנאציאנאלע פיגור. זי האט ווארשיינליך געהאט טאטע פון פערשידענע נאציא־נאליטעטען.

מאריסן האט אנדרייס ווערטער זיך אזוי טיף בע־לידיגט עפעס ווי ער וואלט געפיהלט אז זי איז זיין אייגענע שוועסטער.

— שווייג! ווי שעמסט זיך נישט? ביסט דאך בלינד צו יעדער היילגקייט אז דו זעהסט נישט אין איהר —

ער האט א קוק געטון אויף אנדרייען און דערזער־ענדיג אויף זיינע ליפען א ציניש שמייכעלע איז איהם אפגעגומען געווארען דאס לשון.

(פארטזעצונג קומט)

צו דער נייער סיים-סעסיע

(ענדע פון דער 4-טער זייט)

האט מאנטירט די גענגערישע כוחות, מען האט אר־גאניזירט דעם פּאלקאווניס - קאנסטרוקציאנישען לאגער, מען האט געדרייט די פּארלאמענטארישע אמ־ביציעס פון די דעפּוטאטען. מען האט ארגאניזירט א קולוארען - רעוואלוציע. פון דעם אלעם האט זיך אויסגעלאזט א בוידעם. עס האט זיך געענדיגט מיט בעקלאגען זיך אין פּרוגז. די קאמער האט זיך נישט אויפגעהויבען צום ניווא פון א פּארלאמענט. עס האט זיך געענדיגט מיט א׳ אנטיסעמיטישע פערזאמ־לונג. רעפ. האפּין דער געטרייעסטער קאלעגע פון חבר גוסטאוו (סלאוועק), האט זיך פערוואנדעלט אין א קאנראד.

וואס איז געשעהען אין יענער נאכט אויף דער מארשאלעק פון סענאט האט געהאלטען א פיל בע־דייטענדע געהיימנישפולע רעדע צום שוץ פון זיין קאמער, געדראהט צו פערמיידיגען איהר כבוד און ערקלערט, אז ער וועט שטעהען אויף דער וואך, דאס די רעכט און פליכטען פון סענאט זאלען דורך אנ־דערע פאקטארען אין דער מלוכה ווי געהעריג גע־שאנעוועט ווערען.

ווער האט געדראהט מיט אנ׳אטענטאט אויף די דאזיגע רעכט, וואו שטעקט די סכנה, צי וועט נישט אנגעווענדעט ווערען די ענגלישע טראדיציע אריינ־צוזוקען אין די לעבער פון פּארלאמענט, בכדי פּעסט צושטעלען, צי עס איז דארט נישט פערהאן קיין דינאמיט, צי עס איז נישט צוגעגרייט געווארען עפּעס אנ׳אטענטאט?

עס האט זיך אלזא אנגעזאמעלט א סך לייכט - ברענענדיגעס מאטעריאל אין משך פון די לעצטע צוויי טעג, אבער איבער אלעם הערשט די מערקווירדיגע ערקלערונג פון פּרעמיער, וואס בעווייזט, אז צווישען די קאמער און רעגירונג האט זיך געשאפען א נייע מערקווירדיגע בעציהונג, אז דער געוועזענער פּרעמיער קאשטשאלקאווסקי קען לייכט שמייכלען איבער דער געשאפענער לאגע.

רעגניז

דער ניי-אויסגעבויטער „קאנסום״ ביי דער וויד-זעווער מאנופאקטור א. ג. ראקאטשינער 54, איז דער שענסטער פערקויפס - פּאוויליאן אין לאדז.

„קאנסום״ ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור ראקי־טשינער 54 האט זיך אין משך פון די עטליכע יאהר פון זיין עקזיסטענץ, ערווארבען דעם צוטרוי פון די ברייטעסטע קרייזען פון זיינע קאנסומענטען. נישט קוקענ־דיג דערויף וואס ער געפינט זיך ווייט פון צענטרום שטאט, און מען דארף צופאהרען מיטן טראמוויי 10 אדער 16, איז דער „קאנסום״ שטענדיג איבערפולט מיט הונ־דערטער קויפענדע, וועלכע האבען זיך שוין איבער־צייגט, אז קאנסום איז די איינציגע פּלאצובקע אין לאדז, וואו מ׳קען איינקויפען סחורות די בעסטע סארטען — אמביליגסטען.

דער גרויסער ערפאלג פון דעם איינציגען ביי אונז אין שטאט ווארען-הויז האט געצוואונגען די דירעקציע צו פערגרעסערען דעם „קאנסום״.

צו דעם צוועק איז אויפגעבויט געווארען א נייער שעהנער זאל וועלכער איז פערזעהען מיט די נייעסטע פערקויפס-ארטיקלען און קען גאנץ דרייסט קאנקורירען מיט די גרעסטע ווארען-הייזער אין אייראפּע. בכדי צו געבען די קליענטען די מעגליכקייט איינצוקויפען די ווידזעווער אויסארבייטונגען האט די דירעקציע פערקלע־נערט די פּרייזען אויף אלע ארטיקלען און יעדער איינער קען קויפען די בעסטע סחורות צו די ביליגסטע פּרייזען. אויסער ווידזעווער אויסארבייטונגען קען מען אויך בע־קומען אלע אנדערע ארטיקלען צו ערנידריגטע פּרייזען. - ווער עס שטרעבט באמת צו ערווערבען גוטע סחורה, צו ביליגע פּרייזען קען איינקויפען אויסשליסליך נאר אין קאנסום ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 49-07
ספּעציעל-ארצט פאר מענער - שוועכע-בע האנדלונג אין סעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פּרייזען

מוזיקאלישע נאטיצען

ניאטא—איניאקא

א טענצערין נישט אין געוועהנליכען זין פון ווארט. איהרע טאנץ פּראדוקציאן בערוט אויף לעגענדארע מיס־טעריעזע אינדיאנישע „זאגען״ און רעליגיעזע מנהגים. למשל: די אינדיאנער גלויבען אז ס׳איז דא א ספּעציע־לער גאט פאר און פון פויגעל און ווי א גאט דארף גע־לויבט און געפּרייזט ווערען. דעם לויב און דעם פּרייז טאנצט די איניאקא אויס מיט אלע איהרע חושים. און ווי פאר אונז איז דאס ניי און כמעט אומפערשטענדליך דאך פיהלט מען אז פאר אונזערע אויגען איז נישט נאר געטאנצט אריגינעל מיט אונגעוועהנליכע בעוועגונגען. נאר עס ווערט אויסגעטאנצט א תפילה פאר א העכערער וועזען. באלד ווידער ערשיינט די טענצערין אין אנ׳אנ־דער כאראקטער דארשטעלונג. ווי למשל א פאסטוך וואס שפּילט אוים אויף אנ׳אייגענארטיגען אינסטרומענט פון (פּלייט גרופּע אזוי גערופענע אין אינדיען פּלויטינא) זיינע אלע ליבעס געפיהלען פאר אנ׳אומבעקאנטען אב־יעקט. ווידער ערשיינט זי איז איין ראל פון א פּריסטערין (כהנות) וואס וויל בעגייסטערין די איינפאכע מענשען די תפילה און טאנצט אויס מיט עקסטאז אזעלכע הייליגע איבערצייגענדע טאנץ-בעוועגונגען וואס צווינגט צו אנ־דאכט. געגוג. עס וועט אונז ווייט פיהרען מיר זאלען ווע־לען אויסרעכענען אלע נומערען, וואס פיהרט אונז אריין אין אנ׳אנדער וועלט, א וועלט פון עקסטאז, גלויבען, און איבערמענשליכע התעוררות. און די וועלט פערקערפּערט די הויך-טאלענטירטע טענצערין דורך בולט-ריטמישע בע־וועגונגען און געגען בעוועגונגען (סינקאפּיע) מיט אזא מין מייסטערשאפט ווי נאר אזא אויסערגעוועהנליכע טענצערין איז אימשטאנד. ווען מיר זאלען צוגעבען דאס רייכטום פון איהר אייגענארטיגע גארדעראבע מיט איהר עלאסטישען פון גלוטיגע זון-פערברוינטען קערפּער מיט די שווארץ-פינקלענדיגע אזנ׳ כאראקטעריסטישע אויגען וועט אזא טאנץ - סעאנס פערבלייבט אין זכרון

D—ski.

פון פוילישען טעאטער

היינט 7.30 אווענד ווערט געשפּילט פּרעדראס קאמעדיע „נקמה״. דינסטאג 4 נאכמיטאג — „מענשען אויפן אויז״. דינסטאג 8.30 אווענד ווערט געשפּילט „פּרידריך דער גרויסער״ מיטן גענ׳אלען לודוויג סאלסקי אין דער הויפּטראלע.

ראדיא - פּראגראם

מאנטאג, דעם 7-טען דעצעמבער

6,33 — גימנאסטיק, 6.50 — מוזיק (פּליטען). 7.16 — ידיעות. 7,35 — מוזיק (פּליטען). 8,00 — אוידיציע פאר שולען. 11.30 — אוידיציע פאר עלטערע קינדער. 11,57 — צייט-סיגנאל. 12.03 — קאנצערט. 12.40 — ידיעות. 12.50 — שמועס. 1,00 — פאלקס מעלאדיעס און זעלנערישע לידער (פּליטען). 2.57 — לאדזער בערזע. 3,00 — ווגרטשאפטליכע ידיעות. 3.15 — רעקלאמע קאנ־צערט. 3.40 — „שמועס מיט קינדער״. 3.50 — מוזיק פאר קינדער. 4.05 — פּליטען. 4,30 — לידער. 5.00 — רעפעראט. 5,15 — קאמעראל קאנצערט. 5.50 — שמועס. 6,00 — אקטועלער שמועס. 6,10 — ספּארט ידיעות. 6.20 — טראנסמיסיע פון דער צוקערניע „זשעמיאנסקא״ אין לאדז. 6.45 — „לאדזער אין דער בריטער וועלט״ — פעליעטאן. 7,00 — זעלנערישע אוידיציע. 7.30 — מוזיק. 8.45 אווענד ידיעות. 8,55 — אקטועלער שמועס. 9.00 — ליטעראריש אווענד. 9,30 — שוברט-אווענט. 10.00 — סימפאנישער קאנצערט (טראנסמיסיע פון דאנציג). סוף אווענד-ידיעות און מעטעאראלאגישע קאמוניקאטן.

Dr. med. Trepman
ספּעציאליסט פאר טריפּער, סיפילים און הויט-קראנקהייטען.
בעהאנדלונג פון מענער-שוועכע.
זאוואדזקא 6, טעל. 12-234
נעמט אן פון 8–11 נאכמ. און פון 6–8 אווענט.

Dr. med. HALTRECHT
ספּעציעל-ארצט פאר הויט,-געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוועכע
האט זיך איבערגעציהען פון פּעטריקאווער 10 אויף
161 פּיעטריקאווער 161
טעל. 245-21
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פּרייזן

GARY COOPER אין מייסטערווערק
די גרעסטע קינסטלערישע אטראקציע פון דער גאנצער וועלט
רעזשי: Frank Capra
דעמאנסטרירט די פערגעהמסטע פילמען!
היינט און פאלגענדע טעג!
אין א טריומפאלען צוג דורך אלע וועלט-רעזידענצען האט געשלאגען דעם רעקארד
„דער הער מיט מיליאנען״
מיט׳ן אנטייל פון JEAN ARTHUR, GEORGE BANCROFT —::— 2 שעה שטארקע איינדרוקען און געלעכטער ביז טרערען
די פּרייזען פון די פּלעצער אויף אלע סעאנסען זענען פון 54 גר. אן — אונזער דעוויז: די ביליגסטע פּרייזען, די בעסטע פילמען
קלאנג-קינא CAPITOL
זאוואדזקא 16

צו דער עפנטליכקייט!

אין נומער 271 אין אונזער וואכענטליכער צייטונג איז געווען א נאטיץ אונטערן טיטעל „ווינטער-מלבושים און קוילען״ פאר ארבעטסלאזע פּערשוין, אין וועלכען ס׳איז געווען דערמאנט, אז די סעקציע פון ארבעטסלאזע פון דער פּראוונציאלער הילף, פּלאץ ד. 3, האט אנגענומען א באשלוס צו פערטיילען מלבושים און קוילען פאר די ארבעטסלאזע-פערשוינען — אין נומער 278 פון אונזער וואכענטליכער צייטונג איז געווען אויך אנאנסירט פון דער וועלכער סעקציע צו קומען אפגעה־מען די ווינטער-מלבושים, ערקלערן מיר פאר דער עפנטליכקייט אז די אויבענדערמאנטע סעקציע עקזיסטירט נישט די ארבעטסלאזע-פערשוינען די גאנצע סעקציע בעשטייט בלויז פון דער פערוואלטונג און א פאר מיטגלידער, און דאס גאנצע מיטלען איז נאר כדי צו קאנען קומען מיט די ארבעטסלאזע און אנאנסען צו די פילאנטראפּישע געזעלשאפ־טען און וויאזוי, אז מען גיט — מען נעמט — און מען זארגט פאר די ארבעטסלאזע-פערקויפער...

מיר בעמערקען דערביי, אז דער גרעסטער טייל מיטגלידער זענען שוין לאנג צוליב די מעשים טובים זייערע ארויסגעטרעטען פון דער דער־מאנטער סעקציע, זאגאר מיט דער בעסערער טייל פערוואלטונגס-מיטגלי־דער מיט׳ן וויצע-פּרעזעס אין דער שפּיץ — כמעט דער גרעסטער טייל מיטגלידער 95 פּראצ. זענען ארגאניזירט אין דער סעקציע פון פּאמארסקא 15 און פּילסודסקיעגא 66. מיר ווארפען אפּ מיט עמפּערונג די פּוסטע בראפּערישע רעקלאמעס.

מיט דרך-ארץ
די פערוואלטונגען
פּאמארסקא 15 און פּילסודסקיעגא 66.

ראהמען
צו בילדער און גארדינען
אין א גרויסען אויסוואהל ווי אויך פערשידענע
• קונסט-בילדער •
בעקומט מען צו קאנקורענץ-פּרייזען
נור אין דער בעקאנטער פירמע
י. צווייליך, לאדז,
נארוטאוויטשא 11, טעל. 153-35

לעטשניצע
פון דאקטוירים-ספּעציאליסטען
11 בזשעזשינער 11
טעל. 137-63
עס נעהמען אן פאלגענדע דאקטוירים:
ד״ר קויפמאן, ד״ר דינענזאן, ד״ר רויטער, ד״ר שפּירא, ד״ר פּאדעל, ד״ר י. איציקזאן, ד״ר סטופּאי. ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג, ד״ר שמירגעלד נערווען-קראנקהייטען
און דענטיסטין סטאראפּאלסקא.
וויזיטען אין שטאט. אלע ארט מעדיצינישע הילף. קאבינעט פאר פיזיקאלישער טע־ראפּיע און רענטגען.
אלע ארט אימפּונגען (נעגען דיפטעריט און אנדערע).
ד״ר ראבינאוויטש-גינזבורג
אינערליכע קראנקהייטען
נעהמט אן פון 3—4.

Dr. med. P. KOTOK
CHOROBY WEWNĘTRZNE
przyjmuje od 5–7 wiecz.
Zeromskiego 44, tel. 114-25
POWRÓCIŁ.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8–11 און פון 5–9 אוו.
זונטאג און יום-טוב – פון 8 ביז 1 בייטאג

היילף און רפואה פאר ברוך-קראנקע

(ווסטורצען) אויך פוזוינקעל, נאפעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערהינדערונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט-פיס.
דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען, ווייל די פאלגען זענען פאר׳ן לעבען ביטער און גע־פעהרליך. דורך מיין מאדערנע ערפינדונג ספּע־ציעלע גומי-הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפער־ליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע אהן בלוטיגע אפּע־ראציע. מיין ספּעציאליטעט איז אויך: הייל-אפּאראטען און קארסעטען געגען אלערליי פערקריפּלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפּו־טירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים ארפּלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפּפעהל איך ספּעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פּראפ. ד״ר גלענארד
דער אמת׳ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער־זיטעטס-פּראפעסארען אנערקענט
אנערקענונגס-צייגניש און לויב-שרייבען האבען ארויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פּראפעסארען:
Prof. Dr. Marischler, Prof. Dr. Barącz,
Dr. B. Kielowski, Dr. Maksymiljan Münzer.
ספּעציאליסט Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פּראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אווענד
איז לאדז, פּילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינג וויכטיג.

בעקומען אויסצייכנונגען און א גאלדענעם מעדאל אויף די אויסשטעלונגען אין די גרעסטע שטעדט פון אייראפּע און אין תל-אביב (ארץ-ישראל)

פארקויפט אין אלע אפּטייקען, אפּטייק-סקלאדן און פּערפומעריעס.
Fabr. Chem. - Kosm.
„Pharmachemja", Bydgoszcz.

וויכטיג פאר אלע!
מיטען-שמיקעטען, מאס-ביכער, בריוו-קאפּקעטען, פּראספּעקטען, שטריטש באנקאבלאנקען, און מוסטער-ראכונגען, בריוועמאלען, קאנווערטען, רעכנונגען, טעאטערנאכטס, חתונה-קארטען, סעיבע, עטיקעטען,
מיט די מאדערנסטע שריפטן
די שנעל-דרוקעריי בראמבערג
לאדז, צעגעלניאנא 8 טעל. 255-09

Doktór Klinger
ספּעציאליסט
פאר ווענערישע, הויט, האר און סעקסועל-קראנקהייטן
Andrzeja 2, tel. 132-28
נעמט אן פון 9 ביז 11 פ. און פון 6 ביז 8 אוו.

קליינע אנאנסען
1 זלאטי
אנאנס ביז 15 ווערטער

פרייע פאסטען
קוואליפיצירטע הערען - [illegible] ארבייטער קענען זיך זאמעלען [illegible] פּיעטריקאווער 64, 4-טער [illegible] וואוינונג 45.

א פעהיגער אקוויזיטאר [illegible] געזוכט פאר א וואכען-צייטונג. [illegible] פּילסודסקיעגא 66, וו. 17 פון 11 [illegible] 2 פארמיטאג.

איך זוך א מיידעל, בעקאנט [illegible] נאביעל-בראנזשע. צו ערפאהרען [illegible] זקא 20, אין פוטער-געוועלב [illegible]

לאקאלען
א לאקאל, געאייגנעט [illegible] קאטאוש, פארטער און ערשטער [illegible] צו 11 איילען לאנג, אויך א גרויסע [illegible] אבצוגעבען. צו ערפאהרען שוו. [illegible] ביים ווירט ל. ראטבארט.

א געוועלב אדער א [illegible] זאוואדזקא 32 צו פערמיטען. [illegible] פאהרען ביים הויז-אדמיניסטראטאר.

פערשידענעס
ענטשולדיגונג. איך בעט [illegible] דיגונג ביי דעם ה׳ פייוועל פרענקעל [illegible] מיין נישט טאקטישע האנדלונג [illegible] איהם. מיט אכטונג אפרים [illegible]

סוחרים, פאבריקאנטען און [illegible] שטעלטע! בוכהאלטער-בילאנסיסט [illegible] האנדעלס-ביכער שטונדענווייז [illegible] שידענע בראנזשעס — נעמט [illegible] אייניגע פירמעס, לערנט אויס [illegible] טעריע און מאשין-שרייבען [illegible] און גרינדליך אינפארמאציעס [illegible] נא 25, וו. 35. —

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat". Piotrkowska 21